ELMA Çocuk

Kara Oklar Çetesi

Büyük Macera

Ahmet Şerif İzgören

Kara Oklar Çetesi

Büyük Macera

Ahmet Şerif İzgören

çocuk romanı

Hayat Amacımız
Daha eğitimli ve daha çok okuyan bir ülke için çalışıyoruz.
Gelecek Hayalimiz
Alanımızda Türkiye'nin en saygı duyulan kurumu olacağız.
Değerlerimiz
Dürüstlük
İş Kalitesi
Girişimcilik
Hoşgörü
Yurt Sevgisi

Kara Oklar Çetesi©
Editör / Gülderen Çopur, Sanem Su Anıl
Redaksiyon / Reyhan Tutumlu
Çizimler / Sait Munzur
Mizanpaj / E. Bahar Mete
Kapak Tasarımı /
Düş Mühendisleri Tasarım Atölyesi
Yayın Ekibi / Ahmet Şahin, Demet Uyar,
Gül Balcı, Seyra F. Erdaloğlu, Timuçin Karakuş
“Kitabın Mutfağı” adlı projemiz kapsamında bu kitabın mutfağına giren yayın danışmanı öğretmen ve öğrencilerimize destekleri için çok teşekkür ediyoruz.
Naz Etüd: Uzman Psikolog Gülnur Tanyeri Kesgin , Öğretmen Ümit Belen.
Öğrenciler: Doruk Belen, Göktuğ Keskin, Şebnem Uslu, Mert Karaoğlu,
Ayşesu Atlıhan, Eray Okçu, Anıl Türkan, Rojin Kanat, Doğa Tuzcu, İpek Karadut.
www.karaoklarcetesi.com
1. Basım Nisan 2012

Her türlü kitap talebinizi temsilciliklerimizden, www.elmayayinevi.com adresimizden, telefon veya faks aracılığıyla yayınevimizden yapabilirsiniz. Kitaplarımızla ilgili görüşlerinizi www.elmayayinevi.com adresindeki web sitemizde belirtebilirsiniz.
ELMA YAYINEVİ©

Kardeş çok ayrı bir şey, hep koruyup kollamaya çalışırsın
Koruyamadın mı çok üzülürsün
Gözünden bir damla yaş düşer
Kanatlanır damlacık, uçar gökyüzünde bir meleğe sarılır.

Sanemcik bu kitap senin için, eminim seversin.

Daha iyi bir kardeşim olamazdı, inan bana.

Ahmet Şerif İzgören

Ahmet Şerif İzgören, 1965 yılında İzmir'de doğdu. Çocukluk yılları İzmir, Bursa, Çankırı ve Konya'da geçti. Bütün büyükleri Manisa'nın Demirci ilçesindendir.

Sokaklarda oyun oynayarak, arılardan kaçarak büyüdü. O zaman renkli televizyon ve bilgisayar yoktu. Tabii ki bilgisayar oyunu da yoktu. Bir gün kovboy, bir gün korsan oldu. 2004 yılında arkadaşlarıyla birlikte Türkiye Uğur Böcekleri Projesi'ni başlattı. Türkiye'nin dört bir yanına gidip Uğur Böcekleriyle birlikte okullarda, Çocuk Esirgeme Kurumlarında ücretsiz eğitimler verdi. Belki bir gün sizin okulunuza da gelebilir. Onu görürseniz hiç çekinmeden yanına gidip tanışabilirsiniz.

Yazarın yayımlanmış on yedi kitabı var.

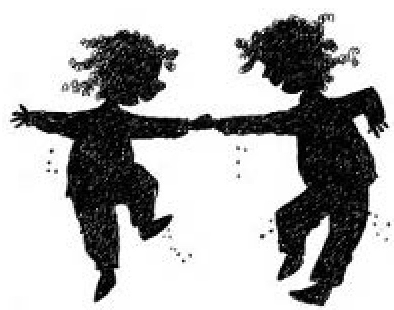
Facebook sayfasından Ahmet Şerif İzgören'e,

www.ugurbocekleri.org'dan Uğur Böceklerine ulaşabilirsiniz.

Nisan Geliyor

8 Ağustos 1928

Bahçedeki ulu erguvanın üzerindeki kırmızı gagalı, akıllı saka kuşu aşağıdaki sahneyi gördüğünde çok şaşırdı: Odaya küçük bir kız girdi, ardından aynısından bir tane daha. Saka hayretle kapıya baktı, bir tane daha girecek mi diye. Neyse ki girmedi. Kıvır kıvır saçlı, badem burunlu iki kız yatağa atladıkları gibi yorganı gıdıklamaya, zıp zıp zıplamaya başladılar. Yorganın altında her kim varsa kıpırdandı, kıvrıldı. Sonunda yorganın altından sarı-kumral arası saçlarıyla, mavi gözleriyle gülümseyen bir yüz çıktı. Küçük saka, yorganın altından aynısından bir tane daha çıkmasını bekledi, çıkmayınca gülümseyerek uçtu.

Erim, küçük kızları yakaladı:

— Sabahın bu saatinde ne bu Allah aşkına, rüyanızda mı gördünüz beni?

— Bugün Nisan Abla gelecek, seni uyandıralım, hazırlanalım dedik abi.

— Daha horozlar ötmedi. Nisan saat on gibi gelecek.

— Olsun kalk, biz hazır olalım.

Erim iki kardeşini de yanaklarından öptü, gıdıkladı, kıkırdayıp şakalaştılar. Sonra herkes hazırlandı ve mis gibi kokan mutfağa indi.

Babaanneleri çayı demlemiş onları bekliyordu. Her sabah olduğu gibi ikizler, Sanem ve Simin, birer yanından sarıldılar, Erim de ortadan, dördü bir yumak oldular, ardından da güle oynaşa kahvaltılarını yaptılar.

Müzeyyen Babaanne, “Nasıl, heyecanlı mısınız?” diye sordu. “Eveeet” diye bağırdı ikizler. Erim ve Müzeyyen Babaanne güldüler.

— Biliyorsunuz, Nisan, ünlü Arkeolog ve Ressam Osman Hamdi Efendi’nin torunu. Burada olması büyük şans, belki biraz resim çalışırsınız.

— Hayııır, biz oyun oynayacağız onunla.

— Peki, oynayın durun sizi gidi cimcimeler sizi.

Saatler geçmek bilmedi, üçü de heyecanla Nisan’ın gelmesini bekledi. Köşkün dışında at arabasının sesi duyulduğunda ikizler kapıya koştular: “Nisoooş Ablaaa” çığlıkları atarak heyecanla sarıldılar. Nisan, on iki yaşında, siyah renkteki düz uzun saçını atkuyruğu yapmış, güler yüzlü, tatlı bir kızdı. Müzeyyen Ninesi’nin elini öptü, sonra da Erim’e sarıldı.

— Karnın aç mı kızım?

— Hemen beslemeye başlayacak mısın beni Müzeyyen Nine? Eve tombul bir kuzu olarak mı döneceğim? Sağ olun, çok tokum.

Hepsi güldüler. O sırada sokaktan gelen gürültüleri duyup bahçe kapısına doğru döndüler ve bahçe kapısının önünde olabilecek en garip sahnelerden birini gördüler: Bir bisikletin üstünde orta yaşlı bir adam, arkasından da onlarca çocuk bağrış çağrış koşturuyor. Bisiklete binmesi gerekenler koşuyor, kocaman adam ise bisikletin üzerinde!

— Dağılın bre yaramazlar! Hiç mi velosipete[1] binen adam görmediniz?

İbnülcemal Ahmet Tevfik Efendi, babalarının çok yakın arkadaşıydı. Zor bela bisikletini bahçeye soktu.

— Hazır mıyız gençler?

— Hazırıııız, diye bizimkiler neşeyle cevapladı.

— Hadi o zaman yola koyulalım.

Samatya'dan tramvaya bindiler, Taksim'e kadar gittiler. O gün Taksim Cumhuriyet Anıtı'nın açılışı vardı, hepsi heyecanla Mustafa Kemal'i görmeyi hayal ediyordu. Açılışı, Meclis Başkanı Kazım Özalp yaptı. Mustafa Kemal'i göremeden döndüler, öte yandan o gün çok şey öğrendiler.

“En çok neyi sevdiniz?” diye sordu Ahmet Tevfik Amcaları. İkizlerden Simin, “Hani heykelci amca anlattı ya, Mustafa Kemal Paşa yerde yatan teyzeye ‘Örtüyü niye üzerine örtmüyorsun? Islanma’ demiş, teyze de ‘Bombalar ıslanmasın diye onları örtüyorum’ demiş. Heykelci amca da onun heykelini yapmış ya, ben onu pek anlamadım, niye kendi üstünü örtmemiş?”

Erim, Ahmet Tevfik Amcası'ndan daha önce cevapladı:

— Canım kardeşim, bundan on yıl önce siz daha doğmamıştınız; İngiliz, Fransız, İtalyan ve Yunanlılar ülkemizi ele geçirdiler; kadın erkek, büyük küçük herkes ülkemizi kurtarmak için ne gerekiyorsa yaptı. Heykeldeki o teyze de hasta olmayı göze alıp ülkemizi korumaya çalışıyordu, Siminciğim.

Erim, yumruklarını sıkmıştı, gözleri dolu dolu konuşmasına devam etti:

— Neyse ki çekip gittiler.

Ahmet Tevfik Amcası elini Erim'in omzuna koydu, “Gazi Paşa'nın dediği gibi geldikleri gibi gittiler” dedi ve ekledi:

— Melunlar![2]

Hepsi güldü. Ahmet Tevfik Amcalarının, kızdığı her şeye “melun” demesi hepsinin hoşuna gidiyordu.

Büyük Hediye

Akşam evde şenlik vardı neredeyse, hepsi Müzeyyen Babaanne'nin yaptığı şahane yemeği yedi. Zafer üç tabak yedi. Zafer, Erim'in en yakın arkadaşıydı. Aynı yıl doğmuşlardı. Emeklemeye başladıklarından beri arkadaştılar. Anneleri de çok iyi arkadaştı. Şimdi Zafer'in annesi Sevim Teyze; Erim, Simin ve Sanem'e de annelik yapmaya çalışıyordu.

Zafer; tombul (üç tabaktan anlamışsınızdır zaten), kırmızı yanaklı, dik fırça saçlı, çok efendi bir çocuktu. Tahmin edemeyeceğiniz kadar cesur, tahmin edemeyeceğiniz kadar da korkaktı. Cesurluğu şöyle; arkadaşları için her fedakârlığı yapar, her tehlikeye girer; ama horoz, tavuk, sinek, kedi gibi her türlü zararsız hayvandan korkar, üstüne üstlük şeftaliye dokunamazdı. Bir de ön iki dişi fazla tavşan gibi olduğundan "t"leri "s", "r"leri "y", "k"leri "h" şeklinde söyleme özelliğini de saymalıyız. Aslında konuşurken doğru söyleyebildiği birkaç harf vardı diyebiliriz. Daha doğrusu, genelde düzgün konuşurken korktuğunda, heyecanlandığında, çok sevindiğinde tüm harfler birbirine karışıyordu; o zaman söylediklerini bir tek Erim anlayabiliyordu.

Yemekten sonra Müzeyyen Babaanne yaptığı tatlıyı getirdi, hep bir ağızdan bağırdılar:

— Doğum günün kutlu olsun Eriiimm!

Erim'in yanakları al al oldu, "Teşekkür ederim" diyebildi. İlk hediyeyi ikizler, Sanem ve Simin verdiler; kendi yaptıkları bir resim (sanat şaheseri sayılmaz). Zafer tahtadan yaptığı kılıcı verdi; işlemeleri olan, el oyması çok güzel bir kılıç.

— Sağ ol Bönbön...

Bu, Erim’in Zafer’e taktığı isimdi.

— Rica ederim Canci...

Zafer de Erim’e Canci diyordu.

— İki aydır üstüm başım talaş oldu, sana kılıç yapacağım diye.

En son Nisan hediye paketini verdi, kırmızı renkte şahane paketlenmiş bir hediye. Erim paketi açtı, içinden çok güzel bir yağlı boya tablo çıktı. Bu, bir manzara resmiydi. Arkada bir dağ, önünde yıkılmış taş binalar, belli belirsiz deniz görüntüsü ve incir ağaçları vardı.

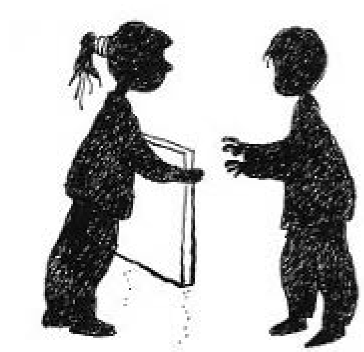
— Bunu annem seçti, dedem Osman Hamdi Bey’in yaptığı bir yağlı boya.

— Çok güzel bir resim bu.

İkizler aynı anda bağırdılar:

— Bizimki daha güzel ama! Biz güneş de çizdik.

— Tabii ki sizin resminiz daha güzel, bu da fena değil, Nisan. Deden bir şeyler boyamış ama biraz kendini geliştirmesi lazım, değil mi Bönbön?

— Haklısın Canci, daha bir fırın ekmek yemesi lazım, bu ikisinin seviyesine gelmesi için.

— Dedem on sekiz yıl önce vefat ettiği için bu gelişme işi imkânsız, belki ben onun yerine çaba gösteririm artık, dedi Nisan gülümseyerek.

— Onun resmi de güzel Nisan Abla, dedi Sanem.

Nisan, Sanem’in başını okşadı.

— Benim hediyemi merak ediyorsundur, dedi Müzeyyen Babaanne.

Bu arada kusura bakmayın, hâlâ size babaanneyi tanıtmadım. Kilolu değildi ama görebileceğiniz en tonton yanaklara sahipti, gözleri hep gülerdi ve şefkatliydi, başındaki hafif bir başörtüsünden görülebilen saçının yarısı gri, yarısı da beyazdı. Gözleri de gri miydi ne? Yaşı nedeniyle biraz eğik yürürdü. Tam bir İstanbul hanımefendisiydi.

— Aslında Erim, emin ol ben senden daha çok merak ediyorum.

— Niye babaanne?

— Tam sekiz yıldır bu anı bekliyorum!

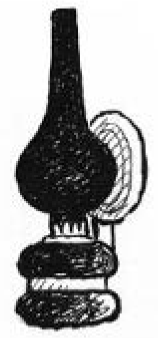
Bunu söylerken ellerinin ve dudaklarının titrediği açıkça görülüyordu. Çocuklar, babaannelerini hiç böyle görmemişlerdi; hep sakin, huzurlu, hiçbir şeyden telaş etmeyen babaanneleri; şimdi karşılarında rengi sararmış, heyecanlanmış, küçülmüş bir çocuk gibiydi.

— Çekin bakalım şu somyayı.

Zafer hareket edene kadar bir taraftan Nisan ve ikizler, diğer taraftan Erim divanı itti. Ortaya çıkan izden belliydi ki yıllardır yerinden hiç oynamamıştı divan. Babaanne eline bastonunu aldı ve yerdeki tahtalardan birine hızla vurdu; biraz ileride başka bir tahta döşemenin yerinden oynadığını gördüler. Müzeyyen Babaanne birkaç adım attı, heyecandan hiçbiri konuşmuyordu, ikizler bile susmuştu. Pencerenin önündeki saka kuşunun dahi çıtı çıkmıyordu. Sessizliği, bahçedeki büyük erguvana tünemiş puhu kuşunun sesi bozdu:

— Puuuu puuuuu.

Yaşlı kadın tahtayı yerinden söktü; altında aynı renk ve şekildeki bir tahtadan başka bir şey yoktu. Onu da yerinden özenle çıkardı ve tahtayı ters çevirdi, arka tarafta hafif yeşillenmiş pirinçten bir anahtar ve bir mektup duruyordu.

Babaanne mektubu çıkardı, birkaç kere öptü, kokladı. “Yiğidim, canım, Erdoğan’ım...” diye mırıldandığını duydu çocuklar. Ayağa kalktı; gözünde yaşlar, donuk bakışlar, göğsüne bastırdığı ellerinde mektup ve anahtar... Sanki adımlar kendinin değilmiş gibi ileri doğru bakarak üç katlı yorgun ahşap köşkün en üst katına çıkmaya başladı. Çocuklar da bu büyülü atmosferden etkilenmişti ve babaannelerinin arkasından sessizce, ördek yavruları gibi merdivenlerden yukarı doğru çıkmaya başladılar.

Çatı katının kapısını açarken hepsi çok heyecanlıydı. Çünkü hiçbiri o odaya girmemişti bugüne kadar, “Orası yasak!” derdi babaanneleri –kendisi bile hiç girmemişti yıllardır oraya. Erim’in durumunu düşünün, bir evde yaşıyorsun, bir odaya on iki yıldır hiç girmemişsin. Müzeyyen Nine’nin mırıldandığını duydular, dualar okuyordu, “Amin” dedi ve kapıyı açtı. Yemin ederim, o kilidin açılış tıkırtısını en alt kattaki mutfak dolabının çekmecesinde yaşayan hamam böceği İsmet Abi duymuştur. Bahçedeki karınca Haydar dikkat kesildi, ikizlerin yatağının başucundaki tahta kurdu Abdülmuttalip Efendi –bu isimleri hayvanlara ikizler takıyordu– tahtayı kemirmeyi bırakıp durdu. Erguvanın üstündeki puhu kuşu ötmeyi bırakıp köşke baktı. Bahçedeki cins Akbaş köpek Cimbo bir anda yattığı yerden kalktı, kulaklarını dikip köşkü gözlemeye başladı. Onlarca yıldır açılmayan kapı tıkırt etti ve açıldı. Bizim saka kuşu bile uyuklamayı bırakıp gözlerini açtı.

Müzeyyen Babaanne karanlık odaya doğru adım atarken Nisan en akıllıları olduğu için koşarak merdivenlerden indi, çıt çıkarmadan gaz lambasını aldı ve geldi. Gaz lambasının ışığıyla oda hafif aydınlandı. Duvara asılı bir üniforma ve kılıç gördüler; etrafta tahta oyma sandıklar, onlarca resim, marangoz aletleri ve çeşitli çizimler vardı. Çocuklar yaşadıkları anın önemini kavramış, hiç konuşmuyorlardı. Hatta durumu

şöyle anlatayım: İkizlerin koca ömürlerinde (yedi yıl) aynı anda toplam bu kadar sessiz kaldıkları bir süre olmamıştı.

Müzeyyen Babaanne sanki yapacaklarını yıllardır ezberlemiş gibiydi; kapalı pencerenin önüne gitti, bastonuyla yer döşemelerini saydı, bir tahta tespit etti. Dudakları hızlanmış, dua okumaya devam ediyordu. “Canlarım, odanın dört bir yanına doğru gidin, yerinden oynayacak tahtayı tespit edin” dedi.

Zafer bir köşeye, Erim diğerine, Nisan öbür köşeye, el ele tutuşmuş ikizler de tek bir kişiymişçesine kalan köşeye geçtiler. Babaanne iki eliyle bastonunu tutup tahtaya sertçe vurdu.

— Oynayan tahta var mı?

Çocuklar başlarını hayır anlamında geriye doğru attılar. Babaanne birkaç kere daha bastonuyla sertçe vurdu tahtaya.

— Dikkatle bakın canlarım, yer döşemelerinden birinin oynaması gerek.

Çocuklar dikkat kesildiler, babaanne bu sefer çok sert birkaç darbe daha vurdu.

Zafer,

— Müzeyyen Nine! Yer döşemeleri oynamıyor ama her vurduğunda sanırım ben korkudan zangır zangır titriyorum.

Nisan,

— Sakın o tahtanın üzerinde duruyor olma?

Zafer bir yana kaydı. Nineleri tekrar vurunca Zafer’in biraz önce üzerinde durduğu tahtanın yerinden oynadığını gördüler. İkizler “kık” diye güldüler, hemen ağızlarını kapadılar. Erim, “Hep Bönbön’ün başına gelir böyle kadersizlikler” diyerek gülümsedi, “Koca odada gidip o döşemenin üstüne basmış garibim.”

Babaanne, gözlerini ayırırsa sanki o tahta sonsuza dek kaybolacakmış gibi bir dikkatle adım adım yaklaştı, tahtayı yerinden kaldırdı, hemen altında aynı tahtadan bir tane daha vardı. Belli ki yıllar önce birisi çok önemli bir şeyi saklamak için döşemenin altına ilginç bir mekanizma yapmıştı;

tahtanın altından ilerleyen bu sistem, asıl döşemeyi hareket ettiriyordu. Mekanizmayı kim hazırlamışsa gizlediği şeyin başkalarının eline geçmesini istemiyordu.

— Erim'im, benim ellerim titriyor, gücüm yetmeyecek, gel tahtayı sen çıkar yerinden.

Erim eğildi, dikkatle aşağıdaki döşemeyi çıkarttı. Hepsi açılan boşluğa baktı, içeriden kalın kumaşlara sarılı bir paket çıktı.

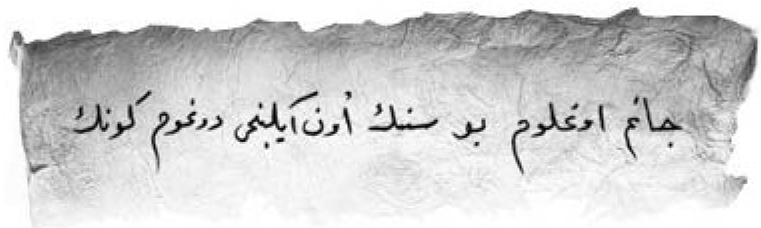
Müzeyyen Babaanne'nin yere oturduğunu gören çocuklar daire olup oturdular. Gaz lambasının hareket eden ışığı, uzaklaştıkça büyüyor; etraftaki eşyaların gölgelerini de hareket ettirdiği için eşyalar kıpırdıyor gibi oluyordu. İkizler iyice birbirlerine sokuldular, Erim paketi babaannesine uzattı. Müzeyyen Babaanne,

— Senin yavrum o, canım benim, senin o, sen aç.

Erim zarar görmesinden korkarak dikkatle, özen gösterilerek sarılmış paketin bez parçalarını, iplerini çözdü. Paketin içinden kalın bir cönk[3] çıktı. Erim sakin ve cesur bir çocuktu, öte yandan babaannesini bu kadar heyecanlandıran şeyin ne olduğunu çok merak ediyordu. İşin ilginç tarafı, kendi titremesi gerekirken Zafer'in, olduğu yerde titrediğini fark etti.

Mektup-Kitap-Gözyaşı

Cönk, çok özenle ciltlenmiş, oldukça kalın ve içi kahverengi parşömen kâğıtlardan oluşmuştu. Erim heyecanla açtı ve okumaya başladı:

Canım oğlum, bu, senin on ikinci doğum günün. Allah ömür versin! Eğer hayatta isem senin için yazdığım bu kitabı sana ben okuyor olacağım; eğer varsa kardeşlerinle beraber gülüş kıyamet eğleniyor olacağız ve bu kitabı çok seveceksin.

Hayat bu, eğer vatan ve sizler uğrunda şehit düşmüşsem bu satırları sen okuyor olacaksın. Eğer öyleyse bil ki çok önemli bir göreve adım attın demektir. Görevin boyunca yanında olacağım. Sen üç yaşındayken de cesur ve akıllı bir çocuktun, eminim şimdi de öylesin. Ben yarın bir görev için Anadolu'ya gidiyorum, mutlaka seni, anneni ve babaanneni görmek için gelirim, fakat görevim dolayısıyla sık sık gelme ihtimalim olmaz. Sana yemin ederim, düşmanlar sen bu kitabı okurken yurdumuzdan gitmiş olacaklar ve dışarıda Türk bayrağı dalgalanıyor olacak.

Bu satırları yazarken arada annenle beraber odana inip seni seyrediyor, yanaklarını kokluyor, öpüyoruz. Çok tatlısın. Bembeyaz yatağının içinde bembeyaz entarinle uyuyorsun, sanki beyaz bulutların içerisinden de sadece o mah cemalin[4] *görünüyor. Kokuna doyamıyorum. Seni çok seviyorum. Babaannenin sana vereceği mektuptaki şifreyle adımını at oğlum.*

Bu zor görevin sırasında çok yakın dostların, annen Gülten, babaannen ve kitabın seni yönlendireceği kişiler dışında kimseye güven duyma ve kimseye bir şey anlatma.

Asla pes etme. Kitap sana yol gösterecektir.

Baban Erdoğan

14 Mayıs, 1919

Erim kitaba sıkıca sarılıp hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. İkizler, Nisan, Zafer, Müzeyyen Babaanne zaten sessizce ağlıyorlardı; onlar da kendilerini bıraktılar. Tahta kurdu Abdülmuttalip Efendi’nin, hamamböceği İsmet Abi’nin, Cimbo’nun, karınca Haydar’ın, puhu kuşunun, hatta bizim sakanın bile ağladığından emin olabilirsiniz.

Şifre

“Zarfı açalım mı?” dedi Nisan, böylece burun çekmeler dışındaki sessizlik bozuldu.

Müzeyyen Babaanne, bulduğundan beri sol göğsüne bastırdığı mektubu hatırladı, görevin Erim’in olduğu bilinciyle zarfı Erim’e doğru uzatırken son anda, sanki çok sevdiği birinden ayrılırmış gibi zarfı burnuna götürdü, gözlerini kapadı, sıkı sıkı kokladı, kokladı... Sonra yüzüne bir gülümseme geldi, açtı gözlerini.

— Erim, “Ben senin görev boyunca yanında olacağım” yazmış ya baban, ben onu iyi tanırım, emin ol her neyse o iş, hep yanı başında olur; verdiği her sözü tuttu oğlum benim.

Çok rahatlamış görünüyordu; oğluna ve torununa duyduğu güven, yaşlı ve bilge gözlerinden okunuyordu. Erim dikkatle zarfın içinden çıkardığı sararmış kâğıdı katlanmış yerlerinden açtı, iki kelime okudu: “Sayfa 30.”

Çocuklar merakla kitabın başına toplandılar. Osmanlıca yazılmış, kimi sayfalarına resimler çizilmiş (belli ki Erdoğan Amca tarafından) bir macera kitabına benziyordu. Heyecanla resimlere baktılar; kaplumbağalar, yıkık binalar, bazı yerlerde casus kılıklı insanlar, ilginç bir tekne –Ahmet Tevfik Amca’nın bisikleti gibi bir şey ama denizde gidiyor–, heykeller. Hepsi sanki bir film karşısında büyülenmiş gibi resimlerin arasında kaybolmuştu.

Erim 30. sayfayı açtı ve yüksek sesle okumaya başladı; kitaptaki maceracı gençler bir duvarı çekiçlerle kırıyor ve bir hazine sandığı çıkarıyorlardı. Sandığın üzerinde de şu bilmece yazıyordu:

Taştandır, demirdendir,
Yediği hamurdandır,
Bütün dünyayı doyurur,
Kendi doymaz, nedendir?

“Bence bunu bulmamızı istiyor Erdoğan Amca” dedi Nisan. “Ben buldum!” dedi Simin. Herkes heyecanla ona baktı; Simin’in yüzünde

bilmeceyi çözmüş olmanın verdiği gülümseme vardı. Zeki bakışlarıyla bağırdı:

— Cimbo!

Nisan sordu:

— Nasıl yani?

— Bütün gün ekmek, hamur, ne bulursa yiyor; bir türlü doymuyor.

Hepsi güldü. Erim kardeşini koltuğunun altına aldı, sıkı sıkı sardı ve saçından öptü. “Ne olabilir acaba?” diye sordu Zafer.

— Canlı bence, hamur yiyor baksana. Yaa Müzeyyen Babaanne! Hamur deyince... Bize kulak aşı[5] yapsana, hem acıktım hem canım çok çekti.

Sanem gülerek:

— Zafer Abi, zaten hiç tok olduğunu görmedik ki.

— Şimdi hepinize bir yat geber ekmeği[6] yapayım, yiyip yatın. Ben de dâhil herkes bilmeceyi düşünsün, sabah kahvaltıda konuşuruz, dedi babaanne.

Zafer de o akşam izin aldıkları için orada, Erim’in odasında kaldı. Nisan zaten okullar açılana kadar misafirdi. Gece hepsi yataklarında bilmeceyi düşündüler. “Taştandır, demirdendir…” Belki siz de çözmeye çalışırsınız. Sanem’le, Simin aynı yatakta yumuk yumuk birbirlerine sarıldılar. “Ne acaba?” dedi Simin, “Börek yiyen taştan bir canavar mı yoksa?” “Yok artık, demirden tavuktur belki de” diyerek kikirdemeye başladılar. Nisan tekrar düşündü uyumadan önce, “Başka bir şeyler de olmalı” dedi içinden. Zafer’le Erim yerde yatıyorlardı.

— Şahane bir hediye Canci.

— Evet, sanki babamı görmüş gibi oldum Bönbön.

— Düşünelim şu bilmeceyi. Yalnız çok heyecanlanıyorum ben azizim, nasıl bir görev acaba?

— Her ne görevse yapacağız ortak. Baksana nasıl güvenmiş bana babam.

— “Taştandır, demirdendir...” Nasıl yemek yiyor o zaman?

— Bilmiyorum, düşüneceğim. Hadi, Allah rahatlık versin.

— Sana da Canci.

Erim arkasını döndü. Bir gün ikizler, “Abi, sen düştüğünde, bir yerin acıdığında bile hiç ağlamıyorsun. Hiçbir yerin acımıyor mu?” diye sormuşlardı. O da, “Ben sizin büyüğünüzüm, hiç ağlamamam gerekir” demişti. Oysa her akşam başını yastığına koyup da yalnız kaldığında, anne ve babasının, aklında kalan tek görüntüsünü hayal meyal hatırına getiriyordu: Kendisi yatakta uyudu uyuyacak, yatağı çeviren beyaz tahta çerçevenin (ki o yatağı babasının yaptığını öğrenmişti) üzerinden ona sevgiyle bakan anne ve babası. Her gece o görüntüyü hatırlayarak anne ve babası sanki yanındaymışçasına uyuyordu. Sadece çok güzel olduklarını, annesinin uzun siyah saçını ve babasının çok yakışıklı olduğunu hatırlıyordu. En çok korktuğu şey, o görüntülerin aklından silinmesiydi. Keşke Tevfik Amca’nın Zafer’le onu, ellerinden tutup yangın harabelerinin arasından yürüye yürüye götürdüğü Şehzadebaşı’ndaki Ermeni Şamram’ın Ferah Sineması’nda seyrettikleri film gibi onların da bir filmi olsaydı.

Aslında Erim, kardeşlerinin bildiğinin aksine yıllardır ilk defa o gece ağlamadan uyudu. Sıkı sıkı kitaba sarıldı, öptü, öptü...

Yeni Bölüm

9 Ağustos 1928

Minik saka, tatilin başından beri ilk defa ufaklıkların o kadar erken kalktığını gördü. İkizler koşarak önce Nisan Ablalarını, sonra Erim ve Zafer Ağabeylerini uyandırdılar.

— Bulduuuuuk... Cevabı bulduk!

— Söyleyin bakalım.

— Beraber düşünürken bulduk.

— Çatlatmayın insanı da söyleyin!

— Cevap, Zafer Abi!

— Nasıl benim cevap?

— “Kendi doymak bilmez diyo ya...” Cimbo değilse sensin Zafer Abi!

— Ne yani köpek değilse ben miyim?

Zafer minikleri ağır aksak kovalamaya başladı, Müzeyyen Babaanne bile kahkahalarla gülüyordu. Bu arada dışarıdan gelen sesleri duyunca Ahmet Tevfik Amcalarının ziyarete geldiğini anladılar.

— Çekilin be bre melunlar! Hiç velosipete binen âdemoğlu görmediniz mi?

Müzeyyen Babaanne,

— Az deli değil bu Ahmet Tevfik oğlumuz ama dünya tatlısıdır, maceracı şey! Kahvaltı sofrasına bir tabak daha eklemek için mutfağa doğru yöneldi. Bu arada Ahmet Tevfik içeri girdi.

— Ah, siz beni gençliğimde görecektiniz, zıpkın gibiydim. Bakmayın şimdi bu hâlime, yüzlerce kilometre yol yapardık velosipetle.

Nisan koca koca gözleriyle sordu:

— Tevfik Amca doğru mu duyduklarımız, siz Osmanlı’da ilk velosipet gezisini gerçekleştirmişiniz?

— Evet, 1899 yılında bir arkadaşımla bindik Sirkeci’den velosipetlerimizle vapura. On dokuz, yirmi yaşındaydım. Hatta hiç unutmam, Hacı Bekir’den limonlu ve naneli akide şekeri de aldık yanımıza, zor bir yolculuktan sonra Trilye’ye indik, sonra da Mudanya ve Bursa’ya. Bursa’daki tüm cami ve türbeleri gezdik, İnegöl’e kadar gittik, sonra gene bacak gücüyle İstanbul’a döndük. 266 km. yol yapmışız. Yolda bir ilgi, bir tezahürat... Bütün o camiler, kaplıcalar, her yer fotoğraf gibi aklımda. Velosipeti Türkiye’ye tanıtan, emin olun benimdir. Ardından gezi anılarımı da yazdım,

12 Şubat 1900’de Yuvanaki Panayoditis Mat-baası’nda basıldı. Kitabın adı da Velosipet ile Cevelan[7] Babacağızınıza da söyledim, “Gel Mirim, bu vatan millet işleri size mi kaldı, gidelim” dedim. O, “Çalışmak, mücadele etmek lazım Tevfik” dedi, gelmedi geziye. Bir de benim hobim; gezi, macera, velosipet. Erdoğan’ın hobisi; arkeoloji, marangozluk ve siyasetti. Anlaşamazdık bu mevzularda. Hatta o gezide kullandığım velosipetin yenisini alınca eskisini babacağızınıza hediye ettim. Benden yedek pedalla zincirler istedi, sonra da hiç binmedi, iyi mi? Hatta sordum bir gün, niye yedek pedal istediğini ve niye hiç binmediğini... “Bir gün lazım olacak, onlar vatan için” dedi bana, anlamadım doğrusu. En iyi arkadaşımdı rahmetli. Gözleri doldu Ahmet Tevfik’in. Erim, elini babasının bu en iyi arkadaşının omzuna koydu.

— Bak bugün de yanımızdasın, zaten bizi hiç yalnız bırakmadın Ahmet Tevfik Amca.

— Sağ ol oğlum.

Müzeyyen Babaanne mis gibi kokan börekleri getirdi.

— Nasıl yapıyorsun bu şahane börekleri Müzeyyen Babaanne? Böylesini yemedim ömrüm boyunca hiçbir yerde, dedi Zafer.

Sanem atladı gülerek,

— Zafer Abi on iki yaşındasın, kocaman ömrüm diyorsun valla...

Nisan,

— Buldum! Tabii ya, bu kadar basit; burnumuzun dibindeymiş cevap!

“Hamph” diye ısırdığı böreğin kenarından “puff” diye duman çıktı. (Ağzınız sulandı mı? Benim çok...)

— Hamur yiyor ve doymuyor; çünkü pişirip başkalarına veriyor, yani cevap: Fırın!

Zafer,

— Fırın mı? Niye fırın sorsun ki bize Erdoğan Amca?

Erim,

— Bir dakika, babaanne... Bir keresinde bahçedeki fırını babamın yaptığını söylememiş miydin?

— Evet oğlum.

— İşte o fırında bir şey olmalı.

Çocuklar dışarı fırladılar. “Şu börekleri bitirseydik de öyle çıksaydık be gençler” dedi Ahmet Tevfik, iki elinde iki börek. O da arkalarından koştu.

Müzeyyen Babaanne, “Biz de bunlarla çocuk olduk” diye diye bahçeye çıktı, çocuklara yetişti. Ağzı demir kapakla örtülü, gerisi düzgün taşlarla örülmüş bahçe duvarına dayalı bir adam boyundaki büyük fırının önünde durdular. Erim kapağı açıp içeri baktı.

— Önce içeriyi iyice yıkamamız lazım, çok kirli.

Ekip işbirliği yaptı. Ahmet Tevfik kuyudan su çekti, Nisan o kovayı alıp Zafer’e, o Simin’e, Simin Sanem’e, Sanem kovayı Cimbo’dan kurtarıp Müzeyyen Babaanne’ye veriyordu. Babaanne de suyu fırının içine boca ediyordu. Böylece fırın bir temiz yıkandı.

Gaz lambasını yaktılar.

— Durun arkadaşlar, ben gireyim içeri.

— Sığmazsın ki sen Zafer Abi, dedi Simin.

Gülüştüler. Erim gaz lambasını aldı ve fırının yüksekçe kapısından süzülerek içeri girdi. Gaz lambası içeriyi aydınlattı, fırının iç duvarındaki tüm taşlar isten kararmıştı. Belki birinin üzerinde bir işaret falan olabilir mi diye incelemeye çalıştı ama neredeyse on yıldır yanan odunun ateşi her tarafı simsiyah yapmıştı. Taşlar ancak seçilebiliyordu. İçerisi, fırının dış büyüklüğüyle kıyaslandığında oldukça küçüktü. Erim geri geri çıktı.

— Babaanne, fırını yaparken babamın size söylediği değişik bir şey ya da hatırladığınız herhangi bir şey var mı?

Yaşlı kadın düşündü, Erim'in gözlerine dikkatle baktı.

— Söylediği önemli bir şey hatırlamıyorum ama Çanakkale Harbi'nden döndü; o yorgunluğunun, işinin arasında bu fırınla çok uzun süre uğraştı. Bazen idare lambasını alıp gece bile çalıştığı oldu. Bir de o dönem Muhittin Efendi'nin dükkânında da çok çalışırdı, üstü başı toz içinde gelirdi.

Nisan,

— Erdoğan Amca, "30. sayfaya bakın" yazmış, belki bilmece dışında da ipuçları vardır.

"Doğru!" dedi Erim, koşarak gitti, odasında gizlediği el yazması kitabı aldı ve yine koşarak geldi. Kitabı açtı ve 30. sayfayı dikkatle incelemeye başladılar.

Nisan,

— Farkında mısınız; bazı harfler koyu yazılmış belli belirsiz, sanki başka bir mürekkep kullanılmış?

— Evet, bakın, harfleri bir kâğıtta birleştirirsek ne çıkacak acaba?

Bir anda kitabın üzerine bir gölgenin düştüğünü fark ettiler ve hiç tanımadıkları bir sesle irkildiler.

Bahçedeki Yabancılar

— Bu kitap da ne ki böyle?

Karşılarında tıknazca bir adam duruyordu. Adamın ince bıyığının altından parıldayan altın dişi görünüyordu ve yandan uzattığı saçıyla kelini kapamaya çalışmıştı. Arkasında hiç konuşmadan duran iri yarı, iki sarışın adam vardı. Öndeki, takım elbisesinin içinde, pirinci fazla gelmiş zeytinyağlı patlıcan dolması gibi duruyordu; kollar sarkmış, göbeği yeleğinin altından dışarı taşmış, pantolon paçaları da kısaydı.

Müzeyyen Babaanne,

— Size ne beyefendi!

— Hemen gızmayın hanımefendü, biz teklifimizi birazcık yükseltmeye geldiydik aslen.

Sırıtınca altın dişi iyice parıldadı.

— Biz, bu köşkü ne teklif ederseniz edin satmayacağız. Hatıralarımız var burada.

Çocuklar, ilk defa babaannelerini böyle sinirli görüyorlardı.

— Hanımefendü, memleket gayetten ilerliyor, sen ne gaden dirensen de buralara apartumanlar dikilecek. Bırak da bu Haşmet gulunuz diksin apartumanı. Madem haturatunuz var, onlar için de ekistra bişiler öderiz artık, de mi yiğitlerim?

Arkadaki adamlara döndü, onlar da sırıtmaya başladılar.

— Oğlum, burada satılık bir şey yok. Lütfen gidiniz.

Erim, arkadaki iki adamın konuşmayı dinlemek yerine dikkatle elindeki kitaba baktıklarını fark etti. Bu sırada Cimbo da adamlara hırlamaya başladı.

— Gopek de arsız galiba, vahşi vahşi hırlıyor bakunsanuza!

Simin,

— “Gopek” değil, “köpek”. Çoğu insandan daha medenidir Cimbo, sadece hoşlanmadıklarına havlar!

Hepsi kahkahalarla güldü. Yaşından büyük bir laf etmişti ama çok da iyi olmuştu doğrusu. Nisan, Simin’in saçını okşadı ve kolunu omzuna attı.

— Hanumapla, iyi düşün bak, çok para viririm. Nasulsa her yer apartuman olacak. Şu ileride bir dükkân tuttum, fikriniz değişirse bana haber virin yeter. Zaten parasızlıktan, bakımsızlıktan dökülüyor köşkünüz. Üstünüze zelzele evi gibi yıkılmasın! Para, dert değil!

Müzeyyen Hanım,

— Lütfen bu bahçeyi terk ediniz evladım!

Rengi bembeyaz olmuştu. Tüm hayatı bu köşkte geçmişti. Şimdi birileri gelip sanki tüm gençliğini, hayatını, hatıralarını parayla silmek ister gibiydi.

Adamlar, bahçe kapusuna (kusura bakmayın, bu Haşmet'in konuşması beni de etkiledi) doğru yürürken Müzeyyen Babaanne,

— Para neye yarar ki oğlum?

Ahmet Tevfik'e dönerek,

— Düşünsene, sen bile bu köşkün bahçesinde Erdoğan'ımla büyümedin mi?

— Doğru, Müzeyyen Anne. Ne güzel günlerdi, az oynamadık buralarda. Hakkınızı hiçbir zaman ödeyemeyiz sizin.

Haşmet iki adamıyla bahçe kapısından çıkarken döndü:

— Yannız yinge o gopeği istemem apartmanı dikeceğimde ona göre!

O ana kadar sabreden Erim, zorlukla tuttuğu iri yarı bembeyaz Akbaş Cimbo'nun tasmasını bıraktı. Cimbo, tozu dumana katarak bahçe kapısına doğru koşmaya başladığında Haşmet'in "Allauah gapıyı örtüüün leynn..." diyerek göbeğinden beklenmedik bir hızla koştuğunu gördüler. Cimbo kapıya kadar koştu ve durmaksızın havladı. Erim izin vermezse bahçeden hiçbir zaman çıkmazdı. O sırada Haşmet Efendi her neyin üstüne bastıysa bir anda duvarın ardında havaya doğru kalkan iki yumurta topuklu ayakkabı gördüler. Ayakkabılardan biri fırladı ve dönerek bahçeye düştü, hemen ardından "Yandım anam!" diyen Haşmet'in sesi duyuldu. Cimbo fırladı, ayakkabıyı kaptı ve zafer kazanmış komutan edasıyla Erim'e getirdi. Haşmet'in iki adamı kapıda göründü; içeri girmiyorlardı, korkmuş da

görünmüyorlardı. Erim yürüdü, kapının demir parmaklıklarının arasından ayakkabıyı uzattı. Ayakkabıyı alan adam dik dik Erim'in gözlerine baktı. Erim de gözlerini kaçırmadı, uzun uzun bakıştılar ta ki yanında buz gibi suratıyla duran diğer adam, arkadaşının omzuna vurana kadar. İkisi de pis pis gülerek yürüyüp gittiler.

Erim arkadaşlarının yanına geldi.

— Hadi bakalım, kitaba...

Ahmet Tevfik,

— Gençler, ben sizi alıp Gazi Mustafa Kemal'in Sultanahmet'te yapacağı konuşmaya götürmek için gelmiştim. "Harf İnkılabı"nı[8] açıklayacaktı bugün Gazi, biliyorsunuz. Ama göreviniz daha önemli görünüyor. Ben konuşmayı dinler, size dönüşte anlatırım. Müzeyyen Anne, yine rahatsız ederlerse haberim olsun, gerekeni yaparız!

Çocuklar el salladılar bisikletle uzaklaşan bu İstanbul beyefendisinin ardından.

— Ben bu keratayı çocukluğundan beri takım elbisesiz görmedim, biliyor musunuz canlarım?

Müzeyyen Babaanne gülümseyerek devam etti:

— Sağ olsun, bizi hiç yalnız bırakmadı.

Nisan kitabı eline aldı.

— Zafer yaz bakalım cümleyi, her sesin arasına çizgi koy ama... 3-1-a-ğ-a-s-n-a-d-l-o-s-9-a-y-ı-ğ-a-ş-a-n-a-d-ı-r-a-k-u-y-ı-r-a-v-u-d-l-a-m-i-ş.

— "Yıravudlamiş" ne demek azizim?

Nisan düşünceli bir ifadeyle,

— Bir şifre olmalı, birileri bulmasın diye Erdoğan Amca şifre koymuş. Bunları birleştirmeli, yerlerini değiştirmeliyiz.

Hepsi harflerle oynamaya başladı. Araya harfler eklediler; farklı yerlerden böldüler; ağa, ayı, aşan gibi kelimeler buldular. Sonunda Nisan, "Buldum!"

dedi.

— Çok basit, tersten ve doğru yerlerden bölerek okuyun! “Şimal[9] / duvarı / yukarıdan / aşağıya / 9 / soldan / sağa / 13” yazıyor.

— Babaanne, hangisi şimal duvarı?

— Fırının sol tarafı yavrum.

Erim içeri tırmanmak üzereyken Sanem’in korku dolu çığlığını duydular:

— Aaa! Adama bakıııın!

Hepsi Sanem’in baktığı tarafa doğru baktı. Ama kimseyi göremediler.

— Bir şey görünmüyor Sanem, dedi Zafer.

— Demin duvarın arkasından simsiyah bir adam bizi gözlüyordu. Çok korktum!

— Simsiyah mı?

— Evet, kömürden, kirden yüzü, elleri simsiyah olmuştu. Belki fırında yaşıyordu, biz yıkayınca kaçtı içinden.

— Yok artık! Zor bir gün ve gece geçirdik, belki zenci bir masal kahramanı görmüşsündür, dedi Zafer.

— Gerçekten gördüm. Duvarın üzerinden bizi dinliyordu, kaçtı.

Erim,

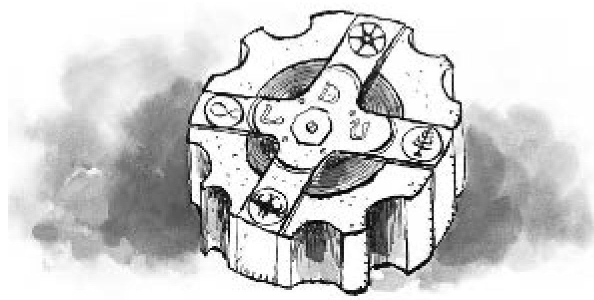
— Biz işimize dönelim, eğer varsa böyle biri Cimbo onu yakalar, Sanemciğim. Rahat ol.

Erim fırından içeri girdi. Nisan, Erim’in fırından dışarı uzanan eline gaz lambasını uzattı.

Erim dikkatlice kuzey duvarındaki tuğlaları önce soldan sağa saydı, sonra yukarıdan aşağı. Dokuzuncu taşı buldu. Taşı biraz zorladı ve yerinden oynadığını fark etti. Dışarıdan keski ve çekiç istedi.

Zafer,

— Ben getiririm babaanne.

Müzeyyen Babaanne gülümseyerek onayladı, evin her yerini Erim’den ve Müzeyyen Babaanne’den daha iyi bildiği için aksaya aksaya da olsa keski ve çekici getirdi. Erim, keskiyle taşın kenarındaki çimentoyu temizledi, taşı dışarı doğru yavaş yavaş çekip çıkardı. Elini karanlığa doğru uzattı, ince bir kiremide dokundu. Çıkarmak için çektiğinde oluşan aralığın yetersiz olduğunu fark etti. Biraz daha uğraşıp sağ ve soldaki taşları da yerinden çıkardı. Bir daha elini uzattı ve düz kiremit plakayı çekti. İdare lambasının ışığı kilden yapılmış tabletin üzerindeki yazıları aydınlattı. Elini bir daha içeri soktuğunda metal girintili yuvarlak bir maddeye dokundu, onu da tuttu ve çıkardı. Elini tekrar içeri soktuğunda ise bir şey bulamadı. Ardından, çıkardığı iki parçayı uzattı ve dışarı çıktı.

Zor Bir Soru

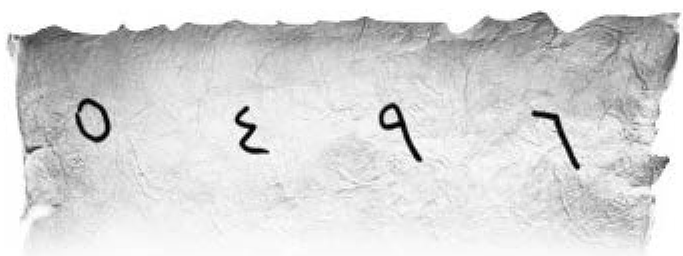
Bahçedeki büyük erguvanın gölgesine oturdular. “Ben size birer tükenmez getireyim” dedi Müzeyyen Babaanne ve eve doğru yöneldi.

Çocuklar, önce metal cismi incelediler; üzerinde “L. D. V.” yazıyordu. Bir makine dişlisine benziyordu. Sanki bir çarkın parçası gibiydi. Dört yanında dört tane sembol vardı. Balık, güneş, ağaç, çift başlı kartal.

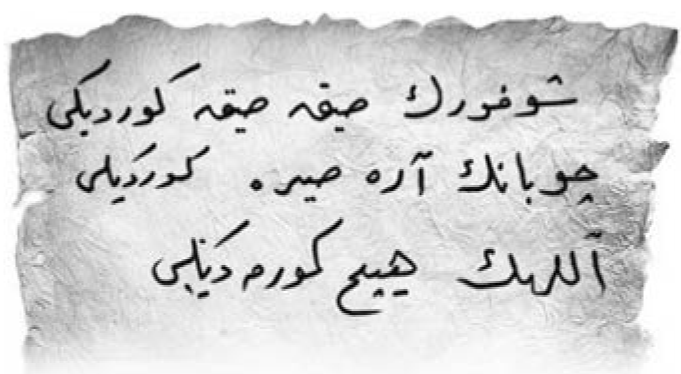
Erim,

— Bu çark bir yerde lazım olacak ama nerede?

Ardından dikkatle kil tableti incelediler. Üzerinde “Sayfa 54’deki şahsa ulaş” yazıyordu. Erim hemen kitabın 54. sayfasını açtı, dört tane rakam ve bir bilmeceyle karşılaştı:

5-4-9-6

Arabacının sık sık gördüğü,

Çobanın ara sıra gördüğü,

Allah’ın hiç görmediği.

— Allah’ın hiç görmediği ne olabilir ki?

Nisan,

— Durun! Bu sayfada da farklı yazılmış harfler var, bakın.

Harfleri bir araya getirdiler, “Sizi takip ediyor” yazısı çıktı.

— Birisi bizi takip ediyor olmalı. Baban o zamandan takip edileceğimizi tahmin etmiş.

— Kim acaba?

Sanem,

— O Arap olabilir mi?

Erim,

— Ne işi var bizim duvarda bir Arap’ın Allah aşkına?

— Yanlış görmüşsündür!

O sırada Müzeyyen Babaanne tükenmezleri getirdi. Çocuklar bardakları alıp içmeye başladılar.

— Yav babaanne, annemin tükenmezi hiç böyle güzel olmuyor, bayılıyorum sizin yaptığınız tükenmeze, dedi Zafer.

— Hep öyle olur oğlum, bizimkilere de Sevim Hanım’ın yaptığı tükenmez daha güzel gelir, değil mi çocuklar?

— Doğru babaanne, dediler hep bir ağızdan.

— “Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür” diye boşuna söylememişler.

— Ya da bahçedeki ağaçlar Sanem’e zenci görünürmüş!

Hepsi gülüştü.

— Babaanne bak, babam şunu sormuş.

Bilmeceyi okudular. “Tövbe tövbe...” dedi yaşlı kadın, “Allah’ın görmediği bir şey mi olurmuş? Niye böyle bir şey sordu ki Erdoğan’ım? Hem Allah’ın görmediği kişiye siz nasıl ulaşacaksınız ki? Zor çok zor

oğlum, bunu bulsa bulsa Muhittin Bey bulabilir" derken yanakları al al oldu, "O, çok akıllıdır, bilirsiniz."

— Muhittin Dede'ye gidelim. Muhittin Dede bize yol gösterir.

Önde Erim, Zafer, Nisan, hemen arkalarında Sanem'le Simin el ele, onların arkasında Cimbo, onların da arkasında uçan bir saka kuşu (ekibe girmeye çalışıyor) köşkün bahçe kapısından çıktılar ve Muhittin Dede'nin atölyesine doğru yola koyuldular.

Size Muhittin Dede'yi tanıtmalıyım ve atölyesini de. Kimisi doksan yaşında diyordu onun için, kimisi daha fazla; yaşını tam olarak bilen yoktu doğrusu. Çok sağlıklı, akıllı ve bilgeydi. Tipi nasıl mı? Büyük bir top düşünün, üstünde küçük bir top, bacakları da orta büyüklükte başka birer top. Yürürken yürüdüğünü kesinlikle fark etmezdiniz, sanki tüm o toplar yuvarlanır, Muhittin Dede de yerden biraz yukarıda yuvarlanarak gideceği yere giderdi. Gözleri küçük ve yeşil, yüzü beyaz, yanaklar hafif kırmızı, saçı beyazlaşmış ama neredeyse yok denecek kadar kısa kesilmiş, modern görünümlü, çok sevimli bir insandı. Öyle zekiydi ki o dönem uzay üssü falan gibi bir yer olsa başına geçebilirdi. İmal edemeyeceği bir makine yoktu. Çocukların inancına göre, aya gitmeyi istese gerekli makineyi, gemiyi, uçağı, her neyse yapar ve giderdi. O kadar güvenirlerdi ona.

Bir de her akşamüstü köşke uğrar; yakaladığı balıkları, topladığı meyveyi, sebzeyi, satın aldığı tereyağını, peynirin yarısını "torunlarım" dediği Erim, Sanem ve Simin'e getirirdi. Müzeyyen Babaanne'yle kapı eşiğinde ayaküstü sohbet edip giderdi.

Atölyesi gizemli ve harika bir yerdi. Deniz kıyısında, bahçesinin üstü asmalarla örtülmüş Rum yapısı yüksek tavanlı bir atölye, duvarları teknik cihazlar, alet, edevat, kurutulmuş deniz canlıları, ilginç mühendislik çizimleriyle doluydu. Saatlerce sadece duvarlara bakabilirdiniz. İçeride birkaç kilitli oda vardı. Orada geniş bir depo vardı büyük ihtimalle ama çocuklar orayı hiç görmemişlerdi.

Muhittin Dede'ye aralarında "beybaba" derlerdi, bir yerde o da babaları sayılırdı. Geçmişte ne yaptığını bilen yoktu, sadece dünyanın pek çok yerinde bulunduğunu anlayabiliyorlardı. Hatta bir keresinde Küba'da neler gördüğünü anlatmıştı çocuklara. Çok önemli bir adam olduğu kesindi.

Kahveci İğdeli İsmail, yemin billah ederek bir gece Mustafa Kemal Paşa’nın, Muhittin Dede’yi ziyaret ettiğini, deniz kıyısındaki masada saatlerce sohbet edip yemek yediklerini gördüğünü söylemişti. Muhittin Dede’ye sorduklarında, “Olur mu öyle şey, Gazi Paşa’nın böyle değersiz bir balıkçının yanında ne işi var?” demişti herkese.

Atölyeye vardıklarında ikizler, Muhittin Dede’ye doğru koştular. Sanem ve Simin, biri bir bacağında, diğeri diğer bacağında ağaca sarılmış koalalar gibi, çift ağızdan anlatmaya başladılar:

— Beybaba ne oldu biliyor musun?

Bıdı bıdı... Muhittin Dede, yüzünde mutlu mahcup bir gülümsemeyle, “Durun bakalım, soluklanın önce, sonra da tek tek ve tane tane anlatın” diyerek ikizleri sakinleştirdi. Denizin kenarındaki masaya oturdular. İskelenin tam masanın altındaki bölümünü kalın camdan yapmıştı mucit Muhittin Dede. Cam, denizin 5-10 cm içinde kaldığı için suyun altı çok net görülüyordu. Türkiye’nin ilk deniz akvaryumu altlarındaydı; Marmara’ya özgü baltabaş karagözler, sinaritler, kefaller dolaşıyordu. Çocuklar hayranlıkla balıkları seyrettiler.

— Bu gördüğünüz balıklar inşallah torunlarınıza da kalır çocuklar; inşallah çevremizi, tabiatı koruruz. Her yer bina olmaya başladı, insanlar kirleri, çöpleri denize atar oldular. Korkarım ki yüz yıl sonra kimse buralarda deniz canlılarını, bu balıkları göremeyecek. Geçenlerde Karekin Deveciyan Amca’nız uğradı, şu anda boğazda yüz yetmiş tür balık olduğunu söyledi. Bu, Allah’ın verdiği büyük bir hediye. İnşallah korumayı biliriz. Anlatın bakalım neler oldu? Cumhuriyet Canavarları sizi!

Muhittin Dede bizim beşliye Cumhuriyet döneminde doğdukları ve canavar gibi girişken, iş bitirici ve cesur oldukları için “Sizi gidi Cumhuriyet Canavarları” derdi. Bu da bizimkilerin hoşuna giderdi doğrusu.

Demin bıdı bıdı konuşan ikizler, ayaklarının altındaki akvaryumda oynaşan orfoz, mercan, akya palazlarını görünce büyülenmiş gibi seyretmeye başlamışlardı. İkisi de balık hafızalı oldukları için ne anlattıklarını çoktan unutmuşlardı. Nisan, “Ben anlatayım isterseniz?” dedi ve yaşadıklarını anlatmaya başladı. Metal çarkı ve kil tableti uzattı Muhittin Dede’ye. Erim de elindeki kitabı gösterdi. “Çok zekice, çok zekice!” diye mırıldandı Muhittin Dede. Kil tableti bir kenara bırakıp metal çarkı biraz inceledi.

— Semboller Bizans döneminden kalmış, çift başlı kartal Selçuklularda da var, Roma İmparatorluğu’nda da. Ama ağaç sembolü ise bizim Anadolu ardıcını anlatıyor. Sizce ipucunu niye bir mektuba yazmadı da kilden bir tablete koyup fırına sakladı? Öyle izbe bir fırında bir sır olabileceğini kimse düşünmez ama daha önemlisi, fırın her yakıldığında kil tablet daha da sertleşip kırılmaz hâle gelir. Pişirildikçe sağlamlaşır, kâğıt ise yanabilirdi. Metal dişliyi de mutlaka içerideki atölyede yapmıştır. Bu kitabı hatırlıyorum çocuklar. Elinde kitapla girer içeri, çalışırdı, sonra da oturup

bu masada bu kitabı yazarken resimlerdi. Yine bu masada Nisancığım, Osman Hamdi Dede’nle de uzun uzun sohbetleri oldu. Bazen ben katılamazdım onlara, hararetle tarih, ülke meselesi konuşurlardı. Baban sizin için bir şey daha yaptı ama onun zamanı gelecek. “Beybaba, daha önce verme, zamanı geldiğinde anlayacaksın” demişti Erdoğan harbe gitmeden, şimdilik zamanı gelmemiş gibi görünüyor.

Zafer,

— Görebilir miyiz?

— Hayır, zamanı gelince işe yarayacağını hissettiğimde vermem lazım.

Bir anda ciddileşmişti.

— Neymiş ipucumuz, söyleyin bakalım?

Gözlerini balıklardan ayırmayan ikizler büyülenmiş gibi bakarken aynı anda yüksek sesle Muhittin Dede’yi cevapladılar. Sanki şiir okur gibi ya da okul marşı söylüyor gibiydiler.

— Arabacının sık sık gördüğü,

Çobanın ara sıra gördüğü,

Allah’ın hiç görmediği.

— İlginç, çok ilginç! İlmî[10] düşünmeliyiz gençler. Aklınıza bir şey geldi mi?

— Para olabilir, dedi Nisan.

Erim,

— Arabacı, çoban için doğru ama Allah parayı niye görmesin?

— Yani parayla işi yok.

— Doğru, bir de birinden bahsediyor, bir şeyden değil, o kişiyi bulmalıyız.

İkizler aralarında konuştu fıkır fıkır sonra,

— Biz bulduk!

— Nedir?

— Eyüp Sultan Türbesi!

Zafer,

— Nasıl?

— Arabacılar milleti götürüyor oraya sık sık, bir çoban kırk yılda bir gidebilir; koyunları nereye bıraksın? Allah türbeye hiç gitmez, yani cevap, “Eyüp Sultan Türbesi.”

Zafer,

— Ne yani türbeye gidip adak adarsak, dua edersek Erdoğan Amca’nın bizden istediği şey mi olacak?

Muhittin Dede göbeğini tuta tuta gülüyordu.

— Gençler, Allah türbeleri de mezarları da görür; bu, başka bir şey olmalı.

Sessizce düşündüler. Nisan, eli çenesinde denize bakıyor; Zafer, bir eli arkasında, bahçede tombul tombul, seke seke bir o yana bir bu yana yürüyordu. Kızlar hayranlıkla balıklara bakıyor, bir yandan da aralarında konuşuyorlardı:

— Eyüp Baba Türbesi değilmiş.

— Şeyh Galip Türbesi olabilir mi?

— Belki de Somuncu Baba Türbesi’dir.

(Şimdi ben okur olsam bizim afacanların yaptığını yapardım. Evin bilgesi kimse, baba, anne, kardeş, onlara sorar; beraber düşünür; bizimkilerden önce bulmaya çalışırdım. Böyle bir niyetiniz varsa hemen şimdi yapın, çünkü birazdan bence cevabı bulurlar. Çok düşünüyorlar, beş altı beyin birden. Yok, aklınızdan geçen cevap değil. I. Murat Türbesi değil.U)

Nisan, “Buldum!” dedi. Erim ve Zafer büyük bir güvenle baktılar Nisan’a. Yüzünde kocaman bir gülümseme ve gözlerinde ışıltı vardı.

— Aynı işi yapan kişiler, yani arabacı yolda çok arabacı görür, çobanın bir çobanla karşılaşma ihtimali azdır, Allah tek olduğu için kendi işini yapan birisini görmez, yani cevap “Meslektaş!”

“Müthiş!” diye el çırptı çocuklar.

— Peki, meslektaşa gidin; kim o?

Aynı anda bağırdılar:

— Miralay[11] Şinasi Amca!

Babasının tanıdıkları tek meslektaşı ve aynı zamanda çok yakın arkadaşıydı.

Sanem irkilerek ayağa kalktı, “O burada!” diye korkuyla fısıldadı. Hepsi hızla arkalarına döndü. Gerçekten de duvarın arkasında gördüğünü söylediği siyah adam zebella[12] gibi, elinde kocaman bir bıçakla –belki de bir pala– onlara doğru ilerliyordu. Adama en yakın olan Zafer ayağa kalktı, yumruklarını sıktı. Hafif yan duruyordu, yüzü kıpkırmızıydı. Kendinden üç kat iri, bıçaklı bir adamla dövüşmek üzere kendini hazırladı. Erim de yerinden kalktı. Zenci adam gözünü direkt Zafer’e dikti ve ona doğru yaklaşmaya başladı. Sanem ve Simin birbirlerine sokuldular. Zafer, adamın bıçakla yapacağı hamleyi nasıl savuracağını düşündü. Erim, hemen Zafer’e doğru bir adım yaklaştı. Kimse konuşmuyordu, herkes donmuş gibiydi. İşin kötü tarafı, her zaman onları koruyan Cimbo, olayın farkında bile değildi; akşam yemeğinden kalan lagosun kılçığıyla oynuyordu. Zenci adam, Zafer’e yaklaştığında bıçağı havaya kaldırdı. Zafer tam üzerine atlamak üzereyken yanından geçti, palayı aşağıya indirip masaya koydu. “Bu tamam şef!” dedi.

Muhittin Dede,

— Sağ ol Arap, çok güzel olmuş.

— Bir şey değil, dedi Arap ve döndü yürüdü gitti.

— Uzun süredir gelmeyince tanışmadınız tabii. Arap bir aydır bana yardımcı oluyor burada. Yaşlandım artık.

Zafer donmuş bir şekilde Arap'ın arkasından bakıyordu; dirsekler bükülü, eller yumruk olmuş sımsıkı, dizler bükük, kalça geride hafif eğilmiş, yanaklar kırmızı, alın ter içinde, kahramanca ve feci korkmuş şekilde Arap'ın gidişini biraz izledi, dizlerinin bağı çözüldüğü için kıpırdayamıyordu. En son Zafer'den "pıırt" sesi geldiğini duydular, kahkahalara boğuldular. En çok da Zafer güldü.

Kuleli

10 Ağustos 1928

Yemek bitince sedirin etrafında toplandılar, Müzeyyen Babaanne de dâhil. Erim kitabı yüksek sesle okuyordu, kimi zaman kahkahayla gülüyor kimi zaman heyecandan kıpkırmızı oluyorlardı. Maceranın en civcivli zamanlarında kitabın küçük kahramanları tehlikeye düşünce babaannenin sesi duyuluyordu:

— Euzübillahimineşşeytanirracim bismillahirrahmanirrahim. Kul e'ûzü bi-rabbin nâsi melik'in-nâsi ilâh'in-nasi min şerril ves'vas'il hannasi ellezi yüvesvisü fi sudûr'in-nâsi minel cinneti ven-nâs.

En çok ikizler gülüyordu o zaman.

— Babaanne, bu gerçek değil! Dua etmene gerek yok, hikâye işte.

— Olsun kızım, ben okuyum da ne olur ne olmaz.

Hepsi kahkahaya boğuluyordu. Nisan'ın gelmesi, neşelerini çok arttırmıştı. Zafer, akşamları babası Yusuf Amca almaya gelince istemeye istemeye gidiyordu. Sabah erkenden kapıyı tıklatıyor, babaanneyle beraber kahvaltıyı hazırlıyordu. Babaanne de çok mutluydu, yıllardır oğlunu ve gelinini kaybetmenin acısıyla torunlarına sarılmıştı. Onu, bu üç afacan hayatta tutuyordu. Doğrusu oğlunun kitabı ve çocuklara verdiği görev onu da canlandırmıştı. Aslında üç gündür oğlu Erdoğan da sanki çıkıp eve geri dönmüştü; varlığını, kitaptaki kelimeler evin içine doluştukça hepsi hissediyordu. Sanki akşamları kitap okurken konuşan Erim değil de oğlu Erdoğan'dı. Aynı duyguyu çocuklar da hissediyordu. "Kitap yazmak, elbet yaşamak gibi" dedi kendi kendine. "Nasıl babaanne; yufka açmak, gözleme yapmak gibi mi dedin?" diye sordu Zafer. Kahvaltı etmediği için her şeyi yanlış duymaya başlamıştı. Gülümsedi, "Onun gibi bir şey dedim Zafer."

Patır patır çocuklar merdivenlerden indiler, hopur hupur kahvaltılarını ettiler, güle oynaya bahçeye koştular. Yanlarına gerekli öteberiyi aldılar. Gidecekleri yol uzun olduğu için ikizler evde kalacaktı. Arkalarından mahzun mahzun el salladılar, "Şinasi Amca'ya selam söyleyin" dediler. Sanem arkalarından bağırdı:

— Arap Amca sizi gizlice takip etmesin, dikkat edin!

— Gece olsa gizlice takip edebilir ama gündüz görürüz merak etme, gündüz feneri o.

Güldürdü herkesi Zafer.

Erim'in yanındaki çantada tablet, kitap ve metal çark vardı. Zafer tabii ki yiyecek içecek sepetini, Nisan da not almak için kalem ve defter almıştı. Başında beyaz bir şapka vardı güneş geçmesin diye, çok yakışmıştı doğrusu. Çocuklar tramvayla Eminönü'ne gittiler. Galata Köprüsü'nün altından, boğazdaki iskelelerin çoğuna uğrayarak kavaklara kadar giden vapura bindiler.

— Bundan çok değil, on yıl önce buralarda İngiliz savaş gemileri vardı, dedi Erim.

Çengelköy İskelesi'nde onları Miralay Şinasi Amcaları karşıladı. Sarıldılar.

— Ne kadar da büyümüşsünüz gençler!

— Aman Şinasi Amca, daha bir ay önce gördün bizi, hep böyle söylersin sen.

— Yok yok, boy atmışsınız hepiniz de. Nisan, seni görmeyeli belki bir yıl oluyor; zaten güzeldin, iyice güzelleşmişsin.

Nisan'ın yanakları kızardı,

— Teşekkür ederim Şinasi Amca.

Çengelköy İskelesi'nden Kuleli Askerî İda-disi'ne[13]. kadar yürüdüler. Kuleli görününce Erim, bu güzel binadan çok etkilendi. Erim'in okula nasıl baktığını görünce Şinasi Efendi eğildi ve "Babanla beraber okuduk burada, hem de aynı sırada. İstersen birazdan oturduğumuz sırayı da gösteririm" dedi. Erim'in yüzüne müthiş bir ışıltı geldi. Önce okulu gezdiler. Miralay Şinasi Efendi orta boylu, sağlam, yapılı, kalınca kaşları, yuvarlak yüzlü, genelde sert bakışlı –gördüğünüz ilk anda çekinebilirsiniz–, sağlam karakterli, mert bir Türk subayıydı. Çanakkale, İstiklal Harbi, ondan önce

Trablusgarp ve Balkanlarda da savaşmıştı. Diller ve tarih konusunda uzmandı. Ondan fazla dil bildiği söylenirdi.

Bir duvara asılı öğrenci listesiyle karşılaştılar. Şinasi Albay listenin önünde durdu.

— Bu gençler kim biliyor musunuz çocuklar? İstiklal Harbi'nin bir gecesi bu on beş-on altı yaşındaki gençler gidip, İngilizlerin silah deposunu basıp, başlarındaki sınıf subaylarıyla beraber silahları ele geçirip bu şanlı yuvaya, Kuleli'ye döndüler. Sabah erkenden Anadolu'ya yola çıkıp Gazi Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarına katılmayı planlamışlardı. Fakat İngilizler durumu haber alınca Kuleli'ye baskın düzenlediler. Baktılar ki karşılarında çocuklar var, silahlara el koyup sınıf subaylarını hapse attılar. Kuleli öğrencilerini de serbest bıraktılar, nasıl olsa bunlar bir şey yapamaz diye düşündüler. Aynı gece gençler yine baskın düzenlediler İngiliz kışlasına. Silahları aldılar, bu sefer Kuleli'ye uğramadan Anadolu'ya doğru yola koyuldular bu yiğit delikanlılar. Ankara'ya ulaştılar, Cebeci'de dört ay hızlı bir eğitim görüp subay oldular. Ufacık yaşlarda ordu saflarına katıldılar ve İstiklal Harbi'nde savaştılar.

Derin bir nefes çekti Miralay Şinasi, listeye baktı, gözleri nemlendi.

— Şimdi yaşasalar yirmi altı-yirmi yedi yaşlarında olacaklardı. İstiklal Harbi'nde hepsi şehit oldu. Anladınız mı gençler, nasıl kovduk düşmanları bu ülkeden? Olamazdı başka türlü... Siz belki savaşmayacaksınız, inşallah savaşmak zorunda kalmazsınız. Bilin ki bütün büyük devletler, bu ülkeyi küçük düşürmek için ellerinden geleni hep yapacaklar. Öyleyse yapabileceğimiz en önemli fedakârlık; çok candan, çok içten çalışarak işimizi iyi yapmak. Bunun yanı sıra belki ağaç dikmek, belki işyeri açmak, başkalarına yardım etmek, ülkemizi daha iyi ve yaşanır hâle getirmek için çaba göstermek olmalı. Şinasi Amca sözlerini bitirdiğinde, üç arkadaşımızın da gözleri dolu doluydu. Yumruklarını sıkarak, "Söz veriyoruz Şinasi Amca!" dediler.

Erim,

— Söz veriyoruz; işimizi çok iyi yapacağız ve Türkiye Cumhuriyeti daha güzel, daha yaşanır bir yer olsun diye çaba göstereceğiz!

Zafer’le Nisan, Erim’in ellerini tuttular, kenetlendiler. Afacanlar listedeki isimleri okuya okuya bitiremediler.

Şinasi Amca’nın kuzey kulenin hemen altındaki odasında oturdular. Buradan tüm boğaz ve yemyeşil Rumeli sırtları görünüyordu. Karşı kıyıda tek tük evler vardı.

“Şinasi Amca, senden bir yardım istiyoruz” dedi Erim; çantasından kitabı, kil tableti ve çarkı çıkardı. Başlarından geçenleri Nisan anlattı. Aralarında en düzgün konuşan oydu doğrusu, Zafer ancak karnı tok olduğunda güzel konuşuyordu.

Albay Şinasi kil tableti inceledi, durdu, pencereden dışarı baktı. “Yıllardır bu anı bekliyordum çocuklar” dedi. Duvardaki resmi kaldırdı, duvar kâğıdını çakısıyla söktü, kâğıdın arkasından gizli bir kasa çıktı. Dikkatlice kil tabletin üzerindeki numaraları çevirdi: 5-4-9-6 ve kasa tıkırt diye açıldı, içinden mühürlü bir sarı zarf çıktı.

— Mektupta ne yazdığını görmemi isteseydi Erdoğan zaten bu mektubu bana verirdi dostlarım. Çok ama çok merak etmeme, yıllardır bu sırrı saklamama rağmen mektuptaki yazıyı ben okumamalıyım. Bu mektup on yıldır burada seni bekliyor Erim. İçinden benim yardım edebileceğim bir şey çıkarsa hiç tereddüt etmeyin, bana anında ulaşın, her şeyi bırakır yıldırım gibi yetişirim. Öte yandan, baban sana o denli güveniyor ki bu görevi sana verdi. Göreyim oğlum seni, eminim çok önemli bir görev sizi bekliyor. Kalbiniz sıcak, beyniniz soğuk olsun. Bir olduğunuzu unutmayın, hep akıllıca düşünün. Babanız takip edildiğinizi söylüyorsa o dönemden itibaren bu işin peşinde olan kötü niyetli insanlar ve düşmanlar olabilir.

Çocuklar büyük bir heyecanla Şinasi Amcalarını dinliyorlardı.

Erim,

— Şinasi Amca, artık öğrenecek yaşa geldim; nasıl öldü babam? Yani şey...

Gözleri dolu dolu olmuştu.

— Oğlum, bunu sana gururla anlatırım. 23 Ağustos 1921’de Sakarya Meydan Muharebesi’ne başladık, başımızda Mustafa Kemal. Bize, “Yanınıza gıda almayın” dedi, tüm zabitler şaşırdık. Bu çapta bir savaşa

yanımıza gıda almadan çıkmak delilik gibi bir iş. Pikniğe giderken bile yiyecek alıyorsun. Belki dört-beş ay sürecek bir savaş. Mustafa Kemal, “Düşmanı öyle bir basacaksınız ki yemeklerini bırakıp kaçacaklar. Bizim asker, Yunanlının yemeğini yiyecek” dedi. Hepimiz inandık. Gerçekten çok çetin savaşlar oldu. Tüm askerler merminin, süngünün üstüne atlıyordu neredeyse. Kadınlar mermi taşıyor, fakir halk son tavuğunu, son yoğurdunu askere veriyordu. Savaşın son günü, yani 13 Eylül günü vurulduğunu haber aldık Erdoğan’ımın. Koşarak gittim yanına. Bir askeri vurulmuş, onu korumak için siperden çıkmış, üstüne kapanmış, Yunanlı da rütbeli subayı açıkta görünce yağdırmış mermiyi. Yanına geldiğimde kendi hâline bakmadan, “Nasıl Mehmet’in durumu?” diye sordu. “İyi. Sen nasılsın asıl?” dediğimde, “Şinasi, başka türlü evlatlara kalmazdı bu vatan. Hepiniz hakkınızı helal edin, evlatlarıma, eşime iyi bakın. Onlarla, hepinizle gurur duyuyorum. Bir şekilde Erim sana gelemezse o mektubu aç ama dikkatli ol, gizli hareket et” dedi. Sonra gözlerini kapadı. “Bilen kalmadı, bilen kalmadı” diye sayıkladı. “Neyi bilen kalmadı?” diye sordum, “Bilen kalmadı” dedi ve yüzünde bir gülümsemeyle hayata veda etti. Yüzünde öyle bir huzur, öyle bir mutluluk vardı ki çocukluk arkadaşımı, can yoldaşımı kaybetmiştim ama bana ağlama şansı bırakmadı. “Görüşürüz aslanım, oralarda cennette” dedim, sarıldım son defa. Sonradan öğrendim ki o korumaya çalıştığı asker, birliğinde sağ kalan son askermiş. Aynı birlikte, yıllardır her yerde –Çanakkale’de de– savaşmışlar. Birliğindeki herkes şehit olmuş, bir o asker kalmış geriye; onu korumak istemiş. O asker Mehmet’in bildiği her ne idiyse öğrenemedim.

Üç cesur gencin de gözlerinden sicim gibi yaşlar geliyordu. Bu sefer Albay Şinasi de ağlıyordu.

Zafer döndü, burnunu fırk fırk çekerek,

— Mektup ıslanmasın azizim.

Dördü de gülümsedi, Zafer tamamladı:

— Görev aşkı –fırk– azizim!

Şinasi Amca çocuklara, padişahlara layık şahane bir öğle yemeği yedirdi okulda. Siz şimdi padişahlara layığa inanmayabilirsiniz ama Padişah Vahdettin ülkeyi terk edince saray çalışanları çeşitli devlet kuruluşlarına geçmişti. Sarayın aşçısı da o dönem Kuleli'ye geldiği için gerçekten padişaha layık yemekler yendi Kuleli'de yıllarca. Şinasi Amcaları, onlara Çengelköy İskelesi'ne kadar eşlik etti. Okul nizamiyesinden çıkarken kapının üzerindeki Kuleli Marşı'nı okudu gençler:

— Deniz senin, toprak senin, gök senin, Zafer olsun en mukaddes emelin.

Çağlayanlar gibi köpür arşa taş,

Ufuklardan yüksel şahikalar aş.

Ey şerefli, yuva şanlı yuva Kuleli,

Hedefindir bütün cihan ileri.

Gençler, bu yeni görevin heyecanına kendilerini o denli kaptırmışlardı ki okul çıkışında Çengelköy Camisi'nin duvarının arkasına gizlenmiş Arap'ı ve onları vapura kadar nasıl izleyip gizlice aynı vapura bindiğini fark etmediler bile.

Kara Oklar Çetesi

11 Ağustos 1928

— Kendimize bir isim koymalıyız, dedi Simin.

Zafer,

— Kendimize mi? Sen de mi ekiptensin?

Sanem,

— Tabii ya, ilk andan beri biz de işin içindeyiz. Hem biz olmasak...

— Evet, siz olmasanız?

Sessizlik oldu.

— Arap'ı ilk kim fark etti?

— O, beybabanın yardımcısı çıktı bir kere.

— Madem öyle, duvarda ne arıyordu?

— Oradan geçiyordur, sizin gürültünüzü duyup bahçede elli tane saksağan besliyorlar herhâlde diye meraktan bakmıştır.

Müzeyyen Babaanne kıkır kıkır gülüyordu Zafer'le ikizlerin atışmalarına. Nisan noktayı koydu:

— Evet, baştan beri bizimle beraberler, fikir üretiyorlar, çok cesurlar.

— Simin'in sinek, arı ve uçan her mahlukattan korkmasını bir kenara koyarsak doğru.

— Ben korkmuyorum, içim bir fena oluyor.

— Tamam, atışmayı bırakın, dedi Erim.

— İsmimiz ne olsun?

Simin,

— Samatya Afacanları.

Zafer,

— Yok artık, Malatya Damacanaları olsun bari!

Babaanne makaraları koyuverdi. "'Cumhuriyet Canavarları'na ne dersiniz? Muhittin Dede bize hep öyle der ya..." diye önerdi Nisan.

— Bir kısım canavarın sivrisinekten tırsması normal mi sizce?

"Pufff" diye güldü Zafer. Simin, Zafer Ağabey'ini hafifçe çimdirdi.

— "Kara Korkaklar"a ne dersiniz? Düşünün, siyah atlı, siyah kıyafetli bir şövalye! Nasıl ürkütücü ama? Sinek, çekirge görünce kaçıyor, kara korkak, nınınınıııım!

Nisan,

— "Kara Oklar Çetesi"ne ne dersiniz?

"Şahane!" dedi çocuklar.

— Valla ben de sevdim, dedi Zafer.

— Tamamdır, bir defter hazırlayıp kurallarımızı ve anılarımızı yazalım o zaman, dedi Nisan.

— Yeni harflerle yazın ama, dedi bir ses.

Hepsi döndü, her zamanki şahane takım elbisesi, briyantinli saçıyla Ahmet Tevfik Amcalarını gördüler. İkizler koşup sarıldı.

— Bu çiçekler sizin için Müzeyyen Anne.

— Oğlum, nereden çıkarırsın bu güzellikleri, nezaketi.

— Eh Anneciğim, Fransa'da güzel bir hanımın olduğu eve çiçeksiz girilmez.

— Kafana yersin çiçeği, Tevfik oğlum!

Hepsi kahkahalarla güldü.

— Gürültüsüz patırtısız nasıl gelebildin Ahmet Tevfik Amca, yoksa velosipet işini bıraktın mı?

— Olur mu a canım, velosipet benim hobim. Hem modernlik simgesi. Yalnız mahallenin küçükleri yıldırdı beni, arka yoldan gelip Muhittin Bey'e bıraktım velosipetimi. Şimdi siz onu bırakın, 9 Ağustos günü gelemediniz. Sarayburnu'nda Gazi Mustafa Kemal çok güzel bir konuşma yaptı. Arap harfleri yerine Latin harflerinin kullanılacağını anlattı. Bir tahtaya harfleri çizdi. İlk dersi orada verdi. Yarından tezi yok ben öğreneceğim. Yalnız kendisini göreceğim diye yanlış tarafta durmuşum; basının çektiği fotoğraflarda çıkamadım, karşıda dursam tahtanın yanında, şimdi bütün ülke bu yakışıklıyı yakından görmüş olacaktı. Şanssızlık mirim.

Hepsi gülüştü.

— Yalnız Türkiye Cumhuriyeti topraklarında benim kadar şık giyinen tek kişi, Gazi Paşa. Dün onu müşahede[14] ettim mirim.

— Emin ol, senin kadar özen göstermiyordur kıyafetlerine, dedi Müzeyyen Babaanne.

— Hadi çocuklar, ben gidiyorum; arkadaşlarla Galatasaray İdadisi'nin karşısındaki Avrupa Pasajı'nda buluşup bir velosipet cemiyeti kuracağız.

— Görüşürüz Ahmet Tevfik Amca.

— Bay bay çocuklar.

Erim, farkına varmadan bahçeyi çeviren duvarlara şöyle bir baktı ve zarfı heyecanla açtı: "Canım oğlum; –86. sayfa– takip edilme, kimseye anlatma, sadece dostlarına güven" yazıyordu.

Gizemli el yazması kitabın 86. sayfasını açtılar. Yıkılmış bir kilise ya da onun gibi bir harabe görünüyordu. Harabenin birkaç duvarı ayakta kalmıştı. Arkasında yarı yıkılmış bir minare vardı. Kitaptaki tüm resimler siyah beyazken sadece bu resimdeki minare yeşile boyanmıştı. Arkada bir dağ vardı ve dağ sanki bir keşişe benziyordu. Yıkıntıların arasında yaşlı, yuvarlak gözlüklü, keçi sakallı adam; resmin içinden onlara bakıyor ve sağ eliyle minareyi işaret ediyordu.

— Sağlam duvarda yazılar var belli belirsiz, dedi Erim.

— Büyütecin yerini ben biliyorum, diyerek Simin ve Sanem’in yardımıyla ayağa kalktı Zafer.

Üçü beraber eve doğru ağır aksak gittiler, üç dakika sonra ellerinde bir büyüteçle geri döndüler. Duvara büyüteçle baktılar ve bir kitabe gördüler:

Herkesin gördüğünün aksine
Altı taneler aslında…
Yaşlı adam, sarkaç, kaplumbağalar
Aranan gerçek suyun altında
Altı tane altı çiçek, on üç basamak
Ve padişah işte tam karşında.

— Bir şey anladıysam Arap olayım, dedi Sanem.

Kıkırdadılar. Onlarca fikir ürettiler; hiçbiri, hiçbirine mantıklı gelmedi. Bu sefer hiç neşeleri kalmadı. Kara Oklar Çetesi üyeleri –sanırım buna Müzeyyen Babaanne de dâhildi– bu akşam daha erken yattılar. Hiçbirini uyku tutmadı. Düşün, düşün…

Gecenin yarısında Nisan yatağında doğruldu, “Tabii ya!” dedi, “Tabii ya!” Gaz lambasını yaktı ve koşarak odadan çıktı. Erim’le Zafer’in kapısını çaldı. Çocuklar, “Gel” diye seslendiler. İçeri girdi Nisan,

— Ben çözdüm galiba çocuklar, detayını sabah anlatırım. Yarın sabah erkenden bizim eve gidiyoruz, ipucu orada. Sadece şunu söyleyeyim, Dedem Osman Hamdi Bey bizi çağırıyor.

Zafer ve Erim’in tüyleri diken diken olmuştu.

Zafer,

— Sakın cennete çağırıyor olmasın?

Yorganın altından inceden bir “pıııt” sesi duyuldu.

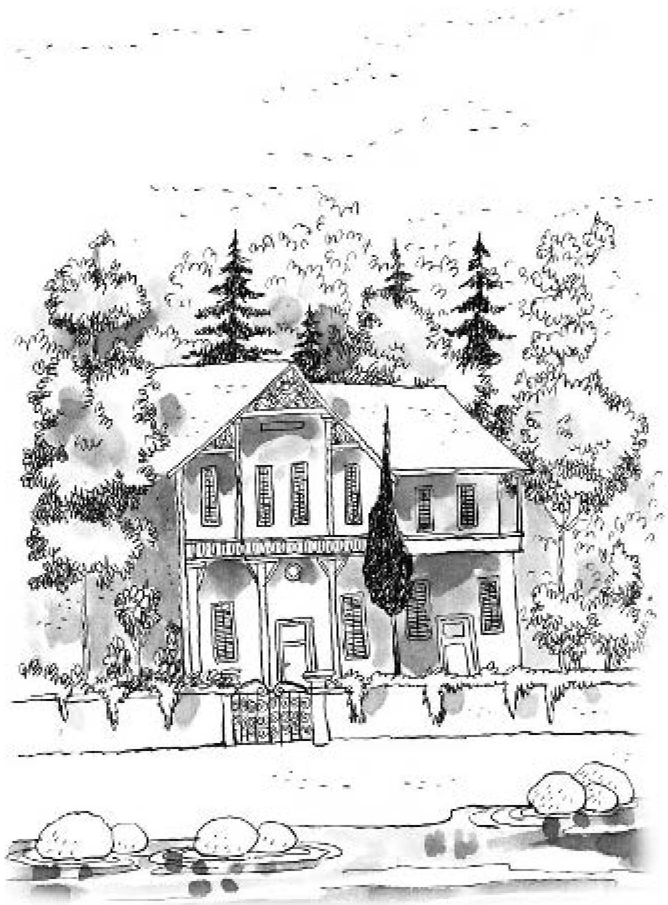
Yaşlı Adam

ve

Kaplumbağalar

12 Ağustos 1928

Sabah erkenden kalktılar, babaannelerinin yaptığı harika tarhana çorbasını içip yola çıkmaya hazırlandılar. Nisanların yaz boyu kaldıkları Gebze’nin Eskihisar Köyü’ndeki köşke gideceklerdi. Yol epey süreceği için birkaç gece kalmaları gerekiyordu. Sanem ve Simin, “Biz de gelsek ne olur...” diye sızlandılar. Erim, “Sonrasında ne olacağı belli değil, olmaz gençler!” dedi, sonra eğildi ve “Çetenin burada kalan bölümü olarak Cimbo’yla beraber evi Arap’tan korumalısınız” diye kulaklarına fısıldadı.

Çocuklar, görevlerinin öneminin farkında olduklarını anlatırcasına kafalarını salladılar.

Üç arkadaş Samatya'dan Sirkeci'ye kadar tramvayla gittiler. Oradan Galata Köprüsü'nün altından Üsküdar vapuruna binip karşıya geçtiler. Arabacının biriyle sıkı bir pazarlıktan sonra anlaştılar ve yola koyuldular. Yolda Erim,

— Nisan, neyi fark ettin? Bu yolculuğu niye yapıyoruz, bize de anlatsana?

— Görmeniz lazım. İpucu bizim evde, görmeden anlatamam.

Yol boyu şahane manzaralar gördüler; ışıldayan masmavi bir deniz, kimi zaman ormanlardan geçtiler, tavşanlarla, tilkilerle karşılaştılar, bıldırcın sürüleri kalktı kimi yerde. Üç dört saat süren yolculuğun sonunda Eskihisar Köyü'ne ulaştılar.

Köşk, deniz kıyısında, iki katlı ve beyazdı. Arkasında kuzeye bakan bir tepe yükseliyordu. Bengül Anne çocukları kapıda hayretle karşıladı, hepsine tek tek sarıldı.

— Ne oldu böyle, erkenden döndün Nisan?

— Anne, iki gün kalıp döneceğiz; Erim ve arkadaşımız Zafer de burayı görsün istedim.

Zafer'le Bengül Teyze tanıştılar, ardından eşyalar odalara taşındı.

Zafer ve Erim daha önce hiç bu kadar güzel bir ev görmemişlerdi doğrusu. Erimlerin köşkü bakımsız kalmış ve metruk[15] gibiydi. Zafer'in babası Yusuf Amca polis memuruydu, kıt kanaat geçiniyorlardı. Zafer, "Şahane bir yermiş burası azizim" dedi. Erim sadece "Evet" dedi. Aşağı indiler, Nisan "Gelin sizi gezdireyim" dedi. Giriş katındaki kapının üzerinde çok güzel bir çiçek resmi vardı, "Bunu Osman Hamdi Dede'm yaptı" dedi Nisan, sanki kendi yapılırken görmüş gibi. Oysa dedesi, 1910 Mayıs'ında vefat ettikten altı yıl sonra doğmuştu. Bahçeye çıktılar, orada iki bina daha vardı.

— Burası kayıkhane, kayıklar duruyor. Burası da resimhane, dedem burada resim yapardı. Babası onu Fransa'ya hukuk tahsiline yollamış ama biraz hukuk okuduktan sonra Paris'te Güzel Sanatlar Fakültesi'nde resim eğitimi almış.

Zafer,

— Yav, resim çizeceğim diye niye ta oralara gitmiş? Bizim Cemil Dede öğretirdi ona burada.

Gülüştüler.

— İstersen gel dedemin kendisine söyle, şimdi ona uğrayacağız.

Zafer'den "Eeuzu bineşşeytanirrahim" diye bir mırıltı çıktı.

— Nooluyoruz Nisan?

— Gel gel, korkma!

Evin arka bahçesine geçtiler, "İşte dedemin mezarı" diye gösterdi Nisan, yüzünde koca bir gülümseme vardı.

Zafer,

— Korkmuyor musun?

— Niye korkayım? Aslında seviniyorum bi-le, küçüklüğümden beri gelip ona günaydın demeden hiçbir şey yapmam.

Mezarın iki tarafında Selçuklu dönemine ait isimsiz iki mezar taşı vardı. Beraberce okudular dualarını, doğruca eve döndüler. Kapıda onları Bengül Teyze karşıladı.

— Çocuklar öğleden sonra bir komşumuzun kınasına davetliyim, sizi birkaç saat yalnız bırakacağım, ayıp olur mu?

"Olur mu teyzeciğim" dedi oğlanlar, Nisan da annesinin yanağından öptü. Bengül Teyze'nin pişirdiği kurabiyeleri yediler, karınlarını doyurdular güneş denize doğru alçalırken.

— Hadi gelin, size buraya gelme sebebimizi göstereyim.

Basamakları çıktılar.

— Şimdi dedemin odasına giriyoruz, sessiz olun. Burayı hiç kullanmayız, vefatından sonra yılda bir kere girilir. Annemden izin aldım, dedi ve anahtarı gösterdi.

Kapıda durdular, nedense Nisan da endişeli gibiydi, “Acaba boşuna mı geldik?” diye düşünüyordu. Odaya, beyaz kapıyı iterek girdiler, içeride geniş bir yatak, duvarda da birçok yağlı boya portre vardı. Nisan resimlerden birinin önüne geldi.

— İşte bu resim! Metruk duvardaki yazı, bu resmi anlatıyor.

Bu, iki metreden büyük bir resimdi; pencerenin önünde sarıklı bir adam eğilmiş ve boynundan bir sarkaç aşağı doğru iniyor, etrafında kaplumbağalar, sırtında bir ney, yerde yapraklar. “Çok güzel!” dedi Zafer, “Valla Paris’e kadar gitmesi boşa değilmiş Hamdi Dede’nin.” Sonra farkına varmadan dönüp mezarın olduğu tarafa baktı sanki duyarmış gibi. “Kesinlikle bu resim!” diye mırıldandı Erim. “Evet, sır bu resimde!” Heyecanla kitabı çantasından çıkardı. Sayfayı özenle açtı ve yüksek sesle okudu:

— *Herkesin gördüğünün aksine*

Altı taneler aslında…

Yaşlı adam, sarkaç, kaplumbağalar

Aranan gerçek suyun altında

Altı tane altı çiçek, on üç basamak

Ve padişah işte tam karşında.

Erim dikkatle kaplumbağaları saydı, beş tane.

— Altı tane olan ne olabilir ki? Kaplumbağalar beş tane.

Zafer,

— Dur, bir tane de yaşlı adamın sırtında var, bak!

Nisan,

— O bir kaplumbağa kabuğu, gerçek bir kaplumbağa değil, hem “Herkesin gördüğünün aksine” diyor bu çok da gizli değil, görünüyor, adamın sırtında duruyor. Başka bir şey olmalı.

— Peki, “gerçek suyun altında” ne?

— Beybaba su altı konusunda çok iyidir, ona sorabiliriz.

— Resimde herhangi bir su işareti gören var mı?

Dikkatle incelediler, bir şey bulamadılar.

— Yaşlı adam... Sarkaç... Kaplumbağalar... Tamam, bunlar var ama padişah, on üç basamak, altı çiçek yok, diye mırıldandı Nisan.

Güneş batana kadar altıncı kaplumbağayı ya da altı tane olabilecek her şeyi saydılar, bulamadılar. Beyinleri işlemez hâle gelince yemek zamanı da gelmişti zaten. Sofrada, “Ne yaptınız bütün öğleden sonra?” diye sordu Bengül Teyze.

— Dedemin “Kaplumbağa” resmine baktık.

— İlkine mi?

— Nasıl ilkine mi?

— Yani ilk yaptığına mı?

— Sonra başka bir kaplumbağa resmi daha mı yaptı dedem?

— O resmin neredeyse aynısından bir tane daha yaptı deden.

Üçü de çok heyecanlandılar.

— Bir tane daha mı var?

— Evet, o resmi 1906’da yaptı. Sonra 1907’de aynısından bir daha yaptı ama o resmi eve asmadı, resimhaneye kaldırdı. “Bunu, kimsenin görmesine gerek yok” dedi deden.

Çocuklar heyecanla birbirlerinde baktılar.

Erim,

— Gidip bakabilir miyiz hemen?

— Önce şu zerdelerinizi[16] yiyin de...

Nisan ve Erim’in zerdelerini bitirmeleri otuz saniye sürdü, Zafer’in on. Hemen kalktılar, hep beraber resimhaneye gittiler.

Burada bir şövale, resim malzemeleri ve üstü örtülü tablolar vardı. Bengül Hanım resimlerden birinin örtüsünü açtı. Çocuklar büyülenmiş gibi baktılar ve aynı anda saydılar: “Bir, iki, üç, dört, beş, altı.” Evet, altı tane kaplumbağa vardı.

Nisan,

— Anladınız mı şimdi? “Herkesin gördüğünün aksine” herkes diğer resmi görebilir. Çünkü bir sergide de sergilendi. Bunu ise kimsenin görme şansı yok.

— Peki, iki resim arasında başka ne fark var? Bize bu resimde mesaj bırakmış olmalı, dedi Erim.

“İşte!” diye gösterdi Nisan, “Pencereye bakın!” İlk resimde olmayan bir su testisi vardı pencerede.

— Aradığınız gerçek suyun altında, diye mırıldandı Erim.

Zafer,

— Resmin arkasına bakalım mı?

Bu resim de iki metreden daha yüksekti. Zarar vermeden arkasına geçtiler, resmi epey incelediler ama bir şey görmediler.

Bengül Teyzeleri,

— Ben size birer çay getireyim oturup konuşuruz.

Yol Aydınlanıyor

Dolunay denizin üstünde sallanıyordu. Gençler, yanlarında kaplumbağalar, sarkaç, yaşlı bir adam, ellerinde çayları Bengül Teyzeleriyle konuşmaya başladılar.

Erim merakla sordu:

— Bize Osman Hamdi Dede'yi anlatır mısın Bengül Teyze?

Öğrenecekleri bilgiler, şifreyi çözmelerinde yardımcı olabilirdi.

— Babam 1842'de doğmuş. Üniversiteyi Paris'te okumuş, hatta o dönemin ünlü ressamları Şeker Ahmet Paşa ve Süleyman Seyyit'le orada beraber okuyup arkadaşlık yapmış, yanılmıyorsam 1862 yılında. Sonra İstanbul'a dönüyor, 1881'de Müze-i Hümayun, yani padişahın müzesinin başına gelen ilk Türk oluyor. Babam arkeolojiye çok meraklı; kazılarda çıkarılan o değerli eserlerin, heykellerin ülke dışına nasıl kaçırıldığının farkında. Belki siz de bilmiyorsunuzdur Dünyanın Yedi Harikası'ndan ikisini –koca koca tapınakları– bu ülkeden padişahın izniyle alıp götürdüler. Bergama'daki Artemis Tapınağı ve Bodrum'daki Mozole, bugün Londra'da The British Museum'da[17] sergileniyor. Babam bunlara kahrolurdu. Kendisi Memalik-i Osmaniye'nin[18] topraklarının her yerinde kazılara katıldı. Mesela, ünlü İskender Lahdi'ni Lübnan'daki kazısında buldu. Onun, Sayda Kralı Abdalonymos'a ait olduğunu söyledi. Bu lahit, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde sergileniyor. Arkeoloji Müzesi'nin kurucusu da babam Osman Hamdi Bey'dir. 1899'da kurdu orayı ama bence ülkemize en büyük hizmeti, 1883'te tarihi eserlerin Türkiye topraklarından yurt dışına çıkarılmasını engelleyen kanunu çıkarttırmasıdır. Kendi de derdi, en büyük iki hizmetinden birisinin bu kanun olduğunu. "Diğeri ne?" diye sorduğumuzda sadece gülümser, "Öğrenirsin nasılsa" der ve size gösterdiğim "İkinci resmi, torunlarım ve baban Tahsin Erdoğan Efendi tarafından gelenler dışında kimseye gösterme" derdi. Osmanlı Ressamlar Cemiyeti'nin de "Kaplumbağalar ve Adam" diye sergilediği resim, yukarıda gördüğünüz 1906'da yaptığı resimdir. Bu resmi 1907'de bitirdi ve o günden bu yana ilk defa birileri görüyor. Resmi yaptıktan üç yıl sonra kaybettik onu. Otuz yıl müze müdürlüğü yaptı ve hayatı hep kazılarda geçti.

Bu evi 1884’de yaptırdı. Yazları da burada resim yapardı. Yalnız, bu resim bittikten sonraki son üç yıl çok mutluydu doğrusu.

Erim,

— Babamla nasıl tanıştılar?

Bengül Teyze çayından küçük bir yudum aldı.

— Galiba 1905 ya da 1906’ydı, babam ellili yaşlarının ortasındaydı, baban yirmi-yirmi beş yaşlarında genç bir zabit olarak bu köşke ziyarete geldi. Arkeolojiye olan merakını anlattı, o gece geç saatlere kadar tarih, sanat konuştular. Babamın kimseyle bu kadar uzun ve keyifli konuştuğunu görmemiştim. Gece baban bizde kaldı. “Ülkede bu denli arkeolojiyle ilgili ilim sahibi gençler bulunması beni çok mütehassis[19] etti doğrusu” dedi sabah bize babam. O günden sonra hayatının son dört yılında beraber çok yere gittiler. Bu resimhanede uzun uzun çalıştılar, hatta beraberce Muhittin Dede’ye de gittiklerini bilirim.

Gençler dönüp birbirlerine baktılar.

Nisan,

— Bu resmi nerede yaptı anne?

— Resimlerin ikisini de burada, resimhanede yaptı.

— Bu durumda benim tüm teorim çöktü. Ben bu resmin yapıldığı yerde bir şeyler olduğunu düşünüyordum, dedi Erim.

— Anne, sen dedemin modelle çalıştığını söylerdin hep, “Bakarak çizerdi” derdin.

— Aslında bunu da kendi çektiği bir fotoğrafa bakarak çizdi.

Çocuklar heyecanlandılar.

— Anne, nerenin fotoğrafı biliyor musun?

— Evet, Erdoğan’la birlikte Bursa’ya gitmişlerdi. Yeşil Cami’de haftalarca fotoğraf çektiler ve restorasyon için orada çalıştılar. Bu resmi o fotoğraflardan birine bakarak yaptı.

— Yeşil Cami, diyerek ayağa kalktı Erim.

— İçeri girip on üç tane basamak çıkacağız, dedi Nisan.

— O odadaki pencere...

— Bize “Sarkaç, yaşlı adam ve kaplumbağalar” diyerek bu resim olduğunu anlattılar.

— Deden ve babam...

— Evet, resmi öyle bulduk.

— Asıl resmin bu olmadığını da kaplumbağa sayısıyla anlattılar...

— Aradığımız şeyin yerini göstermek için su testisiyle işaret koymuş resme.

— Bence dedem ve baban beraber çalışıp bize mesajı bırakmışlar.

— Evet, onun altında görünen taş plaka! Onun altına bakmalıyız.

— Bir saniye, kitabı verir misin bana?

Erim kitabı uzattı.

Nisan,

— Bak, bu siyah beyaz resimdeki, bize bakan yaşlı adam kim?

— İnanılmaz, Osman Hamdi Dede!

— Bize camiyi işaret ediyor, kitaptaki tek renkli şey bu. Kubbe yeşile boyanmış.

— Yeşil Cami...

— Bu resim aynı zamanda yaş günün için annemin sana hediye yolladığı yağlı boya tablo, sadece dedem yok.

— Deden 1907’de ikinci “Kaplumbağa ve Adam” resmini bitirdiğinde bunu yaptı. Baban da o dönem yanındaydı. Üzerinde bir not buldum: “Bunu Erdoğan’ın akrabalarına yolla” diye, dedi Bengül Teyze.

— Demek ki fazladan planları da varmış biz çözemezsek diye.

— Galiba şifreyi çözdük, bize bir Bursa yolculuğu görünüyor, dedi Erim.

Sessizlik oldu. O ana kadar görüş belirtmeyen Zafer de sonunda konuştu:

— Başka üzümlü kek var mı Bengül Teyze?

Hepsi kahkahalara boğuldular. Aslında resimhanenin denizi gören penceresinin altında konuştuklarını not alan iri yarı gölgeyi fark etseler bu kadar gülmeyeceklerdi ve konuşmayacaklardı.

Zafer’in Yaldızlı

Arap Oluşu ve Hazırlık

15 Ağustos 1928

Müzeyyen Babaanne,

— Nasıl geçti orada günleriniz?

— Çok güzeldi babaanneciğim, Bengül Teyze çok sevindi bizi gördüğüne ve çok ilgilendi bizimle.

— Bir helvalar, bir pastalar yapmış, Müzeyyen Nine! Şahane vallahi, parmağını yersin, dedi Zafer elindeki salçalı ekmeği ısırırken.

— Zafer Abi, babaannem parmağını yiyorsa sen artık ayak parmaklarını bile yemişsindir, dedi Sanem.

Başta ikizler olmak üzere hepsi kıkırdadı.

— Kendi ayak parmaklarımdan önce şu sizin badem parmaklarınızı yerim ben, diyerek kıkırdayan ikizleri gücünün yettiğince kovaladı Zafer.

O sırada bahçe kapısından çocuk sesleri ve İbnülcemal Ahmet Tevfik Efendi'nin kibar beyefendi sesi duyuldu:

— Bre melunlar! Hiç velosipete binen delikanlı görmediniz mi?

— Kırk sekiz yaşına geldi, bak keratаya, kendine delikanlı diyor hâlâ, diye güldü Müzeyyen Babaanne ve devam etti:

— Ama gönlü genç ne de olsa.

Soluk soluğa içeri girdi Ahmet Tevfik,

— Merhaba gençler!

— Merhaba Tevfik Amca!

İkizler koşarak iki bacağına sarıldı, o da onlara cebinden çıkardığı, özenle sarılmış paketi açarak akide şekerlerini verdi.

— Demirhindi[20] şerbeti içer misin Tevfik evladım?

— İçmez miyim Müzeyyen Anne, hele sizin o mübarek ellerinizden içilmez mi... Buyurun çiçeğinizi.

— Eh be Tevfik oğlum, beş yaşındayken de komşu bahçelerden yolar getirirdin çiçekleri; hiç değişmedin.

— Sağ olun efendim.

Zafer kimseye bırakmadan bir solukta anlattı Eskihisar gezisini. Yalnız Nisan ve Erim "Aynı geziye mi gittik?" diye birbirlerine baktılar bir ara, çünkü yenilen içilenler şifreden, "Kaplumbağalar ve Adam" tablosundan daha çok yer tutmuştu. Bir ara zerde tatlısının laf olarak Osman Hamdi'den daha çok geçtiğini fark ettiler. Erim güldü,

— Bönbön, bir şey söyleyeceğim kızmak yok!

— Söyle Canci, dedi ekmeğin son parçasını ağzına atarken Zafer.

— Ayının kırk muhabbeti varmış otuz dokuzu armut üstüneymiş.

Kıkır kıkır güldüler.

— Ne derseniz deyin, enfesti azizim yemekler.

— Velhasılıkelam,[21] Ahmet Tevfik Amca, Bursa'ya gideceğiz, dedi Nisan.

— Nasıl olacak o iş?

— Biz de onu planlıyoruz. Siz yıllar önce gitmemiş miydiniz?

— Evet, 1899 yılında, on dokuz yaşında civan gibiydim, velosipetle bir gezi yapmıştım. Büyük maceraydı o zamanın şartlarında. Neredeyse otuz yıl olmuş. Peh peh...

Hayıflanarak demirhindi şerbetinden koca bir yudum aldı.

— Yine çıksak ya öyle bir seyahate.

Ahmet Tevfik Efendi "pıuhh" diye püskürttü ağzındaki şerbeti. Tam karşısında oturan Zafer'in yüzü hortumla yıkanmış gibi ıslandı. (Bu arada

şerbetin kahverengi olduğunu belirtmeliyim.) Herkes kahkaha attı.

Sanem, “Bizim casus Arap’a benzedin Zafer Abi” deyince herkes daha çok güldü. Bir Zafer bir de Ahmet Tevfik gülmüyordu. “Mirim, özür dilerim” diyerek mendilini çıkarıp yüzünü silmeye kalkınca bu sefer mendilin içinde unuttuğu akide şekeri parçaları yüzüne yapıştı Zafer’in. Suratının her tarafı küçük parıl parıl parlayan akide şekeri tozuyla kaplandı. (Şimdi şöyle bir şey düşünün: Yüzü tamamen kahverengi olmuş, öte yandan yaldızlarla dolu bir gece elbisesi gibi ışıl ışıl.)

— Şimdi de Erim Abi’min anlattığı önce zifte sonra tavuk tüyüne bulanmış kumarbazlar gibi oldun Zafer Abi, dedi Simin.

Ahmet Tevfik mahcubiyet içinde diğer cebinden başka bir mendil çıkarırken Zafer donuk bir şeklide:

— Tevfik Amca, gerisine sen zahmet etmesen. Gittikçe daha kirleniyorum, deyince bu sefer İbnülcemal Ahmet Tevfik Efendi de kahkahayı bastı.

— Kusura bakmayın çocuklar. Bir an çok şaşırdım, yalnız niye olmasın? Yaparız bu yolculuğu alimallah!

Nisan,

— At arabası da olabilir, ne dersiniz?

— Yoo, velosipetin heyecanını, şevkini vermez. Ben de yedek bir velosipet var. Kurduğumuz cemiyetteki arkadaşlardan da alırım iki tane ödünç, onlar da bu işe gönül verecek gençleri kazanmak isteyeceklerdir. Aslında otuz yıl önceki velosipeti babacığınız Erdoğan’a vermiştim, ne bindi ne de bir daha gördüm o velosipeti.

— Ben de bir kere gördüm yavrum. Bir kere onunla çıktı, bir daha da getirmedi eve. Sordum, anlatmadı da kerata, dedi Müzeyyen Babaanne.

— Eğer müsaade ederseniz, ben bu gençlerle Bursa’ya yeni bir cevelan yapmak isterim güzel validem.

— Oğlum, onlar oraya nasılsa gidecekler; hususi vazifeleri var. Sizin yanlarında olmanız beni çok rahatlatır, memnun olurum.

— Sağ olun validem.

Zafer,

— Ben zorlanabilirim belki velosipetle. Hem size orada ayak bağı olurum, kullanamam ben o cihazı bu durumumla.

Erim ayağa kalktı.

— Herkesten iyi kullanırsın Bönbön.

Tevfik Amca da ayağa kalktı.

— Özel bir mekanizma yaptırırız, herkesten iyi kullanırsın. Evde kalmaz senin gibi bir canavar.

— Tamam, gelirim engel olmazsam size, dedi Zafer.

Nisan,

— Unut “engel” kelimesini Zafer, diyerek ona sarıldı.

İkizler önlerine baktı. Simin,

— İki tane de üç tekerlekli velosipet ayarlayabilir misin Tevfik Amca?

— Gençler, o, daha sonra... Büyüyün biraz, sizi İzmir’e götürürüm, söz efendim.

Sonraki dört gün, köşkün bahçesinde bisiklet kursuyla geçti. Önce teorik dersler, sonra da pratik. En çok üç kişi eğlendi: Sanem, Simin ve Saka. Özellikle Zafer’in deneme sırası geldiğinde Simin aşağıdan bağırıyordu:

— Sanem koş! Sıra Zafer Abi’ye geliyor.

— Yetiştim. Aman başlamasın, durun geliyorum!

Belki abartı olacak ama hani şu gündüzleri uyuyup geceleri yaşayan erguvan ağacağının üstündeki puhu kuşu var ya, o da gündüzleri bu eğlenceyi izlemeye başlamıştı. Artık geceleri uyuyor, gündüz, panayıra dönen bahçe etkinliklerini seyrediyordu. Zafer velosipeti yanlışlıkla Ahmet Tevfik Amca'sının üstüne sürdüğünde, o da kaçmak için çalıların içine atladığında sakayla puhu birbirlerine kanatlarıyla olanları işaret edip kahkahalar atıyorlardı.

Sonuçta dört genç –müsaade ederseniz yolculuk boyunca Ahmet Tevfik'e de böyle hitap edeceğim– hazırlıklarını tamamladılar. Yanlarına az miktarda kumanya ve su aldılar.

Gece, şu an beni olduğu gibi dördünü de pek uyku tutmadı. Önlerinde çok önemli bir macera vardı. 1928 yılının sıcak mı sıcak bir günü, çok uzun bir yola gideceklerdi. Şifreyi yanlış çözmüşlerse boşuna bayağı bir yol yapmış olacaklardı.

Müzeyyen Babaanne; gri beyaz saçı bembeyaz dantellerle işli tertemiz yastığın üzerinde, şu son geçirdiği günleri düşündü. Hediye kitabın açılmasıyla birlikte Erdoğan eve dönmüş gibiydi. Eve müthiş bir neşe gelmişti. Bunda, Erim'in kendisine verilen görevle birlikte yıllardır adını koyamadığı o mahzunluğu atmış olmasının da büyük etkisi vardı. Ne zamandır ilk defa Erimciğin gözlerinin içinin güldüğünü görüyordu. "İnşallah muvaffakiyetle dönerler" dedi. Yastığının altından oğlunun ve gelininin mendillerini çıkardı, kokladı. Kitabın hayatlarına girdiği günden beri geceleri artık ağlamadığını fark etti yaşlı kadın ve yüzünde koca bir gülümsemeyle uyudu.

Büyük Yolculuk

20 Ağustos 1928

Sabah erkenden kalkıp hazırlandılar, Sanem ve Simin'i uyandırmadan aşağı indiler. Çok geçmeden Ahmet Tevfik Amcaları da geldi. Samatya'dan Sirkeci'ye doğru pedal bastılar. Yollar çoğunlukla Arnavut taşıydı. Yolda bir fırının önünde durup ikişer tane halka aldılar. Bir halka 50 paradan satılıyordu. Kahvaltılarını onunla ettiler Sirkeci'ye vardıklarında.

— Gençler, otuz yıl önceki töreni yine gerçekleştirmek isterim; takip edin beni.

Hacı Bekir’e gittiler, limonlu ve naneli akide şekeri aldılar. Vapura velosipetleriyle Galata’dan bindiler. Sarayburnu’ndan ayrılırken martılar onlara eşlik ediyordu. Balıkçılar, kıyıdan balık isteyen gençlere çifter çifter palamut atıyordu.

O zamanlarda Türkiye’nin en önemli özellikleri neydi bilir misiniz? Sokakta oynayan çocuklardan hangisi zengin, hangisi fakir bilemezdiniz. Herkes aynı giyinirdi, ihtiyacı olana yardım etmek çok sevap ya da iyi kabul edilirdi. Büyüklere büyük bir saygı ve hürmet, bir de farklı inançlara hoşgörü vardı. Her kökenden, her inançtan insan yan yana mutlu mesut yaşardı. Neyse, yolculuğa dönelim isterseniz.

“Bakın gençler!” diye bağırdı Ahmet Tevfik, “Çok çok özel bir vapur geçiyor.” Bizimkiler dayandıkları küpeşteden baktılar.

Nisan,

— Nedir özelliği Tevfik Amca? Dümdüz, yassı bir gemi!

— Bakın çocuklar, eskiden at arabaları boğazdan salla geçirilirdi, fakat bu, çok tehlikeli bir işti. O zamanlar dünyada at arabalarını taşıyan vasıta, yani altı düz, iki tarafa da hareket edebilmesi için çift tarafta motor ve pervanesi ile iki adet çıkış kapağı olan bir gemi yoktu. Şirket-i Hayriye’nin başında müdür olan Mühendis Hüseyin Haki Efendi, dünyanın ilk arabalı vapurunu hayal etti ve çizdi. Türkiye’de yapabilecek büyüklükte bir tersane olmadığı için vapur İngiltere’de yapıldı, başına da Mehmet Efendi yollandı. Sonra vapur Türkiye’ye geldi. 1872 yılında kullanılmaya başlandı, yani dünyanın ilk arabalı vapurunu biz Türkler icat ettik. Adı neymiş çocuklar?

Çete üyeleri okumaya çalıştı.

— Suhulet, dedi Zafer.

— Ne demek oluyor Tevfik Amca?

— “Kolaylık” demek yavrum. Niye anlattım size biliyor musunuz? Şunu, Fransız icat etse patentini alır dünyaya satar, bize de okullarda okuturlardı, Fransız, İngiliz keşfetti bunu diye. Biz, bırak dünyaya tanıtmayı, kendimiz unutur gideriz değerlerimizi de. Bunu bulan Hüseyin Haki Efendi 1895’te rahmetli oldu. Ben tanışamadım ama Şirket-i Hayriye’nin Hasköy

fabrikasının sermimarı,[22] İngilizlerin başında duran Mehmet Efendi'yle tanıştım; kendi anlattı bana. Gençler, sizler çocuklarınıza anlatınız, onlar da kendi çocuklarına. Böylece unutulmaz. Biz yazmayan, çizmeyen bir milletiz; hiç olmazsa anlatalım bu buluşumuzu da kapmasınlar. Unutmadan; Suhulet, Çanakkale Savaşı'nda da görev yaptı, gazi oldu anlayacağınız. Belki baban da binmiştir bu arabalı vapura Erim.

Erim iyice ısındı tekneye.

— Çok sevdim Suhulet'i, çocuklarıma anlatacağım mutlaka.

Sonra içinden "O geminin içinde babamla beş dakika görüşmek için ömrümün beş yılını verirdim" diye düşündü Erimcik.

Uzun ama zevkli bir seyahat yaptılar. Akşamüstü Emir Ali (İmralı) Adası'nın yanından geçip Trilye'de indiler vapurdan. Dört velosipet çok ilgi çekti tabii orada; insanların şaşkın bakışları arasında kalacak otel veya han sordular. Halk güldü.

— Bizim buralarda otel soranı misafir ederiz, dediler.

Böylece dördü de bir eve misafir oldu. Ertesi sabah kahvaltıda Trilye'nin şahane zeytinlerinden yediler. Trilye; eczanesi, gazinosu, kahvesi, Aya Sotiri ve Ayani adlı gezinti yerleriyle çok gelişmiş ve şahane bir kasabaydı. Kahvaltı sonrası Mudanya'ya pedal bastılar. Etrafta telaş vardı; 26 Ağustos günü Gazi Paşa'nın ziyareti için hazırlıklar yapılıyordu. Burada, Mudanya Mütarekesi'nin imzalandığı evi gezdiler. Ahmet Tevfik Efendi, daha önce buralara geldiği için çevreyi de iyi biliyor. Çocuklara, otuz yıldan bu yana neler değiştiğini de anlatıyordu.

— Mudanya Barış Antlaşması, bakın, bu masada imzalandı gençler. O dönem İstanbul'dan tanıdığım Amerikalı gazeteci arkadaşım Ernest, buraya Amerika'daki gazetesi adına gelip antlaşmayı haber yapmıştı. Döndüğünde de bana uzun uzun Mudanya'nın güzelliğini anlatmıştı. Gelince gördüm, haklıymış. Kerata, o dönem roman da yazıyordu, bana da okuttu, bir şeye benzemiyordu. Ben morali bozulmasın diye devam etmesini söyledim ama maalesef istidatı[23] yok mirim. Şimdi döndü Amerika'ya. Kitap bastırmaya çalışıyordu, lakin yazdıkları ilkokul kompozisyonundan ileri değildi. Neydi onun soyadı? Neydi? Ernest, Ernest "Hemen gel" gibi bir şeydi...

Hatırladım: Hemingway! Gazeteci Ernest Hemingway. Efendim, insan haddini bilecek; değil mi çocuklar?

Hepsi “evet” anlamında başını salladı. Mudanya’daki İstanbul Lokantası’nda yedikleri güzel bir öğle yemeğinden sonra Otelci Galyano’ya uğradılar. Rum Galyano, Ahmet Tevfik’i tanıdı ve sarıldılar.

— Neredeyse otuz yıl olmuş bre Tevfik! Ne cesur bir genç idin, çok takdir etmiştim seni.

Limonatalarını içtiler, sohbet muhabbet, sonra Bursa’ya doğru yola koyuldular. Akşam hava kararmak üzereyken Bursa’ya vardılar. Bursa, Keşiş Dağı’nın altında ışıldayan bir mücevher gibiydi.

— Çocuklar bakın, sağımızdaki büyük dağın adı Keşiş Dağı’dır.

— Kitaptaki resimde baban arkadaki dağı keşiş şeklinde çizmişti, dedi Nisan.

Çekirge’de içinde kaplıcası da olan bir han buldular ve yerleştiler; Gönlü Ferah Han.

Sabah erkenden kalkıp velosipetlerle yola koyuldular; istikamet, Yeşil Cami. Setbaşı'nda mola verdiler ve İpekçilik'e doğru çıkan yolu biraz yürüdüler. Sağdaki kahvelerin aşağısında akan muhteşem dereyi izlediler. Gençler derede balık avlıyordu. Yeşil Cami ve Yeşil Türbe'ye geldiklerinde yol boyu konuştukları planı tekrar gözden geçirdiler. Önce caminin dışındaki yaşlılardan, padişahla caminin ne ilgisi olduğunu anlamaya çalışacaklardı, sonra on üç basamak çıkıp su testisinin olduğu pencereyi bulunca taşı kaldırıp altındakini alacaklardı. Bu arada kitabın ve çarkın da yanlarında bulunması gerekliydi tabii.

Yeşil Cami'nin avlusundan girince hepsi heyecanlandılar. İşin ilginç tarafı, en çok Ahmet Tevfik Amca heyecanlandı. Nisan başını örttü. İçeri girerlerken sağda ve solda birer kapı gördüler.

— Kapıya bakın, diye fısıldadı Erim.

— Altı tane altı çiçek!

Girişte, sağda kilitli kapının her iki kanadında da üçer adet demirden yapılmış el işi çiçek vardı. Her bir çiçek altı taç yaprağından oluşuyordu.

— Bu kapıdan girmeliyiz, dedi Erim.

Kapıyı ittiler, kilitli olduğu için açılmadı. Ortada duran mermer havuzu fark ettiler.

Zafer,

— Sakın "suyun altında" dedikleri bu havuz olmasın? O zaman papazı bulduk demektir azizim! Caminin ortasındaki havuza arkeolojik kazı mı yapacağız?

Önlerindeki adam dönüp "pisssst" yaptı.

— Camide konuşulmaz!

Hemen önlerine baktılar. Nisan ayrı bir bölümde olduğundan ona danışamıyorlardı. Çıkışta Ahmet Tevfik'i içeride imamla konuşurken gördüler. Konuşma uzayınca bizimkiler dışarı çıkıp avludaki şadırvanın yanında beklemeye başladılar. Tarif edilen yer, giriş kapısının üstündeki

pencere olmalıydı. Birazdan imamla Ahmet Tevfik'i birbirlerinin omuzlarına ellerini atmış yürürken görüp şaşırdılar.

— Hadi görüşürüz mirim, dedi Tevfik.

İmam da,

— Ve aleykum selam Tevfik Efendi, dedi ve ayrıldılar.

Çocuklar merak içinde,

— Ne oldu Tevfik Amca, ne konuştunuz böyle?

— Bir şeyler öğrenmek için yanaştım, sohbet ettim. "Hoca efendi, yurt dışındayken beni dini bütün yetiştirmediler, şimdi yeni öğreniyorum" deyince heyecanla birçok şey anlattı, camiyi gezdirdi, dinî bilgiler verdi. Yarın da yanına çağırdı; bir iki sure öğretecek. Ben onu oyalarken siz de yukarıyla ilgilenirsiniz. Ha bu arada öğrendim yukarıda ne olduğunu.

— Ne varmış?

— Padişahın namaz kıldığı bir oda, "Padişah Mahfili"[24].

— Tamam, doğru yerdeyiz de oraya nasıl gireceğiz? Kapılar kilitli, dedi Nisan.

Tevfik Efendi üç-dört anahtar göstererek,

— Bu anahtarlar mı lazım?

Çocuklar şaşkınlık içinde sordular:

— Nasıl aldın onları?

— İmamla el ele, kol kola neredeyse halay çekecek gibi niye geliyoruz zannettiniz? Oraya girmek yasakmış. Bu dört anahtardan birisi olmalı, cebinden aldım.

— Yarın, sabah namazından sonra siz onu oyalarken biz de yukarıda taşın altına bakarız.

— Tamamdır çocuklar, yalnız şimdi boş vaktimiz var, gelin bakalım.

Önce şehrin merkezindeki telgrafhanenin karşısındaki muhallebicide enfes ahudududulu ve kaymaklı dondurmalardan yediler, bisikletlere binip Yeni Kaplıca'ya gittiler.

— Burasının özelliği, Mimar Sinan'ın koca Bursa'da yaptığı rivayet edilen tek bina olmasıdır; başka hiçbir eseri yok, dedi Ahmet Tevfik.

Çocuklar hayretle hamamı incelediler, Mimar Sinan'ın Bursa'da yaptığı tek bina olmasına çok şaşırmışlardı.

— Hadi bakalım yıkanmaya, maceraya mı geldik oğlak mı otlatıyorum, belli değil; günlerdir yıkanmadınız, teke gibi kokuyorsunuz maşallah!

Çete üyeleri gülüştüler.

Cami Karışıyor

23 Ağustos 1928

Ertesi sabah erkenden velosipetlere binildi. Sabah namazına yetişip, namazdan sonra herkes camiyi boşaltınca Ahmet Tevfik, imamı soru yağmuruna tutarken çete üyeleri kapıyı açıp yukarı çıkacak, resimdeki pencereyi bulup, Osman Hamdi Dede'nin testiyle işaret koyduğu yer karosunu söküp altındaki her neyse onu bulacaklardı.

En az bir saat velosipetle yol yaptılar ve Yeşil Cami'ye ulaştılar. Hemen karşısındaki Yeşil Türbe'de eski padişahlardan Çelebi Mehmet yatıyordu. Çocuklar işaretleşti, Nisan da saçını kasketin içine gizlemişti, bir oğlan çocuğundan farkı yoktu, "Eğer hanımlara ayrılan bölüm sabah kapalı olursa içeri girmemem" diye düşünmüştü. Ahmet Tevfik Efendi önde, bizimkiler ise en arka saftaydı. Namaz bitip herkes dışarı çıkarken imam efendiyle Ahmet Tevfik Efendi'nin hararetle konuşmaya başladığını gördüklerinde kapının girişine saklandılar.

Ahmet Tevfik, şadırvanın önünde duran uzun sakallı, kalın siyah kaşlı ve beyaz sarıklı imamın dikkatini kapıdan uzaklaştıracak şekilde yukarıda bir yerler gösteriyor ve sorular soruyordu. İmam da tavana bakarak ciddi bir ifadeyle Ahmet Tevfik'i cevaplıyordu.

Erim cebinden anahtarları çıkardı ve üzerinde altı tane çiçek olan kapıyı açmaya çalıştı. Zafer, kapının dışında bisikletin üzerinde erketelik[25] yapıyordu; olur da içeri giren biri olursa oyalamaya çalışacak, Nisan ve Erim'e de ıslık çalarak haber verecekti.

İlk üç anahtar kapıyı açmadı, Erim ve Nisan umutsuzca bakıştılar. Dördüncü anahtar "trink trink" iki defa döndü ve ağır kapı gıcırtıyla açıldı. Çıkan gürültü imamın dikkatini çekti. Geriye doğru bakarken Ahmet Tevfik bağırarak sordu:

— İslam'ın şartları beş tane mi Hoca Efendi?

İmam,

— Beş tane de kulağımın dibinde bağırmana gerek yok efendi!

— Ne bileyim heyecanlandım da. İmanın şartları altı ama değil mi?

— Kapının oradan bir ses geldi gibi, dedi imam gözü o tarafta.

— Yok mirim! Olsa ben de duyardım, siz bana “kullu vallahı ehadı” öğretir misiniz?

— Ahmet kardeşim, öğleden sonra gel, öğreteyim, şimdi işim var.

— Lütfen Hoca Efendi Mirim! Sizi bana İstanbul’da övdüler, ta oradan kalktım, geldim.

Hocanın yüzüne bir gurur ifadesi yerleşti.

— İstanbul’da ünüm duyulmuş ha! Yine de sureyi orada da öğrenebilirdin, hadi bakalım tekrar et.

Bu arada Nisan ve Erim dik mermer merdivenleri tırmanmaya başladılar. Tam on üç basamak çıktılar, bir eşikten daha geçince küçük, çok güzel bir odaya geçtiler.

— Burası orası, dedemin resmini yaptığı pencere. Çinilere bak!

— Müthiş! Düşünsene, kıtaları yöneten padişahlarla aynı odadayız. Bir de deden ve babamın burada olduklarını düşündükçe daha da heyecanlanıyorum. Onlar da bir zamanlar bu odadaydılar, dedi Erim.

Hadi hızlan, biraz daha konuşursan imamın sopasıyla aynı odada olma ihtimalimiz var, dedi Nisan,

İkisi de ikinci resimdeki su testisinin olduğu penceredeki taşa doğru yürüdü. Taşın etrafındaki sıva, diğerlerinden daha farklı gibiydi. Erim çakısıyla ses çıkarmadan etrafını kazımaya başladı. Sonra cebindeki keskiyi çıkardı. Taşı yerinden oynatmaya çalıştı. Keskiyle kenara her vurduğunda çıkan tok sesi bastırmak için aşağıda Ahmet Tevfik Efendi'nin gittikçe daha çok bağırarak dua okumaya başladığını duyuyorlardı:

— Velem ye...

Derken bir anda aşağıdan gürültü ve kovalama sesleri duydular. Hayret içinde birbirlerine baktılar.

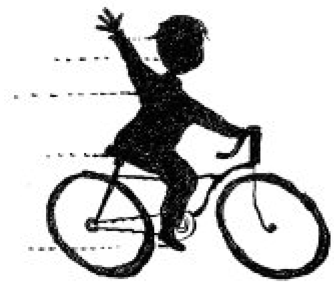
— Galiba yukarı geliyor, dedi Nisan.

Erim keskiye yüklendi; taş, çatırtıyla yerinden kalktı. Altından bir kutucuk çıktı. Erim, Nisan'a verdi kutuyu.

— Arkamdan gel. Bana bir şey olursa kaç. Sakın kutuyu kaptırma! Unutma, bunun içinde çok önemli bir şey var. Ben nasılsa kendimi kurtarırım.

Merdivenlerden hızla indiler. Ahşap kapıdan çıkarken önde Ahmet Tevfik Efendi, arkasında imam efendiyi "Bre deyyus! Bre hain!" diye bağırarak koşarken gördüler. Zafer'in çoktan bisikletin üstünde hazır olduğunu fark ettiler. İmam, Ahmet Tevfik Efendi'nin peşinden koşarken bir anda bir şey hatırlamış gibi durdu ve geriye doğru baktı; normalde kilitli olması gereken kapının açık ve önünde iki çocuk olduğunu fark etmişti ve döndü:

— Siz kimsiniz bre? Ne arıyorsunuz padişah mahfilinin kapısında?

İmam bahçede, cami kapısının önüne kadar gelmiş olan Erim ve Nisan'la bisikletler arasındaki yolun tam ortasındaydı. Ahmet Tevfik ve Zafer, bisikletlerinin üstünde kararsızca ikisine bakıyorlardı. "Fırla" diye bağırdı Erim,

— Sen sağından, ben solundan, sen uzağından geç. Yakalarsa beni yakalasın. Beş deyince: hazır, üç, dört, beş!

İkisi de ok gibi fırladı. İmam, penaltı bekleyen kaleci gibi eğildi, bir Nisan'a, bir Erim'e bakıyordu. Son anda uzak olmasına rağmen Nisan'a doğru hareket etti ve bir hamlede Nisan'ı yakaladı. Yakalamasıyla birlikte Erim durdu.

— Allah'ım beni affet.

Koştu ve imamın sırtına atladı ama koca bir filin üstüne sinek konmuş gibi oldu doğrusu. "Sen de mi geldin?" dedi imam, onu da yakaladı. Bu arada Nisan tüm gücüyle imamın Erim'i tutan kolunu ısırınca adam, Erim'i bıraktı ama Nisan'ı tutan eli gevşemedi. Debelenirken bir anda Nisan'ın kasketi düştü ve uzun siyah saçı açıldı. İmamın büyük bir şaşkınlıkla elleri gevşedi: "Aaa kızmış!" dedi. Nisan o şaşkınlıktan yararlanarak fırladı ve bisikletlere doğru koştular. Yardıma gelmiş olan Ahmet Tevfik de tekrar bindi bisikletine.

— Koşun çocuklar, geliyor arkanızdan!

İmam eline geçirdiği koca bir odunla arkalarından koşuyordu. Bizimkiler hızlanmaya çalıştılar. Ahmet Tevfik özellikle arkada kaldı, "Hadi hızlanın çocuklar!" diye tekrar etti ve Zafer'i itmeye çalıştı. Zafer, en çok kalkışta sorun yaşıyordu. Bu arada imam yetişti ve odunu savurdu. Odun, Ahmet Tevfik'in başının arkasını sıyırdı. "Aah!" diye bağırdı Ahmet Tevfik ama

velosipeti sürmeye devam etti. İmam, 100 metre koşucuları gibi arkalarından koşmaya devam ediyordu. Ahmet Tevfik arkalarından bağırdı:

— Sağ tarafa! Sağ tarafa! Yokuş aşağı yakalayamaz...

Çocuklar panikle sağa döndüler. Ahmet Tevfik de dönüyordu ki imam ceketinden yakaladı, asılmaya başladı. Ahmet Tevfik sağ elini bıraktı, geriye döndü, ceketin sağ kolu çıktı. Yokuşun başında imam asılmaya devam ediyordu. Bu sefer sağ eliyle gidonu tutup sol elini bıraktı, imam asılınca ceket “fışş” diye çıktı ve imamın elinde kaldı. Ahmet Tevfik yokuş aşağı büyük bir hızla kaçarken arkadan imamın gür sesini duydular:

— Şapkanı çıkar Ahmet Efendi! Belki sen de kızsındır!

Ahmet Tevfik Efendi’nin başının arkasından kanlar sızıyordu ama gülümsemeden edemedi.

Manastır ve Prensler

24 Ağustos 1928

Bursa'dan hızla uzaklaştılar. Bursa'nın dışında Bursa Ziraat Mekteb-i Şahanesinde durup öğrencilerin de yardımıyla Ahmet Amcalarının başına pansuman yaptırdılar. Yol boyunca –gemide de– polise yakalanmaktan çok korktular; imam kendilerini şikâyet etmiş olabilirdi. Zafer, Tirilye'den zaptiyelerin arasında, korka korka vapura bindiğinde, "Hayırlısıyla eve varsak kendimi kanun kaçağı gibi hissediyorum" dedi. Zor bir yolculuktan sonra Galata'ya indiler. İnzibatlara görünmemek için ara yolları izleyerek Samatya'ya ulaştılar. Bahçe kapısından içeri girdiklerinde Cimbo neşeyle havlamaya başladı. İkizler koşarak bahçeye indiler, arkalarından Müzeyyen Babaanne. Koşarak üçüne sarıldı, sonra da Ahmet Tevfik oğluna. Gözlerinden yaşlar akıyordu.

— Bu ne hâl çocuklar, üstünüz başınız berbat olmuş.

— Sorma Müzeyyen Anne, pek heyecanlı oldu; çocuklarla beraber maceradan maceraya koştuk. Hatta bu arada bir dua bile öğrendim.

— Ah Tevfik oğlum, senin niyetin olsa ben sana hemen öğretirim duaları ama senin niyetin yok.

— Vallahi en son kafama imamdan bir odun yedim ki camiye zor girerim bundan sonra.

"Hak etmişsindir Tevfik Amca, yoksa niye dövsün imam amca seni" deyince Sanem, hepsi güldü. Neler yaşadıklarını Müzeyyen Babaanne'ye anlattılar.

— Peki, Tevfik Amca, imam seni niye bir anda kovaladı? Aranız da pek iyiydi, diye sordu Zafer.

— Zafer oğlum, ben imamı oyalamaya çalışırken sabah sessizliğinde yukarıdan bizimkilerin çekiç gürültüleri gelmeye başladı, imam efendi de huylandı tabii... Ben de bunun üzerine sesimi yükselterek okumaya başladım duayı. "Ne bağırıyorsun oğlum, efendi efendi okusana, sessiz ol" dedi, o sıra yukarıdan "tak tuk" sesler gelince ben yine bağırıyorum, en son

“ilahinnaass” diye bağırınca adam, “Asıl sen sesini kaass” diye enseme bir şaplak indirdi. Normalde yemem o şaplağı ama görevliyiz malum. Baktı ses çıkarmıyorum, adam bana çocuk muamelesi yapmaya başladı. Yanlış okuyorum, şak enseme vuruyor; bir kelimeyi yanlış söylüyorum, şak enseme şaplak. İçimden “Sakin ol oğlum, sakin ol” diyorum. Sonunda konuyu dağıtmak için “Bu merdivenle nereye çıkıyorsunuz?” diye sordum, “Layn! Onun adı merdiven değil, minber” diye enseme geçirince kendimi artık tutamadım. “Benim adım da Tevfik değil, Kamber” dedim ve ensesine sağlam bir tokat geçirdim. Bu başladı beni caminin içinde kovalamaya. Mirim, normalde ben kendimi kovalatmam ama yukarıdaki çocukların sorumluluğu var üzerimde. Havuzun etrafında beş-on tur dönünce artık siz de işinizi tamamlamışsınızdır diye dışarı topukladım.

Simin ve Sanem hikâyeye kahkahalarla gülüyorlardı. “Peki, Tevfik Amca, imam sırılsıklamdı; o niye?” diye sordu Nisan.

— Havuzun etrafında koştururken bir elimle de arkaya hep su attım öcümü almak için, dayakla dua mı öğretilir kırk yaşındaki adama Müzeyyen Babaanne?

Ne zamandır bu kadar güldüğünü hatırlamıyordu.

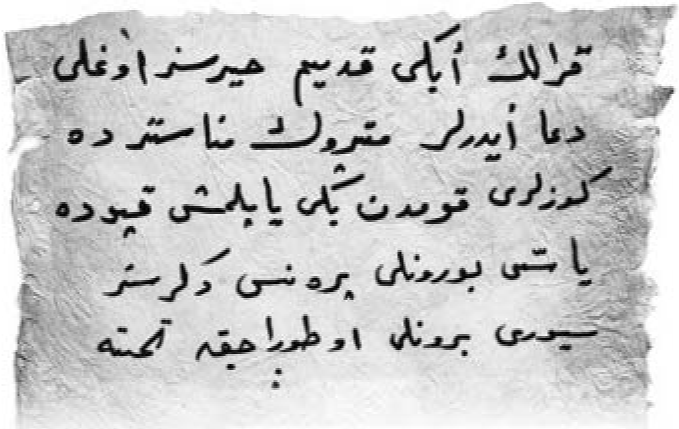
— Kırk sekiz! Tevfik oğlum, yaşını küçültme, diyebildi.

Nisan,

— Açalım mı artık şu paketi? Heyecandan bütün gece uyumadım.

— Önce etrafı kolaçan etmeliyiz. Hadi Zafer, dedi Erim.

Nisan köşkün alt katına indi, Zafer pencereden dışarıyı kolladı, Erim de odaların pencerelerinden dışarı baktı. Her şey normal görünüyordu. Erim, Nisan’dan dönüş yolunda almış olduğu paketi çıkardı. Açık kahverengi çuval bezinin üzerinde sağlam bir düğüm vardı. Düğümü çözdüler. İçinden, nemden korumak üzere sağlam bir örtüye sarılmış bir mektup çıktı. Üzerinde kırmızı balmumundan bir mühür, mührün üzerinde “L. D. V.” yazısı vardı. Zarfı açtılar:

قرالك ايكى قديم خيرسز اوغلى
دعا ايدرلر متروك مناستردە
كوزلرى قومدن يكى ياپلمش قپودە
ياصى بورونلى پرنس دكرسز
سيورى بورونلى اوطوراجق تختە

Canım Oğlum,

Bu, son görev. Niye bu kadar güç olduğunu en sonunda anlayacaksın. Takip edilmediğine emin olmadan sakın harekete geçme. Sayfa 145.

Heyecanla 145. sayfayı açtılar. İşte bir şiir!

Kralın iki kadim hayırsız oğlu

Dua ederler metruk manastırda

Gözleri kumdan yeni yapılmış kapıda

Yassı burunlu prens değersiz

Sivri burunlu oturacak tahta.

Zafer,

— Bu ne azizim? Ben bunu çözsem edebiyat profesörü, âlim olurum âlim!

— Ben de bir şey anlamadım doğrusu, diye mırıldandı Nisan.

— Muhittin Dede'nize gidin, o yol gösterir, dedi Müzeyyen Babaanne.

Çocuklar onayladılar.

— Beybabaya gidelim.

İkizler evde kaldı. Çete üyeleri ve çetenin en yeni fahri üyesi İbnülcemal Ahmet Tevfik, Muhittin Dede'nin imalathanesine doğru yola çıktılar. Deniz

kıyısındaki bu yer, onlar için mucize gibiydi. Sürprizler, oyuncaklar, hikâyeler... Sadece bu Arap ortaya çıktığından beri biraz soğumuşlardı.

— İçeri girerken Arap oradaysa renk vermeyelim, dedi Zafer.

Nisan, “Bence koku da vermeyelim” deyince Erim kahkahayı bastı.

— Sanki sen korkmadın adamdan, dedi Zafer.

— Bence adam korktu senden Zafer. Bu boyutlarda bir kokarca görmemiştir hayatında.

Kıkırdayarak Muhittin Dedelerinin yanına geldiler. Muhittin Dede, o güne dek görmedikleri radyo, gramofon arası elektrikli bir cihazla uğraşıyordu.

— Merhaba beybaba!

— Merhaba gençler, nerede kaldınız Allah aşkına! Özlettiniz kendinizi...

— Biz de sizi özledik.

— Yanınıza gelemedim. Çocuklar, sabah bir imam ziyaretime geldi. Camisi soyulmuş. Hırsızları takip ederek buralara kadar gelmiş.

Zafer’in rengi bir anda pembeden kırmızıya, kırmızıdan sarıya, oradan da beyaza geçti. Yerinde bir sallandı bir sendeledi.

— Şaka Zaferciğim, sabah Tevfik Oğlum geldi, maceranızı anlattı; takılayım dedim, diye güldü Muhittin Dede.

— Beybaba bayılacaktım vallahi, yapma Allah aşkına!

— Özür dilerim Zafer’im. Her şey bu Tevfik evladımızın başının altından çıkıyor.

— Beybaba, Arap Bey burada yoksa bir şey danışacaktık, dedi Nisan.

— Yok yavrum, iki gündür yok, akşam gelecek.

Mektubu gösterdiler, ardından Erim kitaptaki şiiri okudu:

— *Kralın iki kadim hayırsız oğlu*

Dua ederler metruk manastırda

Gözleri kumdan yeni yapılmış kapıda

Yassı burunlu prens değersiz

Sivri burunlu oturacak tahta.

— Size bir yer tarif ediyor, gitmeniz gereken yeri anlatıyor. Neresi olabilir?

— Şiiri birkaç kere okuyalım. Sonra herkes üzerinde düşünsün, dedi Nisan.

Bunu denediler. Üzerinden belki de bir saat geçti. Zafer denizde taş kaydırıyor, Erim bir bıçakla dal parçasını yontuyor, Muhittin Dede cihazıyla uğraşıyor gibi yapıp düşünüyordu. Ahmet Tevfik, Klasik Batı Müziği parçası mırıldanıyor hafiften, Nisan ise kitabın o sayfasını tekrar tekrar okuyordu. Akşam ezanı duyulduğunda hiçbir şey bulamamış hâlde eve döndüler. Yemekte akıllarında hep şiir vardı. Erdoğan Baba ve Osman Hamdi Dede ne anlatmak istemişti acaba?

Zafer,

— Çelebi Mehmet ve diğer padişahlar olabilir mi?

Erim,

— "Kral" demiş, "padişahlar" derdi o zaman.

— Doğru, dedi Zafer.

Nisan,

— Fatih Sultan Mehmet'in bir portresi var. Zanarro diye bir İtalyan ressam yapmış. Bayağı sivri burunlu, o olabilir mi?

— Olabilir, dedi Erim.

— Eğer iki kardeşlerse olabilir. Sabah beybabaya soralım, yassı burunlu bir kardeşi var mı Fatih Sultan Mehmet'in?

— Tamam, gece herkes bulmacayı düşünsün. Sabah kahvaltıda görüşürüz.

Vedalaşıp yattılar.

Şahane İcat

25 Ağustos 1928

Sabah herkes birbirine,

— Sabah şeriflerin hayrolsun.

— Bir şey bulan var mı?

— Yok!

— O zaman kahvaltımızı babaannemden izin alıp beybabada yapalım.

Hemen hazırlanıp çıktılar. Hızla Muhittin Dede'nin yanına ulaştılar. Muhittin Dede'nin kendi fırınında yaptığı çöreklerden yediler.

Zafer,

— Mmımmm... Birkaç tane daha alabilir miyim, şahane olmuş?

Muhittin Dede,

— Oğlum sen sev de bir fırın dolusu daha yaparım ben sana.

— Zafer, yemeğe mola ver de şu şifreyi çözelim, dedi Nisan.

Muhittin Dede'ye dün akıllarına gelenleri Fatih'i, Çelebi Mehmet'i anlattılar.

— Olabilir, lakin Erdoğan size son aşamaya geldiğinizi anlatmış. Kişileri doğru tarif etmiş bile olsa, nereye gideceğiniz ve ne yapacağınızla ilgili bir şey yok. Nisan'ın söylediği gibi bu bulmacada bir yer gizli olmalı; belki de İstanbul'un manastırlarını dolaşmalısınız.

Nisan, "Bir saniye bakın, ilginç bir şey var" dedi, kitabın sayfasını tekrar gösterdi.

Kralın iki kadim hayırsız oğlu

Dua ederler metruk manastırda

Gözleri kumdan yeni yapılmış kapıda

Yassı burunlu prens değersiz

Sivri burunlu oturacak tahta.

— Üçüncü satıra bakın, “kum”, “yeni” ve “kapı”daki ilk harflerin üstünden geçmiş.

Zafer,

— Eeeee?

Nisan,

— Çünkü bize bir ipucu veriyor. Bu kelimelerin üstünde düşünmemizi istiyor. Aaa! Bu prensler Yenikapı’ya ve Kumkapı’ya bakıyorlar. Burada bir manastır var mı beybaba?

— Vortvots Vorodman[26] Kilisesi var ama... Yenikapı, Kumkapı, bizim Samatya’yla yan yana, hemen şurası. Manastırdan önce denizle ilgili düşünmeliyiz, çünkü Erdoğan’ın Erim’e bıraktığı icat, denizle ilgili.

Erim,

— Babam ne bıraktı beybaba?

— Belki birazdan görürsün Erim, dedi Muhittin Dede.

Hepsinin gözleri denize yöneldi.

Nisan,

— Beybaba, karşıdaki iki adanın adı ne?

— Yassıada ve Sivriada.

“İşte!” diye ayağa kalktı çocuklar.

— Kumkapı ve Yenikapı’ya bakan Prensler!

— Nasıl da düşünemedim! Müthiş gizlemiş Erdoğan; İstanbul’a yakın bu adaların tamamına “Prens Adaları” derler. Zamanında Bizans’ta prensleri bu adalara sürüp tecrit ederlermiş. “Kadim” derken adaların kalıcılığını anlatıyor. Prens Adalarından sadece bu yan yana olan ikisine “Hayırsız Adalar” derler.

— Bizim gitmemizi istediği Sivriada olmalı. Bakın, “yassı burunlu değersiz, sivri burunlu oturacak tahta” diyor Erdoğan Amca. Sivriada’da bir manastır kalıntısı var mı beybaba?

— Yıllar yıllar önce çocukken iki adaya da arkadaşlarımla martı yumurtası toplamaya gitmiştim.

— Martı yumurtası mı?

— Zaferciğim, şu gördüğün İstanbul’daki pastanelerin neredeyse tamamı pasta börek yapımında böyle toplanan martı yumurtalarını kullanırlar. Yüzlerce yıldır kimsenin de haberi yoktur, pastanelerin arasında bir sırdır bu. Normal yumurtadan çok daha ucuzdur ne de olsa. Neyse, her iki adada hüda-i nabit[27] ağaç ve çiçekler ve metruk kalıntılar vardı. Bir manastır da olduğunu hatırlıyorum.

— Demek bu kadar peşinden koştuğumuz sır, tam karışımızda duruyormuş. Peki, niye babam evde ilk açılan mektupta “Sivriada’daki manastıra gidin” demedi? Ertesi sabah yola çıkalım, bu işi çözelim. Niye bu kadar macera yaşadık? Kendisi de Osman Hamdi Bey de biz de niye bu kadar koşturduk acaba?

— “Kimseye güvenme” diyordu ilk mektuplarda, “takip edilmeyin” yazıyordu; demek ki sırrın peşinde olan başkaları da var. Mektubu bulan sırrı keşfetmesin diye.

Nisan cevapladı:

— Ya da macera yaşayalım diye.

— Ya da her ikisi birden, diye akıllıca gülümsedi Erim.

Gökyüzüne sevgiyle baktı. İçinden “Sanki ikiniz de yanımda gibisiniz” dedi.

Erim,

— Peki, nasıl gideceğiz?

— Babanın icadıyla, dedi Muhittin Dede. Bakımını yapmaktan bir hâl oldum ve nasıl çalışacak çok merak ediyorum doğrusu. Hadi gelin, çok şaşıracaksınız.

Muhittin Dede yeleğinin iç cebinden bir anahtar çıkardı, ayağa kalktı. Yürüyecekleri mesafe 15-20 metre olmasına rağmen Erim'in elinden tuttu, sanırım duyduğu heyecanı, sevgiyi Erim'e iletmek, onun duygularını da elleriyle kurdukları köprüden hissetmek istiyordu. Mucize dükkânın içine girdiler; bir perdenin arkasından o ana kadar hiç görmedikleri bir bölüme geçtiler. Karşılarına ahşap bir kapı çıktı, Muhittin Dede sessizce mırıldandı ve elindeki anahtarla kapıyı açtı. Çocuklar da arkasından içeri girdiler. İçerisi oldukça karanlıktı. Muhittin Dede pencerenin pervazlarını açınca içeriye güneş ışığı, Marmara Denizi'nin şahane görüntüsü, karşılarından onlara ve oraya ulaşmalarını sağlayacak icada bakan biri sivri, diğeri yassı burunlu iki prens girdi.

Gördükleri icat karşısında hepsi çok şaşırmıştı.

Erim,

— Bu ne Allah aşkına?

— Bu, bir deniz velosipeti.

— Deniz velosipeti mi? Nasıl yani?

— Bunu, Erdoğan bu atölyede aylarca çalışarak yaptı. Sana ne zaman vermemi istediğini sorduğumda, "Zamanı geldiğinde anlayacaksın beybaba" dedi. En ince ayrıntısına kadar planlamış her şeyi, çok ilginç.

Çocuklar heyecanla deniz bisikletini incelemeye başladılar. Altta iki tane metal kızak, üzerinde iki oturma yeri ve iki pedal, bu pedallara bağlı arkada bir pervane bulunuyordu. Arka bölümde ağırlık ve gıda koymak üzere yapılmış bir sandık, önde de bir pusula vardı. Kızağın birinin üzerine ay yıldız, diğer kızağın yüzeyine fırının içinde buldukları metal çarkın üzerinde gördükleri dört sembol boyayla çizilmişti: balık, güneş, ağaç ve çift başlı kartal.

— Bonjur gençler, diyerek Ahmet Tevfik Amcaları içeri girdi.

— Ve aleyküm selam, dedi Muhittin Dede.

— Bu da nesi?

— Deniz velosipeti, dedi Zafer.

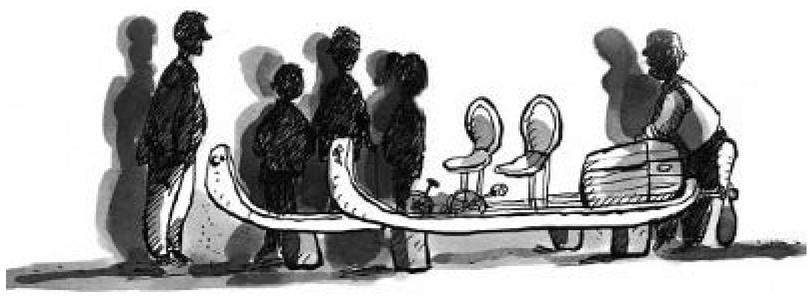
— Muhteşem bir icat! Niye duymadım ben bugüne kadar? İnanılmaz, denizde giden bir velosipet ha! Vay canına! Kim yapmış bunu? Ya Fransızlar ya İngilizler ya da Amerikalılar yapmıştır.

— Yooo... Erdoğan Amca yapmış, deyince Zafer, hepsi gülüştü.

— Nee! Erdoğan mı? Yahu bu benim ona hediye ettiğim velosipet. Bursa gezisini yaptığım “tarihî” velosipet! Zincir falan da istemişti, sonra da hiç binmemişti. “Niye binmiyorsun azizim velosipete?” diye sordukça “İleride görürsün nasıl bindiğimi” diyordu. Demek buymuş...

“Demek buymuş” diyerek bu şaşırtıcı icadın etrafında hayranlıkla dönüp duruyordu.

— Tevfik oğlum, hacca gittiğim günleri hatırladım; Kâbe’nin etrafında böyle senin gibi tavaf etmiştim ben de, dedi Muhittin Dede.

— İnanılmaz bir keşif bu! Amerikalı yapsa şimdi gazetelere manşet olurdu. Ben bunu şu gazeteci Ernest Hemingway’a yazayım da duyursun. Dünya duysun.

— Tevfik, bırak dünyayı, mahallede en yakının duymasın; şu ana kadar gizli tutmayı başardık, aman ha deyim Tevfik oğlum!

— Tamam, beybaba... Yalnız çok güzel cihaz bu, yaşasaydı hava velosipeti bile yapardı alimallah.

— Bu durumda Sivriada’ya bir yolculuk görünüyor, dedi Erim.

— Önce deniz velosipetini denemeli, kullanmayı öğrenmeliyiz. Önümüzde çok zaman olmayabilir. Eğer bu işin içinde başkaları da varsa onlar bizden önce ulaşabilirler.

Zafer,

— Hemen deneyelim mi beybaba?

— Olur oğlum, deniz de çok uygun. Hadi yardım edin de birlikte indirelim suya.

Ağacın Gölgesi

Tekneyi taşırlarken Zafer, Nisan ve Erim’e döndü,

— Teknede iki kişilik oturma yeri var, ben size bu hâlimle engel olurum, dedi.

Erim,

— İstemiyor musun sen bizimle gelmeyi Bönbön?

— İstemez miyim Canci...

— O zaman unut bu söylediğini, buluruz bir yolunu.

— Görmüyor musun iki kişilik yapılmış ve ben bunun pedalını çeviremem, ayrıca yüzemem de.

Nisan,

— Bana bak Bönbön, anca beraber kanca beraber! Adaya beraber gidip görevi beraber tamamlayacağız. Bugüne kadar birçok gizemi senin sayende çözdük.

— Öyle mi cidden?

— Evet! Yine de korkuyorsan gelmeyebilirsin.

— Bana bak, ben hiçbir şeyden korkmam, dedi Zafer göğsünü şişirerek.

— Aaa! Arap da buradaymış, dedi Nisan, Zafer’in arkasına bakarak.

Bunu duymasıyla Zafer, “Allaaaah!” diyerek öne doğru sıçradı ve ikisinin arkasına saklandı. Kahkahalarla güldüler.

— Yok be... Ne Arap’ı, şaka yaptım, dedi Nisan.

— Yav yapmayın! Önce imam, sonra Arap... Başlayacağım azizim!

— Hadi gençler, el atın bakalım, hep beraber bu müthiş deniz aracını indirelim de yüzecek mi bakalım.

Hep beraber iskeledeki mekanizmayla icadı suya indirdiler ve alkışlamaya başladılar.

— Şahane!

— Bravo!

— Yalnız, çok dengesiz olmuş. Bakın baş aşağı duruyor, arkası havada kaldı; böyle kullanılırsa zor gider, dedi Ahmet Tevfik.

— Hadi deneyelim, dedi Erim.

Nisan'la birlikte çıktılar teknenin üstüne, yerleştiler. Pedalları çevirmeye başlayınca teknenin burnu suyun içine doğru gidiyor gibi oldu ve pek de ilerlemedi doğrusu.

Muhittin Dede,

— Allah Allah! Herhâlde kimse görmesin diye deneme yapamadığı için dengesiz oldu.

Erim,

— Bu hızla üç günde ancak gideriz Siv-riada'ya, diye yakındı.

Bir sessizlik oldu.

Zafer,

— Teknenin arkasındaki sandığa ben oturabilir miyim?

Herkes döndü Zafer'e baktı.

Muhittin Dede,

— Niye olmasın?

Zafer'in kollarından tuttular, yardım ederek teknenin arkasına oturttular. Tekne bir anda dengesini buldu.

— Şimdi çevirin bakalım pedalları, diye bağırdı Zafer.

Erim ve Nisan pedalları çevirmeye başladılar, tekne çok daha hızlı şekilde hareket etti. Bir anda iskelede alkış koptu, Cimbo da heyecanla havlıyordu.

(Kendince o da alkışlıyordu herhâlde.)

Zafer haykırdı:

— Bravo tayfalar, devam yiğitlerim!

Erim gürültü arasında bağırarak cevapladı Zafer'i:

— Birincisi; kaptan havasına girip bize bağırma, ikincisi; bastonunla popomu dürtüp durma!

Nisan kocaman güldü. Bu ikisinin içten arkadaşlıklarına yıllardır bayılıyordu zaten.

Deniz bisikletini biraz kullanıp manevraları öğrendikten sonra iskeleye yanaştılar, alkışlar içinde iskeleye çıktılar. En çok alkışı Zafer aldı.

— Bravo Zafer'e, büyük kaptan!

— Helal olsun!

— Yaa arkadaşım, tekneyi biz kullandık, alkışı sen aldın. Nasıl oluyor bu Allah aşkına?

— Bu işler böyledir azizim, Cancim; kim gürültü yapar hava basarsa puanı o toplar.

Nisan,

— Aaa! Bakın, teknenin kızağında bir yazı belirdi!

Ahmet Tevfik,

— O la la! Müzeyyen Anne nasıl diyordu gençler? "Eüzzü eüzzü..." Bizim Erdoğan büyü mü yapmış? Demin böyle bir yazı yoktu!

— Evet evet, ben de görmedim doğrusu, dedi Erim.

— Ne yazıyor orada?

— "AĞACIN GÖLGESİ", ne ilginç bir isim koymuş tekneye, "AĞACIN GÖLGESİ".

— Peki, nasıl oldu bu? Nasıl çıktı ortaya isim? Daha önce baktığımızda yoktu, diye sordu Nisan.

Muhittin Dede gülümsedi.

— Tevfik, öyle mucize ya da Allah tarafından bir durum değil evladım. Aslında sana öyle anlatıp seni biraz imana getirmek lazım ya neyse... Teknenin kızaklarını boyarken Erdoğan her yeri sarı yağlı boyayla, sadece orayı aynı renk suluboyayla boyamış; deniz suyuyla temas edince suluboya çözüldü ve teknenin ismi çıktı, o kadar.

— Nereden anladın beybaba?

— Bakın denize, kızağın kenarında yüzen sarı boya kalıntıları var, oradan anladım. Her şeyi mutlaka ilim çerçevesinde düşünmelisiniz!

— Müthiş beybaba, inanılmazsın.

— Hadi bakalım herkes eve... Hazırlıklarınızı yapın, yarın sabah erkenden yola çıkmalısınız.

— Çok sağ ol beybaba.

— Görüşürüz gençler.

Ahmet Tevfik, Zafer, Erim, Nisan, Cimbo uzaklaşırlarken Muhittin Dede gülümsedi.

— Tabii tekneyi Erdoğan’la beraber boyadığımız için de bu kadar kolay anlamış olabilirim, diye mırıldandı.

Sivriada-Kofana-

Pat Dink Pat Dink

26 Ağustos 1928

Ertesi sabah erkenden Muhittin Dede'nin orada toplanıldı. Müzeyyen Babaanne, Yusuf Amca, Sevim Teyze de oradaydı. Sevim Teyze, gözleri dolu dolu,

— Zafer, emin misin gitmek istediğine oğ-lum?

— Tabii validem! Çok önemli bir şey yapıyoruz burada, arkadaşlarımı yalnız bırakamam.

— Ama gerekirse nasıl yüzeceksin evla-dım?

Yusuf Amca atıldı,

— Onu merak etme, Erim çok iyi yüzücüdür, hem bak can yelekleri de hazırlamış Muhittin Amca'mız.

Belli ki Yusuf Amca, oğlunun, arkadaşlarından hiçbir şekilde geri kalmaması için cesaret veriyordu.

— Bir dakika çocuklar yola çıkmadan şunları takın bakalım, dedi Müzeyyen Babaanne.

Çantasından mavi tülbentler çıkardı; üzerlerinde kahverengi iplikle balık, güneş, ağaç ve çift başlı kartal desenleri işlenmişti ve "Kara Oklar Çetesi" yazıyordu.

— Günlerdir bunlarla uğraşıyorum, Tevfik oğlumdan öğrenip yeni harflerle yazdım. Yalnız böyle soldan sağa yazmak çok acayip oluyor doğrusu.

Erim ve Zafer havalı bir şekilde alınlarına taktılar tülbendi, Nisan boynuna bağladı izciler gibi. İkizlerin gözleri dolmuştu.

— Biz ya biz... Biz de çetenin üyesiyiz ama, ama…

— Sizi unutur muyum hiç, dedi babaanne onlara da verdi tülbentlerini; Sanem ve Simin de bandana gibi alınlarına bağladılar. (“O dönemde bandanayı nereden bilecekler ki” diyorsunuz ya, onlar bilmiyor, ben biliyorum.)

Ahmet Tevfik ikizleri taklit ederek,

— Peki ya beeen?

Gülümsedi Müzeyyen Babaanne,

— Senin de var, benim de, Muhittin Bey’in de.

“Nee?” diye püskürdü Muhittin Dede,

— Tülbent mi takacağım bu yaşta? Estağfurullah estağfurullah! Cık cık...

— Hepimiz takıyoruz, siz de takacaksınız Muhittin Bey. Bakın, ben bile takıyorum.

Müzeyyen Babaanne başörtüsünü çıkarınca altından işlemeli, saçını örttüğü Kara Oklar Çetesi tülbendi çıktı. Alkışlar arasında beybaba da taktı.

— Yalnız ben alnıma değil, Nisoş gibi boynuma takarım, dedi.

— Şimdi de bileklikler, dedi Müzeyyen Babaanne. Kendi işlediği deri bileklikleri çıkardı, herkese dağıttı. Gençler neşe içinde bileklerine geçirdiler, Muhittin Dede de Müzeyyen Babaanne’nin sert bakışlarını görünce çıtını çıkarmadan taktı bilekliği. Şimdi tam bir ekip olmuşlardı.

Nisan deniz bisikletinin ön selesine, Erim arka seleye oturdu, Zafer de sandığın üzerine. Can yelekleri de üstlerindeydi. Yola çıkarken Muhittin Dede bağırdı:

— Unutma Erim, adaya bu taraftan değil, güneyden yaklaşın! Orada kayalıkların oluşturduğu küçük liman gibi bir yer var, tekneyi o limana bırakın. Manastır yıkıntısını tepenin eteklerinde görürsünüz, tekneyi bıraktığınız yere yakın. Dikkat edin kendinize!

Kara Oklar Çetesi’nin üyeleri el salladılar. Neredeyse hiç konuşmuyorlardı, hepsi de çıktıkları bu yolculuğun ne kadar zor olduğunun

bilincindeydi. Erim de ekibin lideri olmasının verdiği sorumluluğun farkındaydı.

— Zafer, aman dikkat et, çarka bir şey olmasın!

— Canci, sandığa koydum, hiçbir şey olmaz, yani daha doğrusu ona bir şey olduysa bana da olmuş demektir, sandıkla beraber cumburlop denize azizim!

Üçünün de yüzüne gülümseme geldi. Nisan, “Bönbön hepimize örnek” diye düşündü; “Her zaman eğlenecek bir şey buluyor, hayata hep iyi gözle bakıyor, ülkesini seviyor, dürüst. Başkası olsa onun yerinde, dışarı çıkmamak için elli tane bahane bulur, oysa Zafer hiçbir şeyden yılmıyor.”

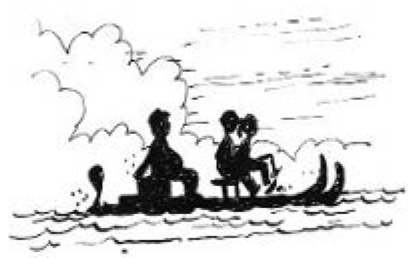
Erim arkaya döndü.

— Bir de kimseyi kandırmaz, arkadaşları için her şeyi yapar.

— Nereden biliyorsun ne düşündüğümü?

— Kardeş olduk artık Nisan.

Nisan gülümsedi, “Doğru, benim kardeşim yoktu, kardeş oldunuz bana” diye düşündü.

Güneş gittikçe yükseliyordu, büyüklerin kıyıdaki görüntüleri yavaş yavaş kayboluyordu. Arada yoruldukça mola veriyorlardı. Nisan ve Erim oturdukları yerlerden kalkıp karşılıklı kızaklara dengeyi bozmayacak şekilde geçiyor, bazı jimnastik hareketleri yapıp tekrar yerlerine dönüp pedala basıyorlardı. Geceyi Sivriada’da geçirmek üzere izin almışlardı, ertesi akşam güneş batmadan Samatya’ya dönmeleri gerekiyordu. Eğer akşam sahile ulaşmazlarsa Muhittin Dede liderliğinde bir ekip yola çıkıp “Kara Oklar”a yardıma gidecekti. Adaya ulaşmaları akşamüstünü bulurdu herhâlde.

Dalgalar yükseldikçe tekne de inip kalkmaya başlamıştı. Bir anda arkada bir şapırtı duyunca her ikisi “eyvah” diye geriye döndüler. Zafer’i kocaman bir balığa sarılmış gördüler.

Nisan bağırdı:

— O da ne?

— Kofana, dedi Zafer.

— Kofana da ne?

— Lüferin büyüğü.

— Onu sormuyorum, ne yapıyorsun sen orada?

— Balık tutuyorum, siz çalışırken boş durur muyum...

Erim,

— Yiyeceğimiz var yanımızda.

— Izgara balığın yerini hiçbir şey tutmaz azizim!

Açığa doğru çıktıkça dalgalar artmaya başladı. Nisan ve Erim dalgalarla boğuşuyor, Zafer bir eliyle sandığa, diğer eliyle kocaman balığına sarılıyor, bir yandan da “Akşama ziyafet var!” diyordu. Dalgalarla boğuşa boğuşa Sivriada’ya ulaştılar. Ağacın Gölgesi’ni kıyıya çektiler. Bir şeyler atıştırdıktan sonra yarım saat kadar uyuyup dinlendiler. Kalktıklarında Erim,

— Zafer, Allah aşkına kucağında balıkla mı uyudun sen?

— Evet, nereye bırakacaktım ki?

— Suya bırak gitsin hayvan.

— Yok ya... Yiyeceğim ben onu.

— Tamam da şimdi adayı keşfe çıkacağız, balığı evcil hayvan gibi kucağında mı gezdireceksin?

— Eğer sakıncası yoksa getirmek istiyordum.

— Bönbön, bırak şunu suya, dönüşte yenisini yakalarsın.

— Canci yakalayamam be... Kalsın bizle ha ne olur...

Zafer’i taklit ederek Nisan da lafa girdi:

— Lütfeeen kalsın bizle lüfeeer!

Zafer düzeltti:

— Lüfer değil, kofana!

— Lüferin küçüğüne çinekop, çinekopun küçüğüne de defneyaprağı denir, bu en büyükleri, kofana!

— Abi kalsa kofana?

— Yanımızda mı gezdireceğiz?

— Evet!

— Peki Zafer, beline bağla bari.

— Olur.

— Ya da ben taşırım balığı.

— Olmaz!

— Peki...

— Ayrıca balık değil, kofana!

— Peki.

Nisan karnını tutarak güldü.

Sivriada, biri büyük biri küçük iki tepeden oluşuyordu. Ada çok büyük sayılmazdı. Manastır, adanın kuzeybatısında ve tekneye oldukça yakındı. Tırmanarak manastıra ulaştıklarında güneşin batmasına neredeyse bir saat kalmıştı. Erim, Nisan, Zafer ve kofana yarı yıkık manastırı incelemeye başladılar. Osman Hamdi Dede'nin çizdiğiyle neredeyse aynı, bir tek yeşil minare eksik ve arkada keşiş biçimli dağ yoktu.

— Evet de ne yapacağız şimdi?

— Evet, artık bir ipucu da yok elimizde.

Nisan,

— Belki de var, biz farkında değiliz.

— Doğru.

Manastır duvarlarında resimler, yazılar; dışarıda yuvarlak çakıl taşlarından yapılmış üzerinde Roma yazılarının olduğu yollar, manastırın etrafında belli ki geçmiş dönemlerin torunlarının torunları olan incir ağaçları ve çiçekler vardı. Duvarlardaki kabartmaları incelediler; metal çarkı yerleştirebilecekleri bir boşluk aradılar, bulamadılar. Hava kararmaya başladı, ellerinde onları saatlerce idare edebilecek mum stoku, biraz yiyecek ve aralarına yeni katılan çete üyesi kofana vardı.

Manastırın hemen yanında kamp kurdular ve ateş yaktılar. Dalga seslerinden ve cırcır böceklerinden başka bir şey duyulmuyordu. Yaktıkları ateş etrafı aydınlatıyordu.

— Hadi bir şeyler yiyip uyuyalım, sabah erkenden araştırmaya başlarız, dedi Erim.

— Hadi o zaman balığı pişirelim, diye önerdi Nisan.

Duraksadı Bönbön,

— Ben onu pişirmekten vazgeçtim.

— Allah Allah, niye ki?

— Ne bileyim, öyle beraber yolculuk yaptık ya, arkadaş gibi oldu.

— Yok artık! Balık oğlum bu. Boş verin, peksimet yiyelim ama kokar bu yakında!

— Olsun.

Peksimet atıştırıp ateşin başında uzandılar. Nisan doğruldu,

— Bir daha bakalım şu duvarlara.

— Karanlıkta bir şey göremeyiz.

— O zaman biz de meşale yakalım. Hadi kalkın.

Kalkıp manastırı yeniden dolaşmaya baş-ladılar. Meşalenin ışığında, duvarlardaki ka-bartmalar yerinden oynuyor gibiydi. “Binler-ce yıl buralarda kimler gezdi, ne dualar edildi, ne sevgiler yaşandı, kim bilir!” diye düşündü Nisan.

Zafer,

— Durun bir dakika!

— Nedir?

— Bakın duvardaki kabartmaya, bir ağaç.

— Evet!

— Ama bizim metal çarkın üzerindeki ağacın aynısı.

— Evet, bu bir ardıç ağacı ama altına ters bir ağaç daha çizmişler.

— Hadi bu kabartmayı çekelim ya da itelim; büyük ihtimalle arkasından bir şey çıkacak.

Ağacı ittiler, hiçbir şey olmadı; çektiler, yine bir şey olmadı. Epey uğraştıktan sonra dinlenmek için oturdular.

Nisan sordu:

— Başka bir yerde benzeri bir sembol yoktu, değil mi?

— Hayır.

— Niye acaba bizde tek ağaç varken burada bir de ters ağaç var? Oysa sembol tıpatıp aynı.

Zafer,

— Evet, niye ters ağaç var?

Nisan, heyecanla ayağa kalktı.

— Bir dakika, o ters ağaç değil, üstteki ağacın gölgesi!

Çocukların tüyleri diken diken olmuştu, aşağıdaki koyda yatan tekneye baktılar. “Ağacın Gölgesi!” diye tekrar ettiler.

— Teknenin adı değilmiş, şifreymiş meğerse.

— Yanlış ağaçla uğraştık bir saattir. Alttaki gölge ağacı yerinden oynatmalıyız, dedi Nisan.

Bunun üzerine Erim de aşağıdaki kabartmaya yüklendi. Köşede büyük bir yer döşemesinden sesler geldiğini duydular. Döşemelerden biri aşağı düştü ve zeminde bir delik açıldı. Koşarak oraya gittiler, aşağıya doğru uzayan merdivenler ve bir dehliz gördüler. İkisi heyecanla, biri korkuyla aşağı baktı. (Siz anlamışsınızdır hangisinin hangisi olduğunu.)

Erim,

— Ne yapıyoruz?

— Tabii ki iniyoruz, diye cevapladı Nisan.

— Sabahı beklesek, dedi Zafer.

— Bir an önce adım atmalıyız. Vaktimiz yok ve aşağıya gündüz de ışık girmez nasılsa.

— Peki Nisoş, dedi Zafer.

— Nisoş mu?

Zafer'in yanağını sıktı Nisan.

— Yerim seni Bönbön. Ayrıca, aşağıdan korkma; dalyan gibi kofanan var yanında.

Güldüler. Yanlarına ip, mum, kibrit, metal çarkı, çakı, keski –gerekli ne varsa– aldılar ve inmeye başladılar.

Önden Erim indi, pat pat pat...

Ardından Nisan, pat pat pat...

En son Zafer, pat dink pat dink... (Ancak dikkatli okur anlar bu sesi.)

Ve Sır Çözülüyor

Aşağıya indiklerinde büyük bir salonda buldular kendilerini. Erim'in adımını atmasıyla birlikte yerdeki döşemenin büyük bir bölümü gürültüyle çöktü. Nisan ve Zafer son anda yakaladılar Erim'i. Erim korkuyla geriye adım attı. Mumların aydınlattığı salona baktılar; duvarda freskler,[28] yerde de seçemedikleri resimler vardı.

— Arkanmızdahızzz de messsheal vazz, de-di Zafer.

Nisan,

— Ne?

— "Arkamızda meşaleler var" diyor, dedi Erim.

— Ben niye anlamadım?

— Korktuğunda ne söylediğini sadece ben anlarım çünkü.

Cidden de duvarda reçineleşmiş, belli ki yıllardır orada duran meşaleler vardı, onları tutuşturunca ortalık bir anda aydınlandı.

— Tavana bakın, diye işaret etti Nisan.

— Dedenin yazısı olmalı bu. Babamın yazısından farklı.

— Galiba, diye cevapladı Nisan.

Yukarıda "GÖKYÜZÜ SİZE YOL VERİR" yazıyordu.

Nisan,

— Nasıl yani? Gökyüzünü görmüyoruz ki!

— Yere bakın!

Salonun kare şeklindeki döşemelerden oluştuğunu fark ettiler. Biraz önce o döşemelerden biri düşmüştü. Hepsinin üstünde çarkın üzerindeki sembollerden vardı; balık, güneş, ağaç ve çift başlı kartal.

Bönbön,

— Eee?

— Bakın güneş ve kartal gökyüzünü temsil ediyor, balık suyu, ağaç toprağı... Yani güneş ve kartal olan döşemeler sağlam, diğerlerinin altında tuzak var.

— Aşağı düşenin üzerinde ne vardı acaba?

Nisan gülümseyerek Zafer'i cevapladı:

— Balık diyeceğim ama kofono diyerek düzeltirsin diye korkuyorum.

— Kofono değil, kofana!

— İlk adımı ben atıyorum, şu güneşe basıyorum, yanlışsa size düşerken "yanlış" diye bağırırım, diyerek güldü Erim.

— Dur! İple birbirimize bağlanalım, dedi Nisan.

En öne Erim, arkasına Nisan, arkasına Zafer geçti, iple birbirlerine bağlandılar. Erim'in adımını atmasıyla "Allaaah" diye bağırması bir oldu. Ondan daha hızlı bir şekilde Bönbön'ün sesi geldi:

— Yandım Anaam!

Erim sakin bir şekilde döndü.

— Niye yandığını öğrenebilir miyim Bönbön?

— Ne bileyim, sen bağırınca yüreğime iniyordu, yapma Allah aşkına!

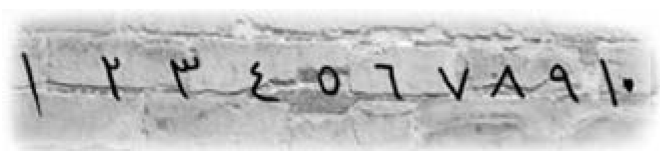
— Ciddi ol Erim, dedi Nisan.

— Tamamdır dostum, şimdi ciddiyet. Burası sağlam. Şimdi çift başlı kartala geçiyorum, evet sağlam.

Birbirlerini takip ederek yavaş yavaş, neredeyse gökyüzünde yürür gibi salonda yürüdüler.

Üçünün de kalbi “küt küt” atıyordu. Fresklerdeki yüzler sanki onlara gülümsüyor ve cesaret veriyordu. Hatta Erim, bir kadın resminin yüzünde, “Aferin şu gençlere, yaşlarına bakmadan ne kadar cesurca davranıyorlar” der gibi bir ifade sezmişti. Yolu bitirdiklerinde bir duvarla karşılaştılar.

Duvarın üstünde yan yana yazılmış rakamlar vardı:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Erim,

— Ne yapacağız şimdi?

— Bunu, ben biliyorum,

— Nasıl?

— Seyret.

Zafer, duvardaki dört rakamı sırayla ve hızla itti, bir anda duvarda bir kapının gürültü ve toz içinde açıldığını gördüler.

Erim, Zafer’e baktı.

— Kaçtı o rakam?

— Sonra söylerim.

— Allah aşkına hangi rakamla açtın?

— Yürüyün sonra söylerim. Duvarda meşaleler var, dedi Zafer.

— Hımm... Korkun geçti, dedi Nisan.

— Evet, kendime geldim.

Meşaleleri yaktılar ve tam önlerinde büyük bir makine gördüler. Üzerinde kırka yakın çarktan oluşan bir mekanizma ve kocaman bir kol vardı. Erim hemen kolu çevirdi. Dişlerin bir bölümü hareket ederken bir bölümü kıpırdamadı bile. “Allah kahretsin!” dedi. Epey uğraştıktan sonra Erim,

— Buraya kadarmış! Bu mekanizma çalışmıyor, yirmi yıl durunca bozulmuş olmalı.

Nisan, “Sakın çantandaki eksik çark yüzünden olmasın?” deyince Erim aceleyle çantayı açtı, maceranın başından beri yanında taşıdığı ve bir işe yaramayan çarkı çıkardı. Dişliler arasındaki boşluğu gördüler. Erim çarkı öptü ve dikkatle yerleştirdi. Tekrar kolun başına geçti ve çevirdi, tüm mekanizma ve çarklar hareket etti, duvar gürültüyle büyük bir kapı gibi açılmaya başladı. Erim ve Nisan da kola daha çok yüklendiler, duvar sonuna kadar açıldı.

Burası oldukça karanlıktı, duvardaki meşaleleri yaktılar. Arkasını her dönen gördüğü manzara karşısında donup kalıyordu. Son derece büyük ve yüksek bir salon, belli ki Bizans döneminde yapılmış. Üst üste konulmuş lahitler, büstler, kocaman büyük heykeller, mumyalar, çok değerli oldukları her hâlinden belli olan çok eski el yazması kitaplar, sedef işli sandıklar, altın işlemeli taçlar ve büyük haritalar vardı.

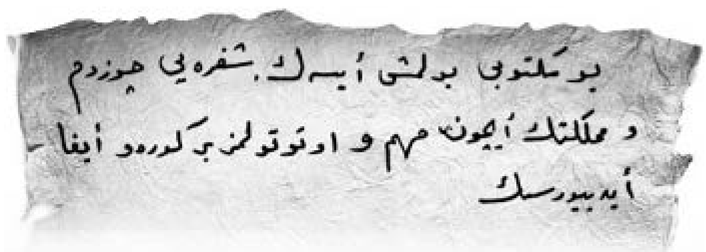
Zafer,

— Bu ne yaaa?

— İnanılmaz bir müzenin içindeyiz, dedi Erim.

— Bunlar gerçekse müthiş bir arkeolojik buluşun tam ortasındayız, dedi Nisan.

Ortada, üzerinde altın kap içinde mektup olan mermer bir sütun fark ettiler. Mektubu açıp okumaya başladılar:

بو مكتوبی بولشی ایسه‌ك شفره‌یی چوزدم
و مملکتك ایچون مهم و اونوتولمش بر کزمو ایفا
ایده‌بیورسك

Bu mektubu bulmuşsan bir şifreyi çözdün ve memleketin için mühim ve unutulmaz bir görev ifa ediyorsun. Buradaki tüm tarihî eserler, İskenderiye'den Bodrum'a, Anadolu'dan Beyrut'a, Memalik'i Osmaniye'nin her yerinden toplanmış eserlerden oluşmaktadır. Yabancılar ülkemizi öyle bir yağmalamaktaydı ki ülkemizde tarih bilinci o kadar yoktu ki... Her yerden topladığım paha biçilmez tarihî eserlerin en nadidelerini ülkemizin yağmalanması ihtimaline karşı genç bir Türk zabiti olan Tahsin Erdoğan Efendi ile birlikte büyük bir çalışmayla bu gizli mabede taşıdık. Burada, Büyük İskender'in gerçek lahdinden, Kral Midas'ın tahtına, Mısır'daki Kleopatra Mumyası'ndan Selahaddin Eyyübi'nin kılıcına, tüm dünyayı etkileyecek tarih mirası var.

Tüm bunlar, ülkemizin geleceği için çok değerlidir. İnşallah siz bunları bulduğunuzda ülkemizin üzerindeki kara bulutlar dağılmış olur.

Osman Hamdi

1907

— Vay be azizim! Bu, ülkemiz için müthiş doğrusu, dedi Zafer.

“Cidden öyle!” diye kalın bir ses duydular. Üçü de korkuyla titreyerek geriye döndüler. Gördükleri onları şaşkına çevirdi. Karşılarında bu adada, manastırın altında en ummadıkları insan duruyordu.

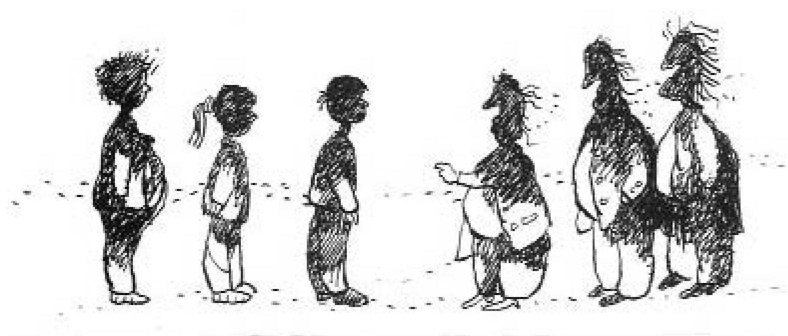
Casuslar Adası

"Eveeet... Her ülge için öyle sadece, yannız Türkiye için deeel. İngiltere üçün de Fransa üçün de özelliklen Amariga üçün de. Deel mü argadaşlar?" diye arkasındaki sarışın iki adamına döndü Haşmet Efendi. Onlar ne konuşulduğunu pek anlamamalarına karşın sırıtarak kafalarını salladılar.

Erim,

— Ne arıyorsunuz burada?

— Sizin aradığınızı. Ben aslında paranın peşindeyüm emme bu argadaşlar çok ilgilü arkeolojiklen, değil mi Nicholas, deel mi David?

İki adam ilerlediler, gençlerin ellerini ve ayaklarını bağlamaya başladılar. Samatya'daki köşkün kapısında dik dik bakıştıkları Nicholas, Erim'in ellerini bağladı. Erim gözünü yine ayırmadı Nicholas'tan, o da gözünü onun gözlerine dikti, sanki acıtmak için daha fazla sıktı bileklerini. Çok acımasına rağmen hiç belli etmedi Erim.

— O tombalak olanın sadece illerini bağlayun, ayaklarını bağlamaya gerek yohh, diye sırıttı Haşmet.

Anlamadıklarını fark edince de kendi bacağını ve Zafer'i gösterdi, elleriyle "Bağlamayın" hareketi yaptı, adamlar kafalarını salladılar.

— Bence sen daha fazla konuşma Haşmet Efendi, dedi Zafer.

— Niyeymüş gii?

— Bizim Türkçemiz de bozulacak senin yüzünden.

Erim ve Nisan püskürdü. Nisan eğildi,

— Aferin Bönbön, hepimize moral veriyorsun cesur dostum.

— Gelirsem ağzunu, burnunu eline verirüm la! Güleceğinize korkun artık.

Erim,

— Nasıl takip edebildiniz bizi buraya kadar?

— En iyi adamumuz sizi adım adım takip etti, ruhunuz bilem duymadı.

Nisan mırıldandı:

— Arap! Nasıl da inanmadık Sanem'e. Kimsiniz Allah aşkına siz? Kim bu adamlar?

— Artıkın bilmenizde sakınca yok; nasılsa konuşamayacaksınız. Nicholas, Fransa istihbaratından, David de İngiliz istihbaratından. Uzun zamandır bu eserlerin peşindeyüz. Asnen onnar 1906'da duymuşlar bunu, İstanbul işgalinde de çok aramışlar. Her yeri... Birünüzün babasıynan diğerinüzün dedesinü takip etmişler, servet neyin de teklüf etmişler dee öğrenememüşler miymüş ne...

— Allah aşkına, liderleri sen misin?

— Yoh canım, nerede... Ben onlar adına burada iş takibi yaparım. Benim gibi çok adamları var; gazeteci, bürokrat... Verirler parayı, biz görevimizi yaparız. Asıl lideri ben de bilmiyom, söylemezler katiyen.

Bu arada arkadan ayak sesleri duyuldu.

— Hah bizim gizli ajan da geliyo, onun sayesinde öğrendik her şeyi adım adım, Allah razu olsun!

Zafer korkuyla titredi, oldum olası bu Arap’tan hazzetmemişti. Belli belirsiz ışıkların içinden çok şık bir takım elbise göründü, hiçbiri Arap’ı o kadar şık görmemişti doğrusu, hele ki adaya öyle takım elbiseyle gelmesi çok ilginçti. Fakat karanlığın içinden bambaşka biri çıktı; gelen kişinin yüzünü görünce çocuklar sevinçle çığlık attılar.

Korkunç Gerçek

— Tevfik Amcaa!

Sonunda kurtulmuşlardı. Heyecanla birbirlerine baktılar. Zafer, ayağı bağlı olmadığı için kalkmaya çalıştı, debelendi ama olmadı. Fransız ve İngiliz ajanlar arkalarını döndüler, koca bir gülümsemeyle Ahmet Tevfik Efendi'yle selamlaştılar, birbirlerine başarı anlamına gelen bir hareket yaptılar. Ahmet Tevfik, Haşmet Bey'le de tokalaştı.

— Maşallah kıskıvrak yakalamışsınız Haşmet Bey! Kolay değildir, çok akıllıdır bunlar.

Erim büyük bir acıyla "Tevfik Amca" diyebildi. Zafer'in de dudaklarından "Tevfik Amca" kelimeleri acıyla döküldü, kelimeler yere düştü, tuzla buz oldu. Ahmet Tevfik ismi, zemine düştüğü an parçalandı; hem yerden hem de yüreklerinden uçtu gitti. Nisan'ın gözleri doldu. Sadece gözlerine bakabildi Tevfik Amca'sının, sizce bakışlar şunu diyebilir mi dostlarım? "Biz seni çok seviyorduk, her şeyimizi sana emanet ettik, Erim'in babası yerindeydin, bize ülke sevgisi anlatıyordun, eve geleceğin zaman sevinçten bir hâl oluyorduk. Zarafeti, saygıyı, öğrenmeyi temsil ediyordun gönlümüzde, çocukla çocuk olmak, maceradan hiç ürkmemek demektin. Hepsi yalandı da Müzeyyen Babaanne'ye getirdiğin çiçekler de mi yalandı? Erdoğan Amca'yla çocukluk arkadaşı olman da mı yalandı?" Belki inanmayacaksınız ama öyle bir baktı ki Tevfik Amca'sının gözlerine Nisan, o on saniyelik bakış hepsini söyledi. Belki daha fazlasını da söyledi de onları sadece Tevfik Efendi ve Nisan biliyordu. "Efendi" dediğime bakmayın, ben de en az sizin kadar sinirliyim Tevfik'e. Neyse, biz maceramıza dönelim.

Tevfik gözlerini kaçırdı çocuklardan.

— Siz büyüklerin dünyasını anlamazsınız çocuklar. Her şey farklı bizim için. Anlatsam da anlamazsınız. Biz sizin kadar temiz olamayız hiç. Daha fazla kazanıp, daha iyi giyinip, daha fazla harcamazsak değer, kabul görmeyiz. Yapmam lazımdı. Sizi sevmediğimi zannetmeyin ama bu sadece iş meselesi.

Erim,

— “Sadece iş” mi dedin? Sadece iş mi? Vatanın değerleri çalınıyor, ülkenin servetini çalıyorlar. Sen sadece iş diyorsun. Kurtuluş Savaşı’na da gitmedin sen. Babam canını verdi orada, seninle aynı yaştaydı. Sen İstanbul’da film seyrettin, değerli velosipetine binip keyif sürdün. “Tevfik Amca niye savaşa gitmedi babamla?” diye sorduğumda babaanneme “Bir sebebi varmış oğlum, baban demişti ki, ‘Sakın üstüne gitme anne, o da ülkesini sever ama haklı sebepleri varmış’” derdi. Allah belanı versin senin, ülke sevginin de senin de... Şerefsiz!

Haşmet koştu ve bir tokat attı Erim’e. Erim döndü, elleri kolları bağlı, yüzü kıpkırmızı, hiddet içinde Ahmet Tevfik’e baktı, sonra sırıtan Haşmet’in yüzüne büyük bir cesaretle tükürdü. Haşmet yüzünü silip bir tokat daha attı Erim’e.

Zafer,

— Sıkıyorsa bir tane de bana vursana!

Haşmet ayağa kalktı, sırıttı.

— Allah vurmuş sana, bi de ben ne vuracağım la!

Zafer üzüntüyle başını önüne eğdi. Tevfik, Haşmet’in omzundan tuttu ve geri çekti.

— Tamam Haşmet Efendi, uzatma değmez.

Ahmet Tevfik’in çok utandığı her hâlinden belliydi.

— Dışarıda Fransız şilebi içinde yüzlerce işçi ve istihbaratçı subay bekliyor. İki adet İngiliz denizaltısı da koruma için hazır. Sabaha kadar ancak taşırız buradaki hazineyi. Sen sağ, ben selamet sonra...

— Sonracığıma da sana söz verdiğimiz gi-bi Fransa’da yeni kimliğinle yaşayacan Ahmet Tevfik, İngilizler de hazır, senü İngiliz etmeye haberün olsun. Şefimiz haber yollamış bu iş başarıyla biterse ekstra para da ödeyeceğlermiş.

— Bir an önce işi bitirelim, dedi Tevfik ve yabancı ajanlara İngilizce bazı talimatlar verdi.

İri yarı İngiliz ve Fransız adamlar geldiler. Nicholas, Erim'i omzuna aldı, David Nisan'ı, Tevfik de Zafer'i. Geldikleri tuzaklı koridordan dikkatle geriye doğru çıktılar. Erim iki ajanın İngilizce konuştuklarını duyuyor, arada "children, death, danger, enemy" gibi kelimeler işitiyordu.

Karanlık merdivenlerden yukarı doğru çıkarken dışarıdan gece böceklerinin sesleri duyuluyordu ve bir puhu kuşu "puuu puuuu" diye ötüyordu. Erim, "Bizim köşkün bahçesindeki puhu kuşunun sesine amma benziyor" diye düşündü. "Şimdi ikizlerin yanlarında olmak için neler vermezdim" dedi kendi kendine. Ay ışığı bir anda yüzünü aydınlattı. Kendini hiç bu kadar çaresiz hissetmemişti.

Hepsi merdivenlerden çıktılar; önde Erim ve karga burunlu meymenetsiz Nicholas, arkalarında David ve Nisan, en arkadan Ahmet Tevfik ve Zafer geliyorlardı. Ajanlar Kara Oklar Çetesi'nin üyelerini omuzlarının üzerinde, ayakları ileride, kafaları geriyi gösterecek şekilde taşıdıklarından çocuklar gittikleri yeri görmüyor, sadece toprağı ve arkayı görebiliyorlardı. En arkada olan Zafer kafasını bir an kaldırdı ve "Yok artık" dedi içinden. "Bir sen eksiktin ekipte, sen de tamamlandın." Adada görmek isteyeceği son adam, Arap, arkalarındaydı.

— Demek dışarıda nöbet tutuyordun pis herif! Belliydi senin de ekipten olduğun da şimdiye kadar neredeydin?

Arap, Zafer'e baktı, baktı, bir anda ona doğru koşmaya başladı. "Şimdi bittim" dedi Zafer bağlı ellerini çift yumruk yapıp çaresizce ileri doğru uzattı, gözlerini kapadı, dua edip beklemeye başladı. Bir anda şiddetle yere yuvarlandı, arkası dönük olduğu için başlayan kargaşayı, yumruklaşmayı ancak duyuyor ama göremiyordu. Karanlıkta bağrışmalar gittikçe arttı. Pis herif, Nisan'la Erim'i de dövüyor, ötekiler de "yapma, etme" diyorlar İngilizce, Fransızca... "Elin gâvuru bizim Arap'tan daha insaflı çıktı" diye düşündü. Biraz debelenerek döndü. David, Nicholas ve Ahmet Tevfik yerde

ve üstlerinde Arap ve tanımadığı iki kişi onları yere bastırmış olarak gördü. “Ne oluyor Allah aşkına!” dedi kendi kendine.

Bir anda arkadan Haşmet Efendi’nin elinde silahla koşarak önünden geçtiğini gördü. Amacı, arkaları dönük bu üç kişiye zarar vermekti. Tam önünden geçerken Haşmet Efendi kaygan bir şeye bastı ve ayakları havaya kalktı, başı geriye doğru “küüt” diye indi –köşkün bahçesinde Cimbo’dan kaçarken düştüğü gibi. Kalkmak için hareketlendi. Zafer, önünde duran Haşmet Efendi’nin kafasına bastonla bir tane geçirdi. Bir daha debelendi Haşmet; Zafer, oturduğu yerden adamın her denemesinde kafasına bastonla geçirmeye devam etti.

Erim ve Nisan, Zafer’in yanında belirdiler, yardım edip ayağa kaldırdılar. Zafer iki adımda Haşmet’in başına geldi. Haşmet korkuyla “Allah aşkına vurma!” dedi. Zafer gülümsedi ve bombayı patlattı:

— Sana Allah vurmuş zaten!

Nisan ve Erim kahkahayı bastılar.

Gençler karşılarında bir anda Arap’ı gördüler. Arap, gençlere selam çaktı.

— Sevgili kahramanlar sizi tebrik ediyorum. Ben Teşkilat-ı Mahsusa’dan[29] Yüzbaşı Orhan. Çok büyük bir vazife başardınız. Sağ olun, var olun.

Bu arada çalıların arasından çıkan askerler bir anda her yeri kaplamıştı. Askerin biri koşarak geldi:

— Komutanım, teşkilat başkanımız geli-yorlar.

Orhan Yüzbaşı dikkat çekti, bütün askerler esas duruşa geçtiler. Çocuklar, ay ışığının aydınlattığı patikadan yukarı doğru yuvarlanan toplar gördüler. Nisan heyecanla kalktı ve haykırdı:

— Beybaba!

Çocuklar koşarak Muhittin Dedelerine sarıldılar. Muhittin Dede üçünü de öptü, kokladı.

— Canlarım benim... Büyük iş başardınız!

— Aslan beybaba... Bir ara çok korktuk.

— Sizi yalnız bırakır mıyız canlarım; her anınızı takip ettik. Merak etmeyin... Orhan, ne oldu gemiler?

— Komutanım, İngiliz denizaltıları karan-lıktan faydalanıp kaçtılar. Fransız şilebine ise el kondu, içerideki mürettebat tutuklandı. İki harp gemimiz Yavuz ve Midilli etraflarını çevirdi. Vinçler, taşıma araçları, kamyonlar büyük bir hazırlıkla gelmişler. İşin ilginç tarafı, gemi Fransız, personelin ise büyük kısmı Amerikalı.

— Öyledir onlar, bir yağma oldu mu akbaba gibi bir araya gelirler. Bu ajanları da alın, ayrı ayrı yerlerde sorguya çekin. Hadi çocuklar, önce aşağıyı gezdirin bana, sonra da evimize dönelim. Aslanlarım benim!

Çocuklar parlayan ay ışığının altında Muhittin Dede’yle el ele tutuştular, manastıra doğru yürümeye başladılar. O sırada Haşmet’in söylendiğini duydular:

— Gardaşım, yolun üstünde balık ne arıyor? Üstüne basıp düştüm yahu!

Zafer döndü, “Ben attım onu önüne düş diye, balık değil o, kofana!” deyince Muhittin Dede dâhil bastılar kahkahayı.

Mucize Misafir

29 Ağustos 1928

Sanem, Simin, Nisan, Erim, Zafer ve Cimbo, hepsi Muhittin Dede'nin etrafına sandalyeleri çekmiş oturuyorlardı. Sanem ve Simin, Orhan Amcalarının dizlerindeydiler, o da her ikisine sarılmış dinliyordu. Ekipte tek bir eksik vardı. Kimse onun adını Sivriada'da yaşanan o geceden sonra anmıyordu ama cidden çok üzülmüşlerdi; Müzeyyen Babaanne hâlâ inanamıyordu.

— Yapmaz benim Tevfik oğlum, kandırmışlardır onu.

Muhittin Dede,

— İşte böyle çocuklar, Osman Hamdi Efendi, 1883'te Nemrut Dağı'ndaki heykelleri buldu. Almanlardan önce orayı kazdı ve Yervant Oskan Efendi'yle Antakya'da Saman Dağı, Urfa, Antep, Zincirli ören yerlerini kazdılar. 1887'de Lübnan'ın Sayda şehrinde de müthiş arkeolojik eserler –İskender'in lahdini– buldu; orası da Osmanlı toprağıydı o vakitler. 1891'de Muğla'da Fransız arkeologlarla Hekate Tapınağı'nı buldu. Bu kazıları yaparken yabancıların ülkemizde nasıl cirit attıklarını, buldukları her şeyi nasıl yurt dışına götürdüklerini görüyor, çok üzülüyordu. Knidos Yarımadası'ndaki antik kenti, padişah izni alarak gemilerle yağmalamışlardı. Bergama'daki Artemis Tapınağı'nı ve Bodrum'daki Mozole'yi izinle götürmüşlerdi ama izinsiz çaldıklarının da haddi hesabı yoktu. Bu değerleri nasıl koruyabileceğini düşünürken 1906 yılında büyük bir fırsatla karşılaştı...

Simin hemen sordu:

— O fırsat neydi beybaba?

— Babanızla karşılaştı. Genç, ülkesini seven, arkeoloji ve ilimle ilgili, cesur, gözü pek bir zabitle, Tahsin Erdoğan’la karşılaştı. Beraberce planlar yaptılar, bu millî serveti nasıl saklarız diye. Osman Hamdi, arkeoloji ve resim sanatını biliyordu, Erdoğan da teknik kafaya sahip ve emrinde askerî birliği olan bir zabitti. Planlarını ben de dâhil kimseye anlatmadılar. Hangimizin casus olabileceğini bilemezsiniz.

— “Dürüst zannettiğimiz insanların çoğu, önüne fırsat çıkmamış olanlardır” der annem, dedi Nisan.

Zafer,

— Vaay! Dedesinin torunu akıllı bıdık...

“Akıllı bıdık” diye tekrarladı Sanem. Orhan Amca’sı başını okşadı, Sanem de dönüp sevgiyle yanağından öptü. “Dudağın siyah oldu” dedi Zafer, Sanem hemen dudağını sildi. Bu duruma en çok Orhan Yüzbaşı güldü –bizim Arap yani.

Muhittin Dede devam etti:

— Buldukları bütün değerli arkeolojik eserleri İskenderun Limanı’na taşıdılar. Bu taşıma işini Erdoğan’ın askerî birliği yaptı. Daha sonra gemiyle Sivriada’ya, Osman Hamdi Efendi’nin keşfettiği fakat kimseye duyurmadığı manastırın altındaki bu gizli sığınağa getirdiler. Burası, Bizans imparatorlarının savaş anında ya da Konstantinopol’ün ele geçirilmesi durumunda saklanmaları için yapılmış çok gizli bir savaş merkeziydi. Şifreyi ikisi çok önceden çözdükleri için bu değerli hazineyi yıllar sonra ortaya çıkacak şekilde sakladılar. İstiklal Harbi’nde Erdoğan’ın birliğinin tamamı şehit oldu. Erdoğan’ın üzerine kapandığı Mehmet, o taşıma işini yapan askerî birlikte kalan son askerdi. Hepsi namusları üzerine yemin etmişlerdi, bu gizli görevden kimsenin haberi olmayacaktı.

— O yüzden “Bilen kalmadı, bilen kalmadı” diyordu son anlarında, dedi Şinasi Albay.

Zafer,

— Vaayy bee!

Sanem merakla sordu:

— Ahmet Amca'yı nasıl kandırdılar peki?

— Amca demeyin ona, diyerek kızgınlık içinde baktı Erim.

Muhittin Dede ve Orhan Yüzbaşı bakıştılar.

— Komutanım, müsaade ederseniz ben anlatayım?

— Tabii Orhan'ım.

— Dostlarım, Ahmet Tevfik Efendi teşkilatımızın en değerli ajanıdır. Beş dil bilir ve görüp göreceğiniz en gözü pek, en vatansever subaydır ki kendisi şu anda miralay rütbesindedir.

Erim şaşkınlık içinde ayağa kalkarak,

— Nasıl yani?

— İngiliz, Fransız ve Amerikan istihbarat teşkilatlarının ortak operasyonunu duyunca izlemeye aldık. Ahmet Tevfik Komutan'ımız, onlarla işbirliğine gidip onların tarafında göründü. Aslında devamlı yanlış bilgiler verip bu adamları izlememizi sağladı. Ben de gittiğiniz her yerde peşinizdeydim. Eğer o olmasa denizaltılardan, dönen operasyonunun büyüklüğünden hiç haberimiz olmazdı. Ahmet Tevfik Komutan'ımın onlara verdiği bilgiler çok sıradandı; "Bursa'ya gidiyoruz, Kuleli'ye gittiler" gibi. Sadece bir ara Bursa'da bir imamı gereksiz yere –çok şey biliyor diye– bu adamlara yakalatıp hırpalattığını duyduk ki bu üç teşkilat adamcağızı üç gün sorgulamış, bir tek o konuyu çözemedik.

Gençler kahkahaya boğuldu.

— Biz biliyoruz, o da Tevfik Amca'yı hırpalamıştı.

— Neyse, üç istihbarat teşkilatının birden Bursa'daki bir imama üç gün vakit ayırması bizi zaman açısından çok rahatlattı sonuçta.

Erim,

— Peki, İstiklal Harbi'ne niye katılmadı?

Muhittin Dede,

— Aslında katıldı, İstanbul’daki istihbarat faaliyetini o yürüttü. İngiliz ajanlarının arasına sızdı. Onlardan biriymiş gibi göründü ve İngilizlerin tüm hareketlerini bizlere rapor etti. O kadar çok can kurtardı ki ama etrafı onu korkak zannetti. Yani o da aslında hayatını kaybetti, etrafında neredeyse hiç dostu kalmadı. Yakınları bile dışladı. Bir siz dışlamadınız, bir de...

Müzeyyen Anne’ye dönerek devam etti:

— Bu iyi kalpli, bu güzel yüzlü hanımefendi dışlamadı. Dikkat edin, Tevfik aslında ne kadar yalnız. Siz olmasanız yaşayamazdı. Aslında İstiklal Harbi’nde o da öldü. Herkes onu bazen havai biri zanneder. Aslandır benim Tevfik oğlum!

Çocuklar ayağa kalkıp birbirlerine sarıldılar.

Erim döndü,

— Beybaba, hazineyi bulduğumuzda bu kadar sevinmemiştim, dost her hazineden değerli emin olun.

— Bilmez miyim oğlum.

— Peki, Arap Amca...

Herkes güldü.

— Pardon, Orhan Amca, niye o akşam diğerleriyle birlikte Tevfik Amca’yı da sorguya götürdünüz? Orada serbest bıraksaydınız da sarılıp ağlasaydık ya, dedi Zafer.

— Zafer’im, o Nicholas, David, Haşmet, hepsi serbest kalacak. Şimdi büyükelçileri, devlet başkanları çoktan devreye girmiştir, bürokratlara rüşvet veriliyor, besledikleri gazeteciler köşelerinde yazılar yazıyorlardır, “Dünya devletleriyle aramız bozulacak” diye bu adamların hepsi üç günde serbest kalır. Miralay Tevfik’in bizden olduğunu anlarlarsa zarar verirler. Onların tarafından olduğunu zannederlerse yaşar ve hizmetine devam eder.

— Vayy be!

Muhittin Dede devam etti:

— Bakın çocuklar, bu bilgileri size anlatmamız çok büyük hata. Fakat o akşam sorgu merkezine gittiğimde Ahmet Tevfik çocuklar gibi ağlıyordu. Ben onu ikinci defa ağlarken gördüm; ilk kez, Erdoğan Sakarya Meydan Muharebesi'nin son günü şehit olduğunda; bir de o akşam sorgusundan sonra odasında yattığında. Sordum, "Ne oldu Tevfik?" diye. "Komutanım, çocukların o günkü bakışlarını unutamıyorum, üzüntümden kahroluyorum. Ben böyle bir acı yaşamadım" deyince fark ettim ki koca adam sizin dostluğunuz olmadan yaşayamayacak; anlatmaya karar verdik Orhan Yüzbaşı'yla birlikte.

Şinasi Albay,

— Yani Arap Amca'nız.

Gülüştüler. "Bu hazırlıklar niye?" diye sordu Simiş. "Birazdan görürsünüz" dedi Muhittin Dede. Yusuf Amca, Sevim Teyze, Bengül Teyze, hepsi dışarıdaydılar. Bir anda askerî kıtanın "rahat –esas duruş– dikkat" sesi ve ardından askerî bandonun müziğini duydular: "İzmir'in dağlarında çiçekler açar. İzmir'in dağlarında çiçekler açar."

Muhittin Dede gülümseyerek Şinasi Albay ve Orhan Yüzbaşı heyecanla ayağı kalktılar ve hazır ol duruşuna geçtiler. İkizler sabahtan beri bahçe girişindeki süslemelerin niye yapıldığını anlamaya çalışıyorlardı. İçeri giren heyeti görünce Zafer, "Yok artık azizim!" dedi. Nisan ve Erim'in gözleri fal taşı gibi açılmıştı. Gazi Mustafa Kemal, arkasında heyetiyle birlikte bahçe kapısından içeri girmiş, gülümseyerek kahramanlarımıza bakıyordu.

Kara Oklar Çetesi üyeleri birbirlerine baktılar. "Haydi!" dedi Erim, "Sona kalan çürük yumurta!" Çocuklar, Mustafa Kemal'e doğru koşmaya başladılar. Her zaman Zafer'i –özellikle– geçmeyen ikizler bile bu sefer onu unutmuştu. Zafer de hepsine yetişmeye çalıştı. Mustafa Kemal kendine doğru koşan beş çocuk, bir de köpeği görünce kollarını kocaman açtı yere düşmemek için, sağlam durmaya çalıştı. Çok ilginç bir şey oldu. Erim sağından, Nisan ve Sanem solundan, Simin ve Cimbo bacaklarının arasından geçti Gazi'nin. Mustafa Kemal'le Muhittin Dede hayretle göz göze geldiler. En son Zafer geçti sol tarafından. "Özür dilerim Paşam" dedi Cumhurbaşkanı'na. O da geçti sarılmadan. Mustafa Kemal'in kolları açık öyle kalakaldı. Arkasını döndüğünde çocukları, heyetin gerisindeki Ahmet Tevfik'in her tarafından sarılmış, sevgi yumağı olmuş, şapur şupur

öperlerken gördü. Ahmet Tevfik bir yandan onlara sarılıyor, bir yandan ağlıyordu.

Muhittin Dede,

— Kusura bakmayın Paşam, çocuk işte...

Mustafa Kemal döndü,

— Muhittin'im çocuklar ne protokol bilir ne cumhur reisi ne makam ne mevki. Onlar sadece sevgi bilir, içtenlik bilir, insanlık bilir. Bak kollarını açmış devlet başkanını vız geçtiler, canlarına koştular. Keşke hepimiz çocuk kalsaydık.

— Haklısınız Paşam...

— Yalnız Muhittin, bak kollarım boş kaldı.

— Ben sarılabilir miyim Paşam?

— Uzatma, sarıl.

Muhittin Dede, Mustafa Kemal'e sarıldı.

— Aslan komutanım!

— Aslan Muhittin'im, çok büyük iş başardınız.

— Sağ olun komutanım... Çocuklarımız başardı; biz, uzaktan izledik.

Kalabalık, bu gördükleri karşısında kayıtsız kalamadı ve alkışlamaya başladı. Çocuklar, Tevfik Amcalarıyla birlikte Gazi Mustafa Kemal'in yanında toplandılar; Gazi hepsini öptü, yanaklarını okşadı.

— Yaptığınız hizmet kelimelerle tarif edilemez. Yaşınızdan olgun, cesur ve kahramanca davrandınız. Ailelerinizin sizinle gurur duyduğu gibi çocuklarınız da sizinle gurur duyacak. Tüm matbuat,[30] tüm dünya gazeteleri bu büyük arkeolojik buluştan bahsediyor. Büyük bir turist akını ve gelir bekliyor ülkemizi. Yalnız, eğer insanımıza tarih bilincini, kitap, arkeoloji, ilim sevgisini kazandıramazsak o hazine hiçbir değer ifade etmez. Daha çok okuyan, araştıran bir millet olursak ayakta kalırız. Hepinizi çok öpüyorum.

“Peki” dedi Sanem ve Simin, “...öpüyorum” duyunca yanaklarını uzattılar. Gülüşmeler arasında Gazi eğildi, ikisini de öptü.

— Tevfik Efendi, beni görmeyi çok istediğinizi, Taksim Anıtı açılışına gelemediğim için, sonra da Harf İnkılabı konuşmama siz gelemediğiniz için bunun mümkün olmadığını söyleyince ben de ziyaretinize geldim.

Çocuklar sevgiyle Mustafa Kemal Paşalarına sarıldılar. O da onları kucakladı.

— Müsaadenizle, devlet işi beklemez, artık gitmeliyim.

“Görüşürüz amca” diye bağırdı ikizler ve Cimbo da havladı.

— Maceranızı detaylı dinledim. Erim hanginiz?

— Benim Paşam, dedi Erim.

— Zafer de sensin o zaman ve Nisan da sen. Aferin tekrar. Yalnız Tevfik, o Bursa’daki dağın adını beğenmedim; Keşiş Dağı. Onun adını değiştirelim, dedi Mustafa Kemal.

Zafer atıldı.

— Paşam ben gördüm Keşiş Dağı’nı; çok büyücek, kocaman, ulu. Ben olsam adını ya Kocamandağ ya da Uludağ yapardım.

Mustafa Kemal heyete döndü,

— Hatırlatın bana; Zaferciğimi mi kıracağız? Uludağ olsun.

Bir kez daha alkış koptu. Zafer kocaman gülümsedi. Kapıdan çıkmadan önce Mustafa Kemal, “Erim, gel bakayım yanıma” dedi. Eğildi kulağına bir şeyler fısıldadı. İki tane de zarf verdi. Sonra Erim’i yanaklarından öptü. Heyet giderken Erim, yanakları kıpkırmızı geldi.

Müzeyyen Babaanne,

— Ne söyledi sana Mustafa Kemal?

— Bandırma Vapuru’nda babamla beraberlermiş, Gazi’ye bir mektup bırakmış babam. Onu verdi. Bir de köşk için biraz para. Para olan zarfı babaannesine uzattı Erim. Zarfı açmadılar, hiçbiri içinde ne kadar para var

diye merak etmedi. Diğer zarfı açarken hepsinin kalbi aynı anda aynı hızda atıyordu.

Mektupta üç kelime vardı:

L. D. V.

Utu-İnanna

— Yeni macera başlıyor galiba, dedi Erim.

— Yok artık azizim, dedi Zafer.

— Yarın sabah yola koyulalım, dedi Erim ve Zafer'e çaktırmadan diğerlerine göz kırptı.

"Pırt" diye hafif bir ses duydular. Bahçe kahkahayla doldu. Sanki köşk, bahçedeki taş fırın, Sivriada'daki freskler, manastırdaki ikonlar, üstlerindeki erguvan ağacı, karınca Haydar, tahta kurdu Abdulmuttalip, hamam böceği İsmet, hepsi gülüyorlardı. Hatta gökyüzündeki melek Erdoğan Baba, Gülten Anne, Sanem Anne, hepsi gururla gülüyorlardı, iyi ki varsınız diye. Geriye hayırlı evlat bırakanların iyilik defterlerinin hep devam ettiğini bilerek gülüyorlardı.

— İşte böyle, dedi puhu kuşu.

Sivriada'da gördüklerini tek tek anlattı.

— Keşke sen de geceleri uçabilseydin de sen de görseydin bu gençlerin gösterdiği cesareti. Onları böyle birbirine bağlayan şey birbirlerine olan sevgileri, cesaret ve yaşadıkları ülkeyi içtenlikle sahiplenmeleri.

Gözlerini meltem meltem, iri iri açtı küçük arkadaşı saka.

Bu sırada Kara Oklar Çetesi üyeleri, Tevfik Amcalarının heyecanla anlattıklarını mutlulukla dinliyordu. Bahçedeki ulu erguvanın üzerindeki kırmızı gagalı akıllı saka kuşu aşağıdaki sahneyi görünce çok sevindi.

Yazarla Sohbet

Hadi konuşalım...

Küçükken kitap okumaya bayılırdım. Yalnız kitap bitince hiçbir yazar benimle konuşmadı. Ne Daniel Defoe'nun o kitabı nasıl yazdığını öğrendim ne Lewis Carroll iki kelime etti benimle ne de Jules Verne'in neler hissettiğini, neler yaşadığını bilebildim. Keşke Cervantes deseydi ki bana, "Şerif bak; Don Kişot'u yazmadan önce Türklerle bir deniz savaşına katıldım ve Barbaros Hayrettin Paşa komutasında sizinkilere esir düştüm, savaştık ama iyi ve mert insanlarsınız, hatta şu anda sol kolumda büyük bir problem var, ona rağmen yazabiliyorum" ya da Defoe, "Bak kanka, Crusoe'yu bir barda hayat hikâyesini anlatan bir denizciden dinledim. Olay gerçek. Gerçi Cuma'ya ikinci sınıf insan muamelesi yaptık ama günümüzde de öyle maalesef" deseydi keşke. Hiçbiri bir şey söylemedi, yazıp kitabı gitmişler. Ben sizinle konuşmak istedim; neler hissettim, ne düşünerek yazdım diye.

Robinson Crusoe'u en az yedi defa okumuşumdur. *İki Sene Okul Tatili, Define Adası, Al Midilli ve Don Kişot*'la yatağa uzanıp onlarla beraber o maceraları yaşamak, dünyayı seksen günde dolaşıp dolaşamayacağımızın heyecanını duymak şahaneydi. Çiğli'deki havacı lojmanlarının camına yağmur damlaları şıp şıp vururken, kendi sıktığım mandalina suyunu cup cup içip, arada yastığı at yapıp dıgıdık dıgıdık diye yatakta gezerken sinemadan yürütüp duvara astığım *Küçük Dev Adam* filminin afişindeki Dustin Hoffman'la göz göze gelirdik. Şahaneydi.

Niye şahaneydi biliyor musunuz? Hayat, kitaplardaki gibi değil! Büyüyünce bunu daha net görürsünüz. Hiçbirimizin şartları eşit değil. Para ve araba gibi şeylerden bahsetmiyorum; onların mutluluk getirmediğini büyüyünce öğrenirsiniz. (Büyüdüğü hâlde öğrenemeyenler de var.) Kimimizin sağlığı yerinde olmaz, kimi hayata annesiz babasız atılır, kimimiz yetiştirme yurdundadır, kiminin boyu uzundur, kimi şişman, kimi kısa, kimi kimsesiz, kimi engelli... Oysa kitabın içine girdiğiniz anda herkes eşittir ve Alice'in Harikalar Diyarı'na girdiğindeki gibi büyük... Keloğlan, devleri çatır çutur yenerken siz de yardım edersiniz; Ferhat, dağları delerken siz de taşları kenara koyarsınız. Hiçbir okur kitabın içinde

diğerinden daha üstün değildir dostlarım. Kitaplar büyülüdür. Küçük fırıncı çırağı, okuduğu kitaptan öyle etkilenir ki “Büyük mü acaba?” diye kitabı havaya kaldırır ve “İçinde melekler mi var?” diye güneşe doğru tutar. Kitap, Tolstoy’un bir romanıdır. O fırıncı çırağı da Rus edebiyatının en usta yazarlarından biri olur büyüyünce: Maksim Gorki.

Kitabımızdaki mekânlar, tarihler çok büyük oranda gerçek. Kahramanlarımızın çoğu da bugün yaşıyor, onlarla ilgili bilgiyi birazdan bulacaksınız. Kitabı, 1928 Türkiye’sini çok araştırarak –ne şanslıyım ki o dönemi yaşayan iki kişiyle de konuşarak– yazdım. Kitapta geçen içeceklerin tariflerini, yiyeceklerin fiyatlarını da birazdan bulacaksınız.

Kitaptaki iki ajandan Fransız olanın adı Nicholas, İngiliz olanın adı David. Peki, nereden esinlendim? Kitabı bitirdiğim 2011 Kasım’ında, Fransa başbakanının adı Nicholas Sarkozy, İngiltere başbakanının adı da David Cameron. İkisi de birer sembol.

İbnülcemal Ahmet Tevfik, gerçekten on dokuz-yirmi yaşında bir arkadaşıyla bu bisiklet yolculuğunu yapıyor. Sonraki hayatıyla ilgili pek bilgi yok. Gezi kitabı Velosipet ile Bir Cevelan 2006 Ekim’inde İş Bankası Yayınları’ndan çıktı, okuyun olur mu?

Osman Hamdi Efendi, o dönemde Türk arkeolojisine yüksek önem vererek geliştirmiş ve tarihî eserlerimizin koruma altına alınmasını sağlamıştır. “Kaplumbağa ve Adam” resmini (adı daha sonra “Kaplumbağa Terbiyecisi” olarak değişti) 1906 ve 1907’de iki defa çalıştı. İlk resim Pera Müzesi’ndedir. Kitabı yazmadan önce Pera Müzesi’ndeki “Osman Hamdi ve Amerikalılar” sergisini gezdim, şahaneydi. Mutlaka müzeyi gezip resmi görmelisiniz. Hatta ailenizi de gezdirmelisiniz. Diğer eser ise özel koleksiyonda yer almaktadır.

Müzeyyen Babaanne gerçekten de kitaptaki gibi bir insandı, melek gibi. Muhittin Dede’nin de eşiydi. Kitapta da aralarındaki hafif bir beğenme, hoşlanma dikkatinizi çekmiştir.

Kitabın dilinde nelere dikkat ettim? Yazar olarak bugünün Türkçesini kullanırken kahramanları, o dönemin bazı terimlerini aynen kullandırarak konuşturdum –belki biraz akıcılığı azaltmış olabilirim. Öte yandan, en büyük şanssızlıklarınızdan birinin şu olduğunu bilin: Bugün sizin

yaşınızdaki bir İngiliz, yüzyıl önce yazılmış İngiliz romanını okuyup çok rahat anlarken siz Ahmet Hamdi Tanpınar'ın şahane romanı Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nü anlayamaz durumdasınız. Bu durum, Atatürk'ün Harf Devrimi'yle ilgili değil. Ben de o devrimden çok sonra doğdum ama ben anlayabiliyorum. Bu durumun iki sebebi var. Birincisi, dilimiz yabancı kelimelerin istilasına uğradı. İkincisi, dilin içine 1960'lı, 1970'li yıllarda siyaset girdi; ideolojiler, siyaset derken. Sonuç: bundan elli veya altmış yıl önce yazılmış Türkçe bir kitabı gençler anlayamıyor. Ne kadar ayıp ve yazık, değil mi? Ben siyasetten anlamam, sağcı veya solcu değilim ama sağcı solcu bu adamların yanlış yaptığının farkındayım.

Kitapta Atatürk'ten hep "Gazi Paşa", "Mustafa Kemal" diye bahsettim; çünkü Soyadı Kanunu 1934'te çıktı ve Atatürk soyadını o yıl aldı.

Kitabın sonunda sizin için bir gezi planı bulacaksınız. Bu sefer geziyi bir velosipetle yapma ihtimaliniz az ama ilk gün İstanbul'da, ikinci gün Bursa'da olmak üzere elinizde kitapla, ailenizle şahane bir cevelan yapabilirsiniz. Gezi arkadaşlarınızın bu seyahatten keyif alabilmeleri için kitabı okumuş olmaları gerekir, yoksa aval aval gezerler. ("Aval aval"ı müsaadenizle kullanıyorum; geçen gün Simin'le bilgisayarda bir görüntüye bakıyoruz, ilginç bir şey gördük. "Baba 'Yuh diyebilir miyim?'" dedi. "Tabii kızım" dedim. Döndü, bilgisayara "Yuhh" dedi.)

Gezi resimlerinizi eğer "bilgi@karaoklarcetesi.com" adresine e-posta olarak yollarsanız geziyi ilk tamamlayana dört, ikinciye üç, üçüncüye iki, ilk ona giren diğerlerine de bir kitabımı adına imzalayarak yollayacağım ama hem Bursa'daki birkaç mekânda hem de İstanbul'da Pera Müzesi'nde ya da Hacı Bekir'de çekilmiş fotoğraf yollamalısınız. İlk 10 fotoğrafı "www.izgoren.com" web sitesinde yayınlayacağız. Daha sonra da kendi belirlediğimiz bir sıralamayla imzalı kitap yollamaya devam edeceğiz. (Örneğin 63, 71, 104 vs. gibi.) İlk üçe ayrıca telefon açacağım. (Söz, çaldırıp kapatmam kontör gitmesin diye.)

Bu arada, hazine gerçek olmasa da o deniz bisikleti 1932 yılında gerçekten Muhittin Dede'nin komşuları olan Rıfat ve Mithat kardeşler tarafından yapıldı. Üçü birlikte önce Yassıada'ya, sonra Sivriada'ya gidip dalgalarla boğuşarak tehlikelerle dolu bir yolculuktan sonra geceyarısı Samatya'ya döndüler, ailelerinden de epey fırça yediler.

İstanbul’daki pastanelerin çoğunun adalardan toplanan martı yumurtalarını kullandığı da doğru. Benim en sevdiğim pastane Çengelköy’deki Seval Pastanesi’dir.

Ayrıca evde tükenmez yapmayı da denemelisiniz. Benim ilk denemelerimin ikisi feci oldu, üçüncüsü şahane... Yapay içecekler içmekten daha iyidir diye düşündüm.

“Kaplumbağa ve Adam” resminde resmedilen mekânın Yeşil Cami’nin padişah mahfili olduğu da doğru bir bilgi; giderseniz “altı tane altı çiçeği” de görürsünüz. Penceredeki döşemeyi sökmeye kalkışmayın, imam efendiden sopayı yersiniz. A

Bu kitabı çok severek ve çok heyecanlanarak yazdığım da doğru. Hâlâ çocuk kitapları okumayı sevdiğim de. Çünkü çocuk kitapları tertemiz ve büyülü. Sizler de öylesiniz; aklınızda çıkarlar, ideolojiler, bir makamı ele geçirip araba markasıyla, tişört markasıyla hava atmak gibi düşünceler yok; ondan bundan komisyon almak, çalmak, çırpmak, en yakınlarınızı bile kandırmak da yok. Sonra biz büyükler, seyrettiğiniz TV programlarıyla sizi yavaş yavaş etkileyerek tüketmeyi öğreteceğiz size, paranın, gücün değerli olduğuna inandırmaya çalışacağız. Kıyafetinizin üzerindeki markanın ne denli önemli olduğuna inandığınız gün, babanıza gidip “Bana iPhone, Swatch, Converse al!” diyeceksiniz. O gün, o kurnaz büyükler sizi kandırmış olacaklar. Sizi markalara ve paranın gücüne inandırmış olacaklar. O güne kadar çocukluğunuzun keyfini sürün.

Bu kitabı da okuduktan sonra evde tutmayın, dostunuza –özellikle de tanımadığınız bir dostunuza– hediye edin; bir kişi daha bilgiye ulaşsın. “İnsanın tanımadığı dostu mu olurmuş?” demiştir şimdi kitabı okuyan büyükler. Küçüklerse bilirler ki olur, özellikle de kitabı hediye ettikten sonra olur.

Elma Çocuk, çocuk kitapları basmıyor; “çocuk kişisel gelişim kitapları” basıyor. Ekibimiz, yazarlara şu beş değerin bizim için önemli olduğunu anlatıyor: Dürüstlük, iş kalitesi, girişimcilik, vatan sevgisi ve hoşgörü. Bu beş değerden birini olsun bu kitap size kazandırmışsa benim için tamamdır.

En azından şöyle bir güneşe tutup baktınız mı bundan değerlisi yok benim için. Benim Tolstoy olmadığım kesin ama sizin Maksim Gorki’den daha iyi

olmayacağınızı kimse bilemez.

Bir kaldırın kitabı gökyüzüne doğru, bakın. Sonra gidin sevdiklerinizin yanaklarından öpün, "Şerif Amca söyledi" deyin. "Kim o?" derlerse "Benim kankam. Birlikte Bursa, İstanbul ve Sivriada'da yaşamadığımız macera kalmadı" deyin.

Öpüyorum yanaklarınızdan Canciler...

27.11.2011
Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi
Ankara

E-posta adresim: serif@izgorenakademi.com

Not: Mutlaka cevap yazarım, cevap gelmemişse bilin ki teknoloji problemidir. Tekrar yazın.

Canci: Canciğeri kısalttım dostlar.

1928 Türkiye'si

ve İstanbul’u

1923 yılında halkın sadece % 8’i okuma yazma biliyordu, çünkü okuma yazma bilenler Çanakkale ve Kurtuluş Savaşlarında şehit olmuştu.

Ülke, 1923-1945 yılları arasında dünyada en hızlı gelişen iki ekonomiden biriydi, çünkü insanları dürüsttü ve ortak değerleri, hedefleri vardı.

Kitabı yazarken o dönemi çok araştırdım. Örneğin, 7 Ekim 1928 günü itibarıyla tramvay işçileri sekiz gün grev yapmışlar; karakterlerin tramvayı kullanmaları o günlere denk geliyor mu gibi detayları bile inceledim.

Günlük hayatı anlatmakla başlayalım isterseniz:

Elektrik, eskiden sadece Beyoğlu’nda vardı. Hikâyenin geçtiği yer olan surlara ise 1930’da geliyor. O yüzden kahramanlarımızın köşkünde gaz lambası ve mum var. Suyun evlere gelmesi 1940’ları buluyor. Öncesinde ise su, bahçelerdeki kuyulardan kovayla evlere taşınıyor.

Isınma, çoğunlukla mangal ateşiyle oluyor. Mangal dışarıda yakılıyor, zehirli olan mavi ateş kaybolunca içeri alınıyor. Soba, II. Abdülhamit’in ilk defa yurt dışından getirmesi ve Dolmabahçe Sarayı’nda kullanmasından sonra yaygınlaşıyor.

Ağırlıklı olarak Rumlar Samatya’da, Ermeniler de Yenikapı’da yaşıyorlar, Yahudiler ise Balat ve Pera’da. Rumlar, 1923 Mübadelesi’yle Yunanistan’a göç etmek zorunda kalıyorlar ve sayıları çok azalıyor. Her şeye rağmen tüm etnik kökenden insanların birbirine büyük sevgi ve saygısı var.

Beykoz’da paçacılar, Koca Mustafa Paşa’da da çok ünlü turşucular var. İki insan boyunda, merdivenle çıkılan ahşap fıçılar düşünün; turşular bu fıçılarda yapılıyor. İnsanlar turşu ve turşu suyunu oralardan alıyorlar.

“Mutfak” o dönemde “matbah” olarak ifade ediliyor, sonradan değişerek mutfak hâline geliyor.

Simidin o dönemdeki adı halka. Kandil simidinin susamsızını düşünün; küçük, tereyağlı, susamsız ve lezzeti harika. Üç farklı fiyata satılıyor; en

küçüğü 50 paraya, çeyrek olanı 100 paraya, en büyüğü olan 5’lik simit ise 5 kuruşa.

Balık inanılmaz bol...

Para birimleri: 1 kuruş = 40 paraya denk geliyor, yani halka 50 para olduğuna göre 1 kuruş 10 para veriyorsunuz. Para nikelden yapılıyor. 100 para 2,5 kuruşa denk geliyor. 2,5 kuruşa halk arasında “manda gözü” deniyor.

Tramvay; birinci mevki ücreti 5 kuruş ve koltukları kırmızı renkli. İkinci mevki koltuklar kahverengi ve ücreti 3 kuruş 30 para. 1925’e kadar tramvay atlarla çekiliyor.

Gemiler, Galata Köprüsü’nün altından kalkıyor.

İstanbul ve çevresinin toplam nüfusu 850.000.

Küçücük ilginç bir bilgi; tüm yumurtalar beyaz. Kahverengi yumurtalar Amerikan tavuklarıyla birlikte 1950’li yıllardan sonra geliyor. Çocuklar, Hıdırellez’de evdeki en sağlam yumurtayı bulup kaynatıyorlar (renk vermek için soğan kabuğuyla birlikte), sonra mahallede buluşup, ateş yakıp “İllerin gâvur çukuru” diye bir tekerleme söyleyerek yumurtaları tokuşturuyorlar. Yumurtası kırılmayan, en sağlam yumurtanın sahibi şampiyon oluyor.

Şehzadebaşı’nda Ermeni Şamram’ın Ferah Sineması var. Sinemada film ve arada tiyatro gösterileri yapılıyor. “Katina’nın elinde makası”, “Yangın var, yangın var, ben yanıyorum” kantoları o dönemde çok ünlü.

1918’deki Cibali, Fatih yangının etkileri hâlâ o bölgede yer yer görülüyordu.

29 Ocak 1928’de Bursa Amerikan Kız Koleji, Hıristiyanlık propagandası yaptığı için Bakanlar Kurulu kararıyla kapatılıyor.

23 Mayıs 1928’de tekke ve zaviyeler kapatılıyor. Yine aynı sene laiklik ilkesi anayasaya konuyor.

8 Ağustos’ta Taksim Cumhuriyet Anıtı’nın açılışına 30.000 İstanbullu katılıyor. (Bizimkilerin macerasının başladığı gün.) Heykeli, Pietro

Canonico yaptı. (Bizimkilerin heykelci amcası.)

9 Ağustos’ta Harf İnkılabı açıklanıyor. 1 Aralık’ta da gazeteler yeni harflerle basılmaya başlanıyor. 27 Aralık itibarıyla da İstanbul Belediyesi, eski yazılı tabelalarını değiştirmeyen iş yerlerine ceza kesiyor.

28 Kasım 1928 de önemli bir gün. İstanbul Barosu’na kayıtlı ilk kadın avukat, Beyhan Hanım ilk duruşmasına çıkıyor.

Ülkenin tamamına bakıldığında bir komünizm tehlikesi var kabul ediliyor ve Nâzım Hikmet yazdığı şiirlerden dolayı 23 Aralık 1928’de üç yıl üç ay hapse mahkûm ediliyor. (Hukuk sistemimiz bugün de aynı.)

İşte dostlarım, 1928’de bizimkilerin yaşadıkları Türkiye’den size ufacık bir fotoğraf...

Sevgilerimle.

1930 yılında Türk kadını

Kasketli ortaokul öğrencileri

Pera Palas Lokantası

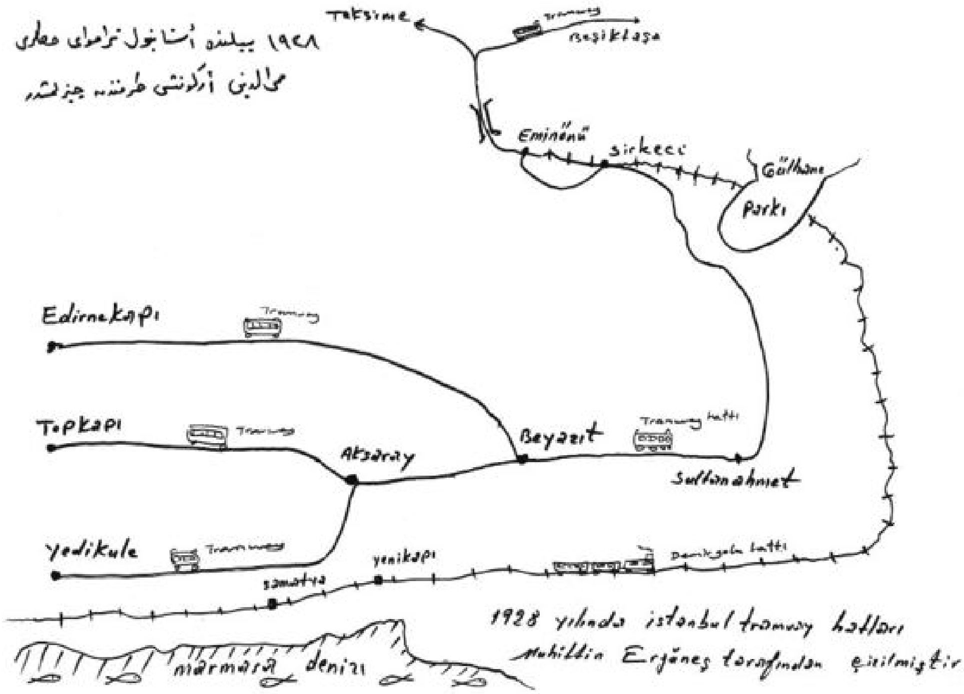
Taksim Meydanı, İstanbul

Kuleli Askerî Lisesi öğrencileri

Moda İlkokulu 1931

Taksime
Beşiktaşa
Eminönü
Sirkeci
Gülhane
Parkı
Edirnekapı
Tramvay
Topkapı
Tramvay
Aksaray
Beyazıt
Tramvay hattı
Sultanahmet
Yedikule
Tramvay
Samatya
Yenikapı
Demiryolu hattı
Marmara denizi
1928 yılında istanbul tramvay hatları
Muhittin Ergüneş tarafından çizilmiştir

Kitapta Geçenler

Akbaş Köpek

Çok zeki, cesur ve ailesine bağlı, Anadolu'ya özgü bir ırktır. Sürü koruma köpeği olarak yetiştirilmektedir. Bundan 3000 yıl önce üretildiği ve atalarının diğer çoban köpekleri olabileceği sanılmaktadır.

İdare Lambası

İdare lambası, sac veya tenekeden yapılmış bir aydınlatma aracıdır. Ters huniye benzer. Alt kısmındaki hazneye gaz yağı konulur. Bu hazneye bir fitil salınır. Fitil, gaz yağını bünyesine çeker ve kav ya da kibritle yakılarak geceleri aydınlanma sağlanır.

Puhu Kuşu (Bubo Bubo)

Puhu en iri baykuş türüdür. 70 cm uzunluğundadır. Uzun kulak püskülleri ve turuncu renkli kocaman gözleri vardır. Erkeğinden daha iri olan dişi puhunun kanat açıklığı 2 metreyi bulur. Çok büyük ve güçlü bir kuştur. Gececidir ve dağlarda yaşar. Genellikle kayalık alanlarla ormanlar ve uçurum çıkıntılarında yuva yapar.

Saka Kuşu (Carduelis Carduelis)

Güzel ötüşü ile tanınan bu kuş, özellikle devedikeni tohumları ile beslenir. Orman kenarlarında ve ağaçlık yerlerde ürer, üreme mevsimleri dışında sürüyle dolaşır. Meyve bahçeleri ve parklarda sık görülen kuşlardandır.

Anadolu Ardıcı

Üremesi için bir başka türe bağlıdır. Ardıç tohumları yere dökülür, ancak bu tohumlar bir ardıç kuşu tarafından yenmedikçe çimlenme gerçekleşmez. Ardıç kuşunun sindirim sisteminde ardıç ağacının tohumlarının kabukları açılır. Ardıç kuşunun dışkısı ile toprağa karışan tohumlar kolayca çimlenir. Çok dayanıklı ve Anadolu'ya özgü bir türdür.

Velosipet ile Bir Cevelan

Kitap ilk kez 1900 yılında Dersaadet Yuvanaki Panayotidis Matbaası'nda basılmıştır. 1890'lı yılların sonlarında, bisiklet meraklısı İstanbullu bir genç (İbnülcemal Ahmet Tevfik), Bursa ve çevresinde bir keşif gezisine çıkmaya karar verir. Geçeceği yolları önceden belirler; ziyaret edeceği şehirler ve kasabalar hakkında bilgiler derler. İstanbul'dan Mudanya'ya yaptığı gemi yolculuğundan, Bursa-İnegöl-Yenişehir-Bursa güzergâhındaki bisiklet turunu, tüm gezisini kayda geçirir. İstanbul'a döndükten sonra, 1900'de

bastırdığı gezi notları, bize 20. yüzyılın eşiğindeki Bursa'nın renkli bir panoramasını çizer.

Gebze Köşkü (Osman Hamdi Bey Müzesi)

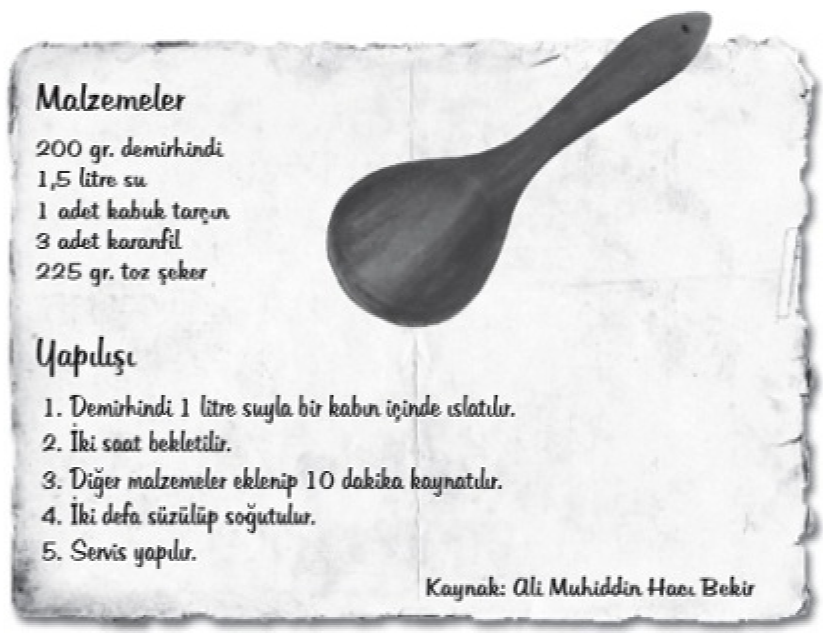
Suhulet Arabalı Vapur

1872 yılının başlarında hizmete giren dünyanın ilk arabalı vapurudur. 1871 yılında yapımı tamamlanan adı "Kolaylık" anlamına gelen vapur, 157 tondu. Uzunluğu 45,7 metre, genişliği 8,5 metre. İstanbul'a 87 yıl hizmet veren Suhulet, Çanakkale Savaşları sırasındaki hizmetleri ile "Gazi" unvanını da almıştır.

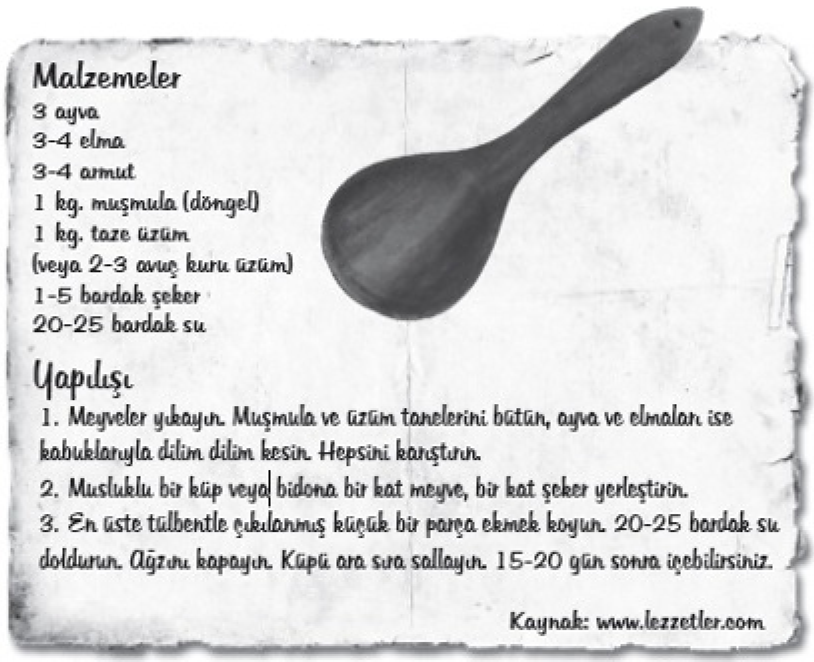

Demirhindi Şerbeti

Demirhindi şerbeti, Osmanlı Padişahlarının pek sevdiği, özellikle de Ramazanda iftar sofralarından eksik etmedikleri bir içecektir. Orijinali kırk farklı baharat ile hazırlanarak yapılır. Özellikle Ramazan döneminde tüketilmesinin sebebi, durma noktasına gelen bazı sistemlerimizin düzenli çalışmasına yardımcı olmasıdır. Günümüzde sadece Ramazan sofralarında bulunduğuna bakmayın, eskiden misafire şerbet ikram edilmezse ayıp olurdu.

Tükenmez

Malzemeler

3 ayva
3-4 elma
3-4 armut
1 kg. muşmula (döngel)
1 kg. taze üzüm
(veya 2-3 avuç kuru üzüm)
1-5 bardak şeker
20-25 bardak su

Yapılışı

1. Meyveler yıkayın. Muşmula ve üzüm tanelerini bütün, ayva ve elmaları ise kabuklarıyla dilim dilim kesin. Hepsini karıştırın.
2. Musluklu bir küp veya bidona bir kat meyve, bir kat şeker yerleştirin.
3. En üste tülbentle çıkılanmış küçük bir parça ekmek koyun. 20-25 bardak su doldurun. Ağzını kapayın. Küpü ara sıra sallayın. 15-20 gün sonra içebilirsiniz.

Kaynak: www.lezzetler.com

Not

1. Tükenmezin olması, bulunduğu yerin ısısına göre değişir.

2. Suyu azaldıkça üzerine su ve şeker konur.

Kahramanlarımız

Erim

Erim Sunlu, Kara Oklar Çetesi'nin lideri. Bu kitabın yazıldığından haberdar değil. Kız kardeşim Sanem'in oğlu. Gözleri gerçekten masmavidir; bunu Simin, "Erim'in gözleri çakmak çakmak" diyerek anlatır. Az ve öz konuşur. Çok sağlam karakterlidir. Yakışıklılıkta Harry Potter'a beş basar.

Beraber gittiğimiz her yerde, "Biz böyle efendi bir delikanlı görmedik!" derler. İzmir Karşıyaka'da yaşıyor. Dayısını çok sever, dayısı da ona bayılır.

Zafer

Zafer Erbaşlar, kitaptaki tiplemesine benzemeyen tek kişi aslında. Kitap ilerledikçe tipi, karakteri, organlarının yeri dâhil hepsi değişti; kitabın gidişine uymak zorunda kaldı. (Pırt yapmaz.)

Zafer uzun boylu, yakışıklı, süper bir adamdır. Şimdi kırk üç yaşında. Dostluğun, arkadaş olmanın hayattaki en asil örneğidir. Bu nedenle bu kitapta yer aldı. Bursa'da yaşar, İzgören Akademi'nin Bursa Bölge Müdürü'dür Bönbön. Ona "Hamitler Mah. Mudanya Yolu Cad. 3 Barış Sok. Ömeroğlu İş Merkezi B Blok Kat:1 D:2 16160 Osmangazi-Bursa" adresinden ulaşabilirsiniz. Yolunuz düştüğünde uğrar, bir çayını içerseniz çok sevinir. İş yeri telefonu (0224) 243 99 15, "Bönbön'le görüşebilir miyim?" dediğinizde o anlar.

Nisan

Nisan İzgören 1999’da doğdu. Saçı düz, siyah –kendi iddiasına göre arada kızıllıklar, buğday renkleri, kahverengi ve kumrallıklar da var. “Babana çok benziyorsun” dediklerinde gurur duyar, ben ise on kat gurur duyarım.

Aklına koyup da yapmadığı bir şey görmedim. Her şeyini kendi yapar. Bizden harçlık istemez; yazın kitap satıp, bayramda el öpüp, çeşitli görevlerde yer alıp –staj gibi– kendi parasını kendi kazanır. Sadece ikimizin bildiği ortak sırlarımız vardır. O da ben de kimseye anlatmayız. Süper basketbol oynar; Teodosic, Kerem Tunçeri arası. Basketbol maçı yüzünden din sınavına girememişti. “Öğretmen aynı sınavı yapacakmış baba” dediğinde “Sorulara çalıştın mı?” diye sordum, “Hayır” deyince “Niye?” diye sordum, “Eğer soruları öğrenirsem arkadaşlarıma büyük haksızlık olurdu” dedi. Çok sevindim. Canımdır o benim. Tavşancık.

Sanem

Sanem Sunlu, aslında sizlerden büyük ama çocukluğunu öyle dolu dolu ve güzel yaşadı ki ben de onun çocukluğunu bu kitapta yaşatmak istedim. Benim küçük kardeşim. Görüp görebileceğiniz en güzel kardeşti. Benim gibi yaramaz bir çocuğa ağabeyliği öğretti, onun sayesinde ağabey oldum. Gözleri hep ışıl ışıldı. Kimi insan vardır girdiğe yere ışık yayar, kimisi girdiği yerdeki ışığı alır. Sanem hep ışık yaydı etrafına.

Yedi yaşımdayken babam bana üç tekerlekli bir bisiklet aldı, fakat bu, o yaştaki bir oğlan çocuğuna alınabilecek en acayip bisikletti. Diğer oğlan çocuklarının bisikletleri normalken benimkinin arkasında, insan taşımak üzere taht gibi acayip bir bölüm vardı. Oraya biri oturduğunda o, kraliçe gibi oluyor ama sen, köle. Sanem birkaç kez yanaştı, “Beni gezdirsene” diye, “Olmaz” dedim. Mahalleye maymun olmak istemiyordum. Yalnız bu arada, iki kişi gezilebilir mi diye de merak ediyorum; bir gün ortalık boşken “Gel bakalım” dedim Sanem’e, kuruldu arkaya –etrafta kimse yoktu. Saminem (kendine böyle derdi küçükken) sevinç çığlıkları attı arkamda. Çiğli lojmanlarındayız, yokuş yukarı yalnız bile zor çıkıyorum, onun öyle sevindiğini görünce debelene debelene çıkardım bisikleti, geberdim. Arada dönüp bakıyorum, kardeşimin gururunu, sevincini gördükçe yükleniyorum küçük hâlimle pedallara. Evin oraya kadar çıktık. İndi tahtından prenses; gözlerime baka baka “Abimm” diye sarıldı. Kırk altı yaşındayım, 3.000’i aşkın konferans / eğitim verdim, plaketler, ödüller, laflar, hiçbiri o içten teşekkürün verdiği gururu yaşatmadı. Bundan sonra da hiç yaşatmaz. Küçüğümdü, hep koruyup kolladım. En çok da o koyuyor zaten; koruyamadığında çok üzülüyorsun.

Canım kardeşim Saminem.

Simin

Simin İzgören, benim küçük kızım. 2005 yılında doğdu. Nasıl biri mi? Bir kere, insanın gözlerine bakar ve sözünü de hiç sakınmaz. Ne zaman yardımda bulunsanız mutlaka teşekkür eder. Okula yeni başladı ve hiç ısınmadı. (Dün “Talat elit at al” cümlesini yazdı ve “Bunları niye yazıyoruz ki?” diye sordu.) Kendi başına iş becerir, oyunlar kurar ve saatlerce oynayabilir. Sevgisini olduğu gibi yansıtır. Güzelliğini annesinden almış diye düşünüyorum. Allah bana daha güzel bir hediye veremezdi herhâlde. Kuzucuk.

Müzeyyen Babaanne

Tanıyınca “Böyle insanlar var mıymış?” dersiniz ya, öyle işte. Tam kitaptaki babaanne gibiydi. Sadece iyilik, insanlık bilir. Yüzü devamlı güler, herkesin üzüntüsünü dert eder, insanlara yardımcı olacağım diye çok çaba gösterirdi. “Yeryüzünde yaşayan melek” deseler inanırsınız. Dua edin onun için ve Erdoğan Dede’niz için.

Yüzbaşı Erdoğan

(Tahsin Erdoğan İzgören)

Tahsin Erdoğan İzgören, romanın uzaktan takip ettiğiniz kahramanı. Benim de kahramanım hem de babam.1936-2007 yılları arasında yaşadı. Edebiyatçı bir subaydı. Çok okurdu, binlerce kitaptan oluşan bir kütüphanesi vardı. Çok sevilirdi. Bize dürüstlüğü –kimseyi kandırmamayı– öğretti. Etrafa bakınca şaşkınlıktan bir hâl oluyorum. Allah hepinize böyle bir dost nasip etsin. Çocuklarıma onun yarısı kadar babalık edebilsem yeter. Şimdi memleketinde –Manisa'nın Demirci ilçesinde– yaşıyor. Yine birçok dostu ziyarete gidiyor, sohbetsiz yapamaz çünkü.

Muhittin Dede (Beybaba)

Muhittin Ergüneş, 1917 doğumlu emekli bir albay. Kitap yazıldığında, yani 2011'de doksan dört yaşında. (Allah nazardan saklasın!) Kitabın geçtiği yıllarda yaşadığı için internet araştırmalarım dışındaki bilgileri beybabadan dinleyerek öğrendim. Dört-beş yaşlarında İstanbul'da dolaşan İngiliz askerlerini hayal meyal hatırlıyor. Müthiş bir hafızası var. Dinlemeyi en sevdiğim birkaç insandan birisi. O da benim gibi Kuleli Askerî Lisesi mezunu. Hayatı hakkında bir kitabım da var: Bir Türk Zabitin Anıları. Çok iyi bir insandır. Benim de gerçek dedem gibidir.

Miralay Şinasi Efendi

Şinasi Havuz. Şino, benim Bursa'dan ev arkadaşım. Oturduğunda bir kilo hamsiyi bana mısın demeden yiyen, dost, delikanlı bir adamdır. Merttir, muziptir, tam bir kankadır. İşin güzel tarafı, kitaptaki rolüyle şu anki rolü aynı. Şinasi, Kuleli Askerî Lisesi'nde Yabancı Diller Bölüm Başkanı. Ben onu, o dönemin miralay kıyafetine yerleştirdim; süper de yakışıklı oldu.

Yüzbaşı Orhan (Arap)

Orhan Aztekin. Orhan'ın da bu kitapta rol almasını çok istedim, ona da Arap rolü kaldı. (Artık idare et Orhan.) Orhan, etrafındakilere iyilik yapmak için çırpınan, o dönemde yaşasa kesin Arap kadar yiğitçe davranacak, kıymet bilen bir Türk Silahlı Kuvvetleri mensubudur. On dört yaşındayken benim de öğrencim oldu. Öğretmen-öğrenci, komutan-ast ilişkisinden sonra dost olduk. Arap, çocuklar için yaptıklarının daha fazlasını benim için yapmıştır. Hani gece karanlıkta cüzdan bulduğunda içi servetle dolu olsa da gözünü kırpmadan gidip sahibine veren kişi odur; dürüstlük, insanlık timsalidir.

Bengül Anne

Bengül İzgören de ablam. “E hep akrabaları, arkadaşları oynatmışsın filmde” diyeceksiniz. Normal değil mi? Angelina Jolie’yi mi oynatacaktım? Yalnız benim ablam, kokoşlukta onları geçer. Simin, “Halam çok zengin değil mi?” dediğinde “Niye öyle düşündün?” diye sordum, “Bak, saçı zenginlikten kıvır kıvır olmuş!” dedi. Olayı bir türlü çözemedik. Diş hekimi bir devlet memurudur ablam. Çalışkanlığıyla, sağlam karakteriyle benim için model oldu hayat boyu. Çok kıymet bilir, çok... Kitapta böyle üç katlı köşk sahibesi kim olur diye düşününce benim kızıl saçlı kokoş ablam aklıma geldi. Sanem de az kokoş değildir. Kızlarım da halalarına çekmişler. Canımdır o benim. Uzun yolda aklıma geldiğinde gözlerim dolar.

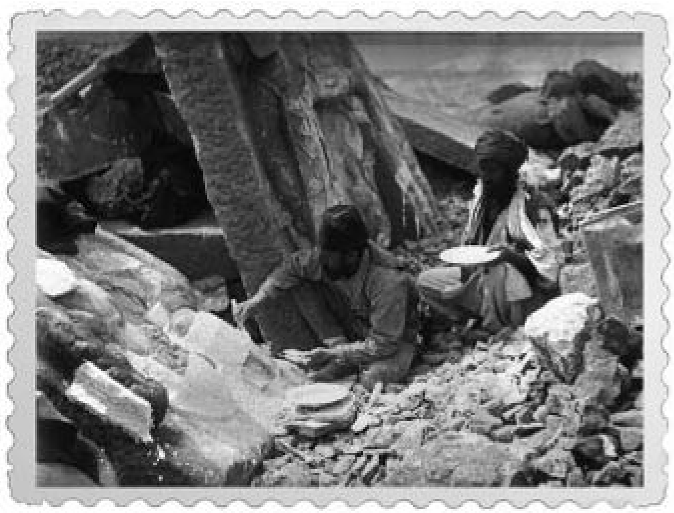
Osman Hamdi Bey (1842-1910)

İlk Türk arkeoloğu kabul edilir. En önemli arkeolojik kazısı, 1887-1888'de gerçekleştirildiği Lübnan'daki Sayda Kral Mezarlığı'dır –o zaman Osmanlı sınırları içindeydi. Bu kazılar sırasında dünyaca ünlü İskender Lahdi'ni bulmuştur. O dönem yürürlükte bulunan "1874 Asar-ı Atika Nizamnamesi"ni 1883 yılında yeni baştan düzenleyerek eserlerin yurt dışına çıkarılmasını yasaklayan maddeler koydurmuş, böylece Batılı ülkelere Osmanlı topraklarından eser akışını engellemiştir. Çağdaş Türk müzeciliğinin kurucusudur. İstanbul Arkeoloji Müzesi'ni kurmuş, 29 yıl müdürlüğünü yapmış ve burayı dünyanın sayılı müzeleri arasına sokmuştur.

Osman Hamdi Bey, müzecilik ve arkeoloji çalışmalarını sürdürürken resim yapmayı hiç bırakmadı. Resimlerini genellikle Eskihisar, Gebze'deki evinde geçirdiği yaz aylarında yaptı. "Kaplumbağa Terbiyecisi", "Arzuhâlci", "Kur'an Okuyan Hoca", "Silah Tüccarı", "Leylak Toplayan Kız", "Şehzadebaşı Camisi Avlusunda Kadınlar", "Feracali Kadınlar", "Mimozalı Kadın", "Ab-ı Hayat Çeşmesi", "Mihrap" gibi tabloları en ünlü yapıtları arasındadır. Birçok eseri İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde, Londra, Liverpool ve Boston müzelerinde sergilenmektedir.

Osman Hamdi Bey silah tüccarı resmini yaparken

Osman Hamdi Bey, Antiokhos'u tasvir eden bir taş kabartmanın alçı kalıbını çıkartırken (Nemrut Dağı 1883)

Osman Hamdi Bey dev Apollon başının üstünde
(Nemrut Dağı 1883)

Profesör-Heykeltıraş Yervant Osgan Efendi,
Sanay-i Nefise Mektebi (25 Mayıs 1883 Nemrut Dağı)

Karekin Deveciyan (1868-1964)

Harput'taki Fransız okulunda okuduktan sonra, İstanbul'daki Lusavoriçyan Katolik Okulu'nda öğrenim gördü. Birçok resmî görevde bulunduktan sonra 1922'de Balıkçılık Başkontrolörlüğü'nden emekli oldu. 1915'te İstanbul'da yayımladığı Balık ve Balıkçılık adlı yapıtıyla alanında bir ilki gerçekleştirdi. Bu kitabın Pêche et Pêcheries en Turquie (Türkiye'de Balık ve Balıkçılık) adıyla yayımlanan geliştirilmiş Fransızca basımı yurt dışında büyük ilgi gördü. Çeşitli gazete ve dergilerde takma adlarla bilimsel konularda pek çok yazı yayımladı ve çeviriler yaptı, balıkçılık terimleriyle ilgili sözlük çıkardı.

İbnülcemal Ahmet Tevfik

Ahmet Tevfik Bey, 19. yüzyılın sonu 20. yüzyılın başında II. Abdülhamit döneminde yaşayan bir bisiklet tutkunu ve hâliyle bugün kimi yerde kendilerini “uzaylı” gibi hisseden bisikletçilerle mukayese edildiğinde “uzaylıların babası” diyebileceğimiz türden biri. 1890 yılında, İstanbul’dan Bursa’ya 266 km. süren bir bisiklet yolculuğu gerçekleştiriyor (vapur yolculuğu dâhil). Bu macerasını Velosipet ile Bir Cevelan (İş Bankası Kültür Yayınları) adlı kitapta bulabilirsiniz.

Hüseyin Haki Efendi

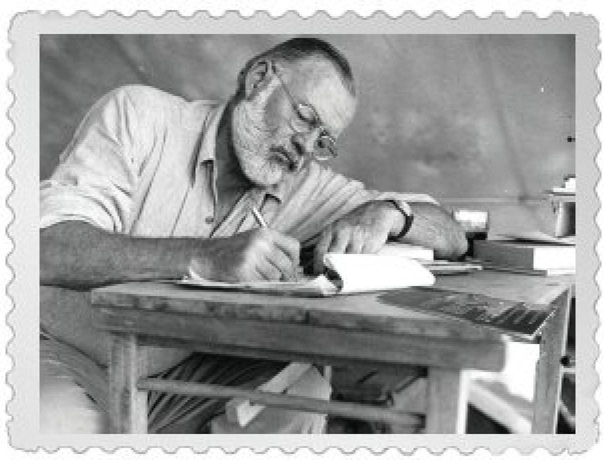
Aslen Giritli olup 1867-1894 yılları arasında Şirket-i Hayriye'nin Genel Müdürlüğü'nü üstlenmiştir. Yenilikçi ve gayretli kişiliği ile Türk deniz ulaşım tarihinin önemli karakterlerinden biridir. Hüseyin Haki Efendi dünyanın ilk arabalı vapuru olan "Suhulet"i ülkemize kazandırdı.

Ernest Miller Hemingway (1899-1961)

ABD'li romancı, kısa hikâyeci ve gazetecidir. Gösterişsiz yazı tarzı ile bilinir. Henüz öğrenci gazetesinde çalışırken gazeteci olmaya kararlıdır. On sekiz yaşında Kansas City Star gazetesinde başladığı eğitimini, I. Dünya Savaşı'nda Kızılhaç örgütüyle birlikte sağlık memuru olarak İtalya'ya gitmek üzere bırakır. Savaşta ağır bir şekilde yaralanan Hemingway, iyileştikten sonra piyade birliğine gönüllü olarak katılır. Yaralanınca ölüm korkusuyla tanışır ve bu konu bütün yapıtlarında öne çıkar.

Özellikle 20. yüzyıl romancılığını etkilemiştir. Kahramanları, genelde kendisinin bir yansımasıdır. Hemingway'in çoğu eseri, bugün Amerikan edebiyatının başyapıtlarından kabul edilir.

Kurtuluş Savaşı

Döneminde Kuleli

Askerî İdadisi

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde İstanbul'un işgalini kabullenemeyen askerî okul öğrencileri yer yer işgalcilerle mücadeleye başlamışlardır. Bu durum, işgal kuvvetlerinin dikkatini çekmiş ve İstanbul'da bulunan bütün askerî okulların faaliyetleri engellenmeye çalışılmıştır. İlk olarak Harbiye, Bahriye ve Zabit okul binalarına el koyan işgal birliklerinin hedefi, "bina olmazsa eğitim de olmaz" anlayışını gerçekleştirebilmekti. İşgal kuvvetlerince Pangaltı'daki Mekteb-i Harbiye (askerî üniversite) binasına 20 Nisan 1920'de el konulduğu zaman öğrenciler, Kuleli Askerî Lisesi binalarına yerleştirilmiştir.

İlk, orta ve lise çağındaki gençlerin fazla bir tehlike yaratmayacağını düşünen İtilaf Devletleri, Mekteb-i Harbiye'ye karşı tavır takınırken ilk etapta Kuleli öğrencilerini fazla dikkate almamışlardır. Ancak Kuleli öğrencilerinin, Mekteb-i Harbiye öğrencileri ile aynı mekânda öğrenim görmeleri ve kalpak takmaları (Kuvayımilliye'nin sembolü), zaman zaman da Millî Mücadele'ye katılmak için Anadolu'ya kaçışların olması, dikkatlerin Kuleli üzerinde yoğunlaşmasına neden olmuştur.

Özellikle vücutça ve yaşça daha olgun olan ve silah kullanmasını bilen son sınıf öğrencileri, Anadolu'ya geçerek Millî Mücadele'ye katılma kararı almışlardır. Öğrenciler önce kara yolu ile kaçma girişiminde bulunmuşlardır. Ancak bu girişimler başarısızlığa uğrayınca, deniz yoluyla kaçmak çareleri araştırılmış ve okul tatile girdikten sonra, "İzin Kâğıdı" alan öğrencilerin Mudanya üzerinden Anadolu'ya gitmesine karar verilmiştir. 16 Haziran 1920 günü, üzerlerindeki okul kıyafetleri ile Galata rıhtımına gelen öğrenciler, İstanbul Hükûmeti'ne bağlı inzibatlar tarafından kimlik kontrolleri yapıldıktan sonra Mudanya'ya gitmek üzere vapura binmişlerdir. Mudanya'da, Millî Hükûmet'e bağlı emniyet mensupları tarafından karşılanan öğrenciler, önce trenle Bursa'ya, oradan da Ankara'ya gönderilmiştir.

Başta Mekteb-i Harbiye ve Kuleli Askerî İdadisi olmak üzere diğer askerî okul öğrencilerinin bulabildikleri farklı yöntemlerle Anadolu'ya geçmeleri, Millî Mücadele'yi kazandıracak Türk ordusunun subay kadrolarının

oluşmasında etkili olmuştur. Bu öğrencilerin eğitilmeleri için Ankara'da bir askerî okul açılmıştır. Geleceğin subayları olacak bu öğrenciler 256 kişidir.

Ankara'daki bu gelişmeler üzerine İstanbul'da bulunan İngiliz İşgal Kuvvetleri Komutanlığı'nca, Kuleli Kışlası'nın İngiliz donanması için “transit depo” olarak kullanılmasına karar verilmiştir. 20 Temmuz 1920 Salı günü İngiliz birlikleri okula ait binaları teslim almak için bir istimbot ile Kuleli önlerine gelmiştir. Emekli Orgeneral Ali Keskiner, hatıralarında, Kuleli Askerî İdadisi'nde öğrenci olduğu o günleri şöyle anlatmaktadır: “Bir perşembe günü Almanca dersine girdik. Tesadüfen başımı Boğaz'a doğru çevirdiğimde, arkasında İngiliz bayrağı sallanan bir çatananın okul binasına doğru geldiğini gördüm. Gayriihtiyari yüreğimde bir sıkıntı belirdi. Aradan bir saat geçti mi bilmiyorum; ‘Dersler bırakılıp okul boşaltıldıktan sonra İngilizlere teslim edilecekmiş’ diye bir haber geldi ve dersler tatil edildi. Okul birkaç saat içerisinde boşaltıldı.”

Böylelikle, 1918'den beri İngiliz, Fransız ve Yunan askerî birliklerince işgal edilen Osmanlı kamu binalarına bir yenisi daha eklenmiş ve öğrenciler eğitimlerini farklı mekânlarda sürdürerek, pek çok zorluğa göğüs germek zorunda kalmışlardır.

Kuleli Askerî İdadisi öğrencilerinin Millî Mücade-le'ye katkıları, yalnızca savaşa katılmak için Anadolu'ya giden son sınıf öğrencileri ile sınırlı kalmamış, öğrenimine İstanbul'da devam eden diğer öğrenciler de işgal kuvvetlerinden kurtardıkları silah ve cephaneleri Anadolu'ya sevk etmişlerdir.

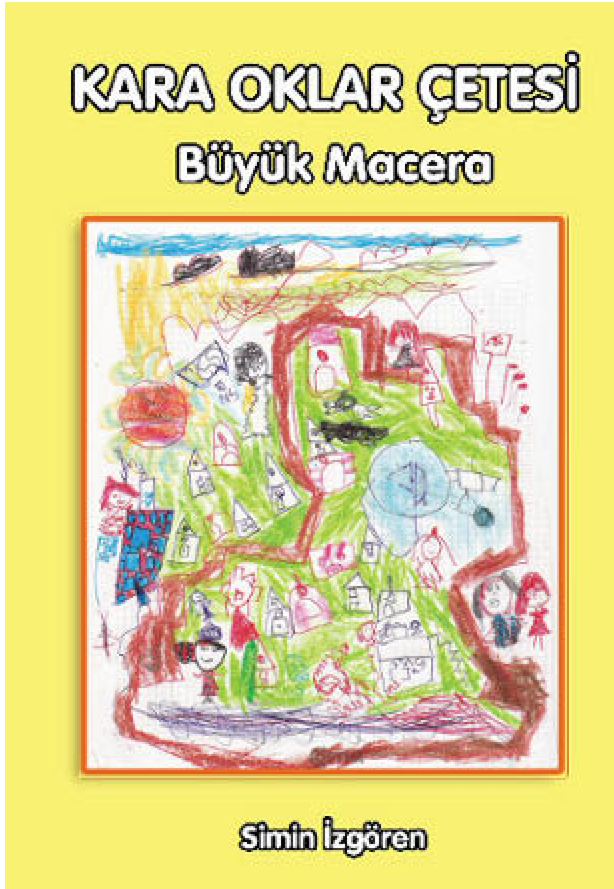
1918-1920 arasında Kuleli'den firarla Ankara'ya geçen 88 öğrenci ise Ankara'daki eğitimlerini tamamladıktan sonra “asteğmen” olarak cepheye gönderilmişler ve hayatlarının baharında, vatan için şehit olmuşlardır. Kaynaklarda, İstiklal Harbi'nde şehit düşen Kuleli Askerî İdadisi öğrencilerine ait listenin hangi belgelere dayanarak hazırlandığı belirtilmemiştir. Listedeki 37 öğrenci, Kuleli'den Millî Mücadele'ye katılmak için Anadolu'ya firar eden öğrenciler arasında anılırken 51'i bu listede yer almamaktadır. Firari öğrenci listesinde yer almayan bu isimler, büyük bir ihtimalle, o döneme ait başka künye defterleri içerisinde bulunmaktadır.

İstiklal Harbi'nde Şehit Düşen Kuleli Öğrencileri		
Sıra	**Öğrencinin Adı**	**Memleketi**
1	Şükrü	Bodrum
2	Zeki	Trabzon
3	Vahap	Trabzon
4	Abdullah b. Burhaneddin	Beykoz/İstanbul
5	Mehmed Adnan	Mekke
6	Ahmed Hamdi	Ereğli
7	Şeref Adnan oğlu A. Reşad	Dersaaded
8	İbrahim oğlu Ahmed Şakir	Dersaaded
9	Akif	Niğde
10	Mustafa oğlu Alaeddin	Nişantaşı
11	Rıfat bin Muharrem	Aydın
12	Receb oğlu H. Avni	Tokad
13	Süleyman b. Bahaeddin	Eyüb/Dersaaded
14	Bahri	Tokad
15	Beşir	Derne
16	Mahmud b. Cemal	Erzincan
17	Ethem	Batum
18	Eşref Niyazi	Kesriye
19	Faik	Rami
20	Fehim oğlu Ferid	Edirne
21	Hüseyin b. Fuad	İstanbul
22	Hasan	Manastır
23	Hayri	Sinop
24	Hazım	Ankara
25	İbrahim Vahyi	Dersaaded
26	İrfan	Üsküdar
27	Lüdfü	Bayramiç
28	Kâzım oğlu Macid	Manastır
29	Rıza oğlu Mazhar	İstanbul
30	Mehmed oğlu Muharib	Derne
31	Murad	Trabzon
32	M. Nuri oğlu Musa Kazım	Isparta
33	İzzed oğlu Mehmed Naci	İzmid

34	M. Ziver oğlu Naci Edib	Kütahya
35	İbrahim Hûri oğlu Naci	Manastır/Selânik
36	Âsım bin Necati	Manastır
37	İsmail Hakkı oğlu Nedim	Bingazi
38	Sâbit oğlu Nihad	Beylerbeyi
39	Tahsin bin Nuri	Beşiktaş
40	Nuri	Burdur
41	Recai	Haçin
42	Mehmed Şevket oğlu Rıfat	Mâmüretü'laziz
43	Bilâl oğlu Abdullah	Derne
44	Nazım bin Selahaddin	Şam
45	Süleyman Nazif	Gediz
46	Sâmi bin Abdülkerim	Prizren
47	Tevfik oğlu Şefik	Konya
48	Şerif	Kayseri
49	Mehmed oğlu Şükrü	Ortaköy
50	Şükrü	Sivas
51	Şükrü	Van
52	Tahsin	Bursa
53	Mahmud bin Tevfik	Köprülü
54	Ubeydullah	Dersaaded
55	Mehmed oğlu Yunus	Derne
56	Yusuf	Sandıklı
57	Zarif	Harpur
58	Fevzi	Kadıköy
59	Hakkı bin Mustafa	İşkodra
60	Hamdi	Hayrabolu
61	Nizameddin	Dersaaded
62	Nusred	Geylan
63	Ömer	Gevgili
64	Sadık	Yanya
65	Ziyaeddin	Erzincan
66	Atı	Mersin
67	Cemal	İzmir
68	Selahaddin oğlu M. Latif	Dersaaded
69	Kemal	İzmir

70	Lemi	Dersaaded
71	İbrahim Hakkı b. Sunusi	Bingazi
72	Bekir Sıtkı oğlu M. Nuri	Ereğli
73	Abdurrahman Şeref	Niğde
74	Şerifi	İsfahan
75	Bedri	Serez
76	Cemal	Fatih
77	Galip	Prizren
78	Hayreddin	?
79	Hikmed Süreyya	Erzurum
80	Süleyman oğlu İlhami	Manastır
81	Mustafa oğlu İshak	Dersaaded
82	Niyazi oğlu M. Mazlum	Dersaaded
83	Namık	Beşiktaş
84	Seyid	Asitane
85	Şakir	Yanya
86	Mehmed oğlu M. Zeki	Bolu
87	Muhiddin	Harput
88	Âtıf	Aydın

Kaynak: Öğretmen Albay İzzet Akça

KARA OKLAR ÇETESİ
Büyük Macera
Simin İzgören

Kitabı yazıyorum, Simin geldi, yanıma oturdu.

“Ne yapıyorsun baba?” dedi.

“Kitap yazıyorum” dedim.

“Ben de yazabilir miyim?” diye sordu.

“Sen okuma yazma bilmiyorsun ki.”

“Yazarım ben” dedi. Gitti, kâğıt kalem aldı, geldi. “Anlatsana biraz, ne yazıyoruz?” dedi. Birden kitabı beraber yazıyoruz konumuna geldik.

Sabah ben kitabın başına oturuyorum; bu kedi de boya kalemleri, küçük sandalyesi, sehpası ve kâğıtlarını alıp çizmeye başlıyor.

Yalnız bir süre sonra sormaya başladı, “Baba kitabımız ne zaman basılacak?” “Şey aslında kitap pek senin sayılmaz” demeye kalktım, “Beraber yazıp duruyoruz ya” dedi.

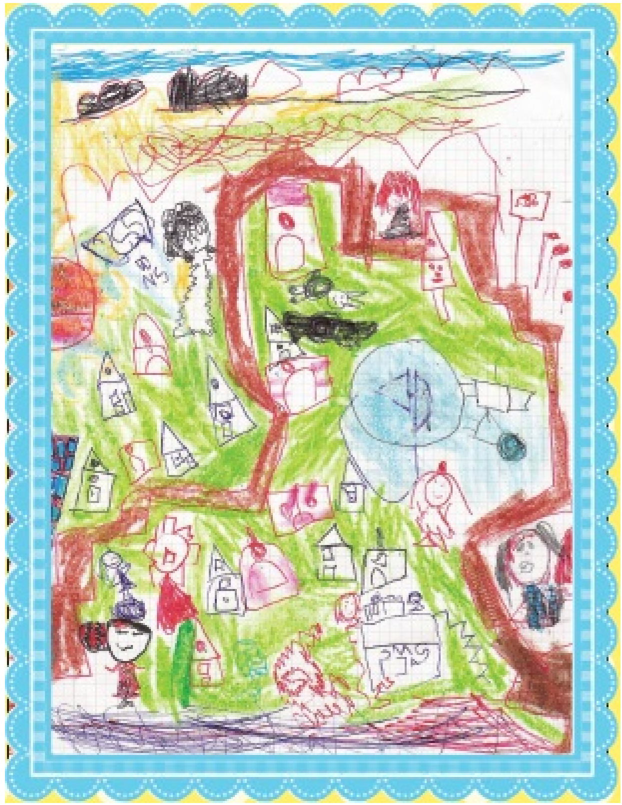
Pablo Neruda’nın bir kitabında okumuştum, bir Şili atasözü yazmıştı: Ter içindeki öküzü dürtmüş sinek, “Tarlayı beraber sürerken amma yorulduk, değil mi?” demiş.

Evet, öküz ben oluyorum bu durumda.

Çektiğim vicdan azabı sonunda Simin’in okuma yazma bilmeden yazdığı kitabı da sizlere sunmaya karar verdim.

Burada gördükleriniz Simin’in yazdığı bölüm.

Çok yoruldu çok.

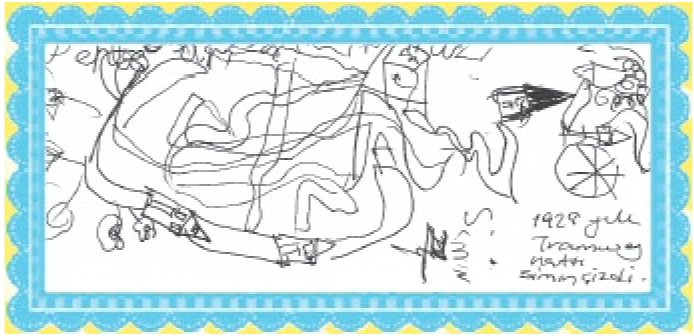
Bu, Sivriada. Tavşanlar, manastırlar, yelkenli ve macera var. Çok renkli, çok...

Üç kafadar, deniz velosipetiyle adanın kıyısına çıkıyorlar. Dikkatli gözler, yanlarındaki çadır kampını, ardıç ağacı, güneş ve balık sembollerini de görecektir. “Çift başlı kartal çok zor baba” dedi ve çizmedi yazarımız.

Deniz velosipetiyle ada kıyısında. O bayraklı yer, manastırmış. “Niye tamamını boyamadın?” dediğimde de “Orası beyaz boyalı” cevabını aldım yazarımızdan. Tembel teneke!

1928 yılı tramvay hattı.

Kahramanımız Erim; mavi gözler,

sarı-kahve renkte saç.

Bu, Zafer; yani Bönbön. Elinde baston ve yanındaki de bir tavşan.

Simin’in gözünden Nisan.

Bu da ikizlerden Sanem.

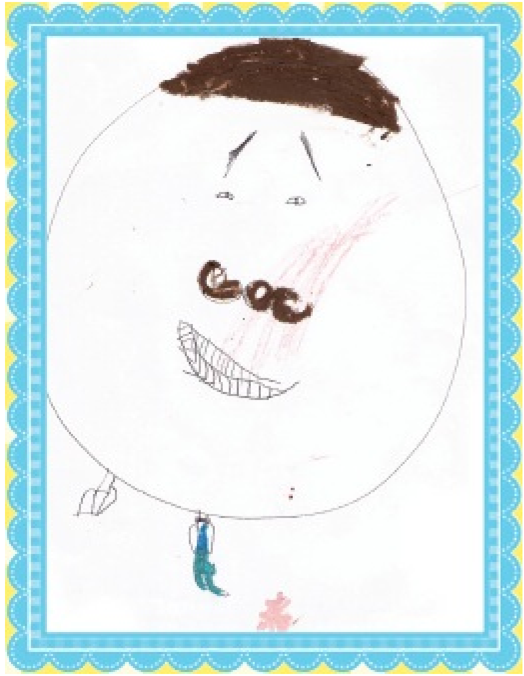
Simin’in gözünden Simiş.

Bengül Teyze; kızıl saç, kırmızı dudaklar,

gerçek hayattaki hâliyle

aynı kokoşlukta, köşklere layık.

Simin'e Haşmet Bey'i anlattım; "Kötü kalpli, bıyıklı bir adam çizebilir misin?" diye sordum, "Ben ona 'grasiyas' (gracias) bıyığı çizerim, kötü adam olur" dedi ve bunu çizdi. Grasiyas terimini bugün öğrendim.

Yazarımız Simin İzgören

Kuşadası, 2010

İSTANBUL GEZİ PLANI

1. Gün

- *Taksim Anıtı*
- *Pera Müzesi, Osman Hamdi Bey'in ilk yaptığı Kaplumbağa Terbiyecisi resmi (1906)*
- *Galata Köprüsü*
- *Eminönü Hacı Bekir (limonlu naneli akide şekeri ve demirhindi şerbeti tadımı)*
- *Eminönü'nde balık ekmek ziyafeti*
- *Tur teknesiyle boğaz turu, Kuleli'nin önünden geçiş*

BURSA GEZİ PLANI

2. Gün

- *Gebze Eskihisar Osman Hamdi Bey Müzesi*
- *Yeşil Cami ve Türbesi*
- *Bursa İskender*
- *Trilye (zeytin ve balık)*
- *Mudanya Mutarekesi Müzesi*
- *Mudanya'dan dönüş*

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Taksim Anıtı:

İstanbul Taksim Meydanı

Pera Müzesi:

Meşrutiyet Caddesi No: 65 Tepebaşı / Beyoğlu / İstanbul
Tel: 0212 334 99 00

Eminönü Hacı Bekir:

Hamidiye Cad. No: 83 34110 Eminönü / İstanbul
Tel: 0212 522 06 66

Gebze Eskihisar Osman Hamdi Bey Müzesi:

Tel: 0262 655 63 48

Bursa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü:

Osmangazi Caddesi No: 6 Tophane / Bursa
Tel: 0224 220 70 19 – 0224 220 99 26

Sevgili Okur,

Geçmişten günümüze uzanan lezzetlerimizden demirhindi şerbeti ve akide şekerini tatmak istiyorsan seni hikâyede adı geçen Hacı Bekir'in Sirkeci İstanbul'daki merkezine bekliyoruz. Kitabını yanında getirmeyi unutma, bu sayfaya mühür basılacak ve böylece ilk sefer için ücret ödemeyeceksin.

Afiyet olsun.

Bu uygulama 31 Aralık, 2012 tarihine kadar Eminönü Şubesi için geçerlidir.

ELMA
Çocuk
Kulübü
Arkadaşlar!
Yeni bir arkadaş kazanırken hem eğlenelim
hem de yeni şeyler öğrenelim.
Nasıl mı? Elma Çocuk kitaplarıyla.
Haydi, Elma Çocuk Kulübü'ne üye olalım ve yeni
çıkan kitapları takip edelim.
"Elma yiyorum" başlığıyla
elmacocuk@elmayayinevi.com
adresine adını, yaşını, adres ve telefon bilgilerini
yazıp gönderirsen üye olabilirsin.
ELMA
Çocuk

ELMA Çocuk

“Kitabın Mutfağı”na Davetlisiniz!

Elma Çocuk ekibi olarak bu projemiz kapsamında, sizi Kitabın Mutfağı’na sokuyoruz ve okuyacağınız kitaplarda söz sahibi olmanızı sağlıyoruz. Okullarımız, eğitimcilerimiz ve kitapsever yaşıtlarınızla işbirliği yaparak sizin için yazılan, yayımlanmaya aday kitapları birlikte değerlendiriyoruz.

Nasıl mı?

• *Önce sınıfınız, üyesi olduğunuz topluluk ya da kulübünüzle birlikte aday kitabımızı okuyorsunuz ve kitap hakkındaki duygu, görüş ve beklentilerinizi bizimle paylaşıyorsunuz. Birlikte fikir alışverişi yapıyoruz ve fikirlerimizi yazarımıza iletiyoruz.*

• *Ardından, yazarımız bu işbirliğinden doğan eleştirileri göz önüne alarak kitapta istediği değişiklikleri yapıyor.*

• *İncelenen kitabımızın basılmasına karar verilirse, kitap sizin katkılarınızla hayat bulmuş oluyor.*

Dilerseniz bu projemizden öğretmenlerinize

bahsedin ve siz de aramıza katılın.

Bizimle buluşmak isterseniz lütfen

bilgi@elmayayinevi.com adresine yazın.

Buluşmak dileğiyle...

İşte Kitabın Mutfağı'na giren okullarımız:

Aşiyan Koleji / Bahçeşehir Koleji Florya İO / Bilfen Çamlıca İO

Bostancı Doğa İO / Büyük Kolej / Ceceli Okulları / Efdal Okulları

LÖSEV İO / Maya Koleji / MEV Ankara İO / Naz Etüd Merkezi

Nesibe Aydın Koleji / Yüce Koleji / Yükselen Koleji

Uğur Böcekleri, Türkiye'nin dört bir yanına giderek uğurlarını 151.245 kişiye götürdüler. Uğurlarının ulaştığı her yerde, hepimizde olması gereken üç temel değeri; dürüstlük, iş kalitesi ve girişimciliği anlattılar.

İki ilkeleri vardı: yurt sevgisi ve hoşgörü. Bu amaç için çalışacak ağabeyler, ablalar bir araya geldiler, eğitim aldılar. Sonra okullara, cezaevlerine, çocuk esirgeme kurumlarına giderek ücretsiz eğitimler verdiler. İşlerini iyi yapmanın önemini, dürüst olmanın faydalarını, başkalarına iyilik yapmanın değerini anlattılar.

Tufan Ağabey, cezaevinde mahkûmlara eğitim verdi. Zafer Ağabey ve Serkan Ağabey, Bursa'ya on bin meyve ağacı diktiler. Nihan Abla ve Merve Abla Minnetler Köyü'ne bilgisayar dershanesi kurdular ve eğitim verdiler.

Bugüne kadar yetiştirdiğimiz Uğur Böcekleri eğitim vermeye devam edecekler. Bundan sonra Türkiye Uğur Böcekleri Programı'na katılmak isteyen Uğur Böcekleri kendi projelerini gerçekleştirecekler. Oturdukları mahallede çöp sorunu varsa onu çözmeye çalışacaklar, okullarının duvarları kirlenmişse onları boyatmak için bir şeyler yapacaklar.

Beyaz Uğur Böcekleri, sizler gibi öğrenciler. Otobüste yaşlılara yer veren, çevrelerindeki hayvanları koruyan ve besleyen, dürüst davranan, ülkesini çok seven, yerlere çöp atmayan ve çöp atanları uyaran, suyu gerekli olduğu kadar kullanan ve çevresindekilere her zaman iyilik yapan kişiler.

Uğur Böcekleri, Türkiye'nin her yerine uçmaya ve uğurlarını götürmeye devam ediyorlar.

Sen de Beyaz Uğur Böceği Olmak İster misin?

***"Evet"* diyorsan:**

Bir sonraki sayfada göreceğin iyilikleri hayata geçirerek başlayabilirsin. Yaptığın iyilikleri *e-posta* yoluyla *tup@izgorenakademi.com* adresine yazarsan internet sitemizde yayınlayabiliriz. Böylece *Beyaz Uğur Böceği* olmak isteyenler seni örnek alabilirler.

[1] Eski dilde bisiklet.

[2] Lanetlenmiş kimse.

[3] Geyik derisiyle kaplı el yazması kitap.

[4] Ay yüzlü.

[5] Anadolu’da özellikle Ege’de yapılan bir tür mantı. Normalden çok daha büyük ve ikizkenar üçgen şeklinde yapılır. Aş, yemek anlamında kullanılır.

[6] Anadolu’da gece yatmadan önce yenilen yemeğe, geç atıştırmaya verilen ad.

[7] Dolaşma, gezinti.

[8] Atatürk, 9 Ağustos 1928 akşamı Sarayburnu Parkı’nda Harf İnkılabı’nı ilk kez açıklıyor.

[9] Kuzey.

[10] Bilimsel.

[11] Albay.

[12] İri yarı.

[13] Lise.

[14] Gözlem.

[15] Bırakılmış, terk edilmiş.

[16] Safranla renk ve koku verilen bir çeşit şekerli pirinç peltesi.

[17] İngiltere’de bir müze.

[18] Osmanlı memleketleri.

[19] Duygulanmış.

[20] Afrika kökenli bir ağaç türü.

[21] Sözün kısası.

[22] Baş mimar.

[23] Yetenek.

[24] Cami içindeki sütunlu, yüksek mekân.

[25] Gözetleme, bekçilik.

[26] Gök Gürültüsünün Çocukları.

[27] Kendi kendine biten.

[28] Kabartılı duvar resmi.

[29] İttihat ve Terakki Cemiyeti bünyesinde Enver Paşa’ya bağlı olarak kurulan gizli teşkilattır. Günümüzdeki Millî İstihbarat Teşkilatı.

[30] Basın.